

DÜZCE
ÜNİVERSİTESİ
SPOR BİLİMLERİ
DERGİSİ

2021

Düzce University
Journal of Sport Sciences

Yayın Aralığı: 2 Sayı / Başlangıç: 2021 / Yayıncı: Düzce Üniversitesi

Yıl: 2022 Cilt: 2 Sayı: 1

Year: 2022 Volume: 2 Issue: 1

DUJOSS

DERGİ SAHİBİ- HOLDER of a CONCESSION

Prof. Dr. Selhattin AKPINAR

DERGİ SAHİBİ

BAŞ EDİTÖR- Editör in Chief

Prof. Dr. Hamdi PEPE

BAŞ EDİTÖR

BAŞ EDİTÖR YARDIMCISI- Deputy Editör in Chief

Doç. Dr. Kadir TİRYAKİ

BAŞ EDİTÖR YARDIMCISI

DERGİ KURULU- PUBLISHING BOARD

Prof. Dr. Hakkı ÇOKNAZ

YAYIN KURULU

Doç. Dr. Reşat SADIK

YAYIN KURULU

Doç. Dr. Müberra ÇELEBİ

YAYIN KURULU

Doç. Dr. Zeynep İnci KARADENİZLİ

YAYIN KURULU

Dr. Öğr. Üyesi Emre TÜREGÜN

YAYIN KURULU

Dr. Öğr. Üyesi Hande BABA KAYA

YAYIN KURULU

Dr. Öğr. Üyesi Önder ŞEMŞEK

YAYIN KURULU

Dr. Öğr. Üyesi Ömer SİVRİKAYA

YAYIN KURULU

Dr. Öğr. Üyesi Nuri TOPSAKAL

YAYIN KURULU

Dr. Öğr. Üyesi Levent GÖRÜN

YAYIN KURULU

SEKRETERYA- SECRETARIAT

Arş. Gör. Tayfun Gürkan BOSTANCI

SEKRETERYA

SAYI HAKEMLERİ- REVIEWERS

Dr. Abdil ARI	HAKEM KURULU
Dr. Hamdi PEPE	HAKEM KURULU
Dr. Hayri DEMİR	HAKEM KURULU
Dr. Mustafa VURAL	HAKEM KURULU
Dr. Osman PEPE	HAKEM KURULU
Dr. Serkan REVAN	HAKEM KURULU
Dr. Şirin PEPE	HAKEM KURULU
Dr. Şükrü Serdar BALCI	HAKEM KURULU
Dr. Yusuf BARBUĞA	HAKEM KURULU

İÇİNDEKİLER- ARTICLE CONTENTS

1.	Akademisyenlerin; Sporun Yumuşak Gücünün Topluları Etkileme ve Dönüştürmedeki Etkileri Üzerine Görüşleri (Research Article) İlhan GÖZEN, Fatih YENEL	1-15
2.	Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kurumlarında Yaşadıkları Sorunlar (Research Article) Buket HAYBER	16-25
3.	Spor Yöneticiliği Bölümlerinde Okuyan Öğrencilerin Mesleki Kaygılarının İncelenmesi (Research Article) Bilgehan PEPE	26-31
4.	Ulusal ve Uluslararası Türk Judocularında Elpençe Kuvveti (Research Article) Bayram CEYLAN, Furkan ÖZTÜRK	32-37
5.	Müziğin Sporcular Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi (Review Article) Çağatay ÇELİK, Bahriye Nur KARABİLGİN	38-44
6.	Fiziksel Aktiviteye Katılım Motivasyonu İle Dijital Oyun Oynama Motivasyonu Arasındaki İlişkinin Kadın Ve Erkek Öğrenciler Arasındaki Farklılıklar Açısından İncelenmesi (Research Article) Arben ALTAY, Haluk KOÇ	45-60
7.	Eskrim Antrenörlerinin Öfke İfade Tarzlarının İncelenmesi (Research Article) Yusuf BARBUĞA, Beyza HALVACIAY, Onur SARI	61-66

Akademisyenlerin; Sporun Yumuşak Gücünün Topluları Etkileme ve Dönüştürmedeki Etkileri Üzerine Görüşleri

İlhan GÖZEN^{1A}, İbrahim Fatih YENEL^{2B}

¹ Gazi Üniversitesi, Doktora Öğrencisi, Ankara/Türkiye

² Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü Ankara/Türkiye

Address Correspondence to İlhan GÖZEN: e-mail: gozen.edu@gmail.com

A: Orcid ID: 0000-0002-4682-967X- B: Orcid ID: 0000-0001-9480-2087

Özet

Bu çalışmada, günümüz dünyasında önemli bir güç olan sporun yumuşak gücü işlenmiş ve bu gücün topluları etki altına alma, topluları yönlendirme, topluları dönüştürme ve sporun yumuşak gücüyle ülke menfaatleri doğrultusunda çıkarımlar elde etme bağlamındaki etkilerinin anlaşılması ve bu gücün etkin kullanılması yönünde Ankara'daki devlet üniversiteleri spor bilimleri fakültelerinde görevli 6 akademisyenle 2021-2022 eğitim-öğretim döneminde görüşmeler yapılmıştır. Nitel araştırma paradigmasına uygun olarak yürütülen bu çalışmada veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme sorularıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler üzerinde içerik analizi yapılmıştır. Yapılan içerik analizi sonucunda, çalışmanın bulguları dört temel boyut altında toplanmıştır. Bunlardan birincisi, "Kimlik oluşturmada sporun yumuşak gücü", ikincisi "Yumuşak gücü destekleyen diğer güç unsurları", üçüncüsü "Sporun yumuşak gücü açısından Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi" ve dördüncüsü "Sporun yumuşak gücünün topluları üzerindeki etkisi" dir. Çalışmanın sonunda; ülkemizde sporun yumuşak gücünün tam olarak anlaşılmadığı ve bu gücün etkin kullanılmadığı, farklı topluları üzerinde etki yaratacak ve ülke menfaatleri doğrultusunda çıkarımlar elde edecek politikalar yeterince güdümediği görüşü ortaya çıkmıştır. Bunun yanında, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nde spor iş ve işleyişlerine yönelik bir vizyon ortaya konması ve bu vizyon çerçevesinde bir koordinasyon merkezi kurulması gerektiği ifade edilmiştir. Aynı zamanda, yumuşak güç unsurları arasında olan; kültür, turizm, sanat, müzik, edebiyat, sinema ve benzeri unsurlarla sporun karşılıklı etkileşiminin sağlanması gerektiği vurgulanmış, bu güç unsurlarıyla evrensel boyutta plan ve programlar yapılmasının önemine değinilmiştir. En önemlisi, spor diplomasini etkin kullanarak farklı topluları üzerinde etkiler yaratılması gerekliliğine vurgu yapılmış ve liyakata dayalı bir işleyişin geliştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bu bağlamda konuyla alakalı akademik çalışmalar incelenmiş ve bu gücü etkin kullanan ülkeler araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Spor, Yumuşak Güç, Sporun Yumuşak Gücü, Topluları Etkileme, Topluları Dönüştürme

Academicians' Views on the Effects of the Soft Power of Sport on Influencing and Transforming Societies

Abstract

In this article, the soft power of sport, which is an important power in today's world, is discussed. In order to understand the effects of this power in the context of influencing, directing, and transforming societies, and obtaining inferences in line with the interests of the country with the soft power of sport, and to use this power effectively, interviews were held with 6 academicians in the faculty of sport sciences of public universities in Ankara during the 2021-2022 education period. In this study, which was carried out in accordance with the qualitative research paradigm, the data were collected with semi-structured interview questions prepared by experts. Content analysis was performed on the obtained data. As a result of the content analysis, the findings of the study were gathered under four basic dimensions. The first one is "The soft power of sport in creating identity", the second one is "Other power elements that support the soft power of sport", the third one is "The Presidential Government System in terms of understanding and the effective use of the soft power of sport" and the fourth one is "The effect of the soft power of sport on societies". At the end of the study; it has emerged that in our country the soft power of sport is not fully understood and is not used effectively, and policies that will have an impact on different societies and obtain inferences in line with the interests of the country are not sufficiently pursued. In addition, it was stated that in the Presidential Government System, a vision for sport and its dynamics should be put forward and a coordination center should be established within the framework of this vision. At the same time, it was emphasized that the interaction between the soft power elements; which are culture, tourism, art, music, literature, cinema, etc., and sport should be ensured, and the importance of making plans and programs on a universal scale with these power elements was mentioned. Most importantly, the necessity of creating effects on different societies by using sports diplomacy effectively was emphasized and it was stated that a merit-based operation should be developed. In this context, academic studies related to this subject have been examined, and countries that use this power effectively have been researched.

Keywords: Sport, Soft Power, the Soft Power of Sport, Influencing Society, Transforming Society

GİRİŞ

Dünya üzerinde yaşayan devletlerin ve milletlerin aralarında birçok açıdan farklılıklar görülebilmektedir. Bu farklılıklar; kültürel öğelerde, yönetim şeklinde, anayasal formlarda, dini anlayışlarda, sosyal hayatta, coğrafi özelliklerde, yerüstü ve yeraltı zenginliklerinde meydana gelebilmektedir. Bu farklılıklar, devletler ve milletlerin birbirleriyle iletişim ve etkileşime geçmesi sayesinde farklı toplumlara aktarılabilmiş ve zamanla bu farklılıkların toplumlar üzerinde bazı değişimlere yol açtığı gözlenmiştir.

Yaşanan tüm bu evrilmeler ve değişimler birçok alanda olduğu gibi, spor alanında da kendini göstermiştir. Sporun başlangıcından tarihinden günümüze kadar bakacak olursak, ilk spor aktiviteleri bir görüşe göre eğlence amaçlı yapılan aktivitelerden bir başka görüşe göre de avcılık ve savunma amaçlı yapılan aktivitelerden ortaya çıkmıştır. İlerleyen dönemlerde yerleşik toplum düzenine geçilmesi beraberinde mülkiyet ve milliyetçilik anlayışını getirmiş, bu durum farklı toplumlar üzerinde hakimiyet kurma ve güç elde etme arzusunu da bir zemin oluşturmuştur. Bu anlayış ve işleyişler zamanla spor aktivitelerini, savaşa hazırlık ve eğlence amaçlı yapılan bir yapıya dönüştürmüştür (Akkurt, 2020).

Aslında spor tarihinin tam olarak nerede başladığı birçok çalışmada tartışma konusu olmuştur. Farklı kaynaklar farklı noktaları göstermektedir. Ancak yukarıda da ifade edildiği gibi insanların doğaya uyum sağlama ve onunla baş etme ekseninde ortaya çıktığı düşüncesi çok daha ağır basmaktadır. Bilimin ve insanlığın genel kabul gördüğü bu düşünce aslında, insanoğlunun hayatta kalabilme ve gücü elde edebilme arzusunda kaynaklandığı ifade edilmektedir (Tekin ve Tekin, 2014).

Tarihe geçmiş her toplumun spor tarihi incelendiğinde, fiziksel etkinliklere rastlanmaktadır. Örneğin Mezopotamya'da boks, güreş ve atlı sporlar gibi aktivitelerin yapıldığı tarihi kalıntılarda ve ortaya çıkan belgelerde görülmüştür. Yine antik mısır döneminde sporsal aktivitelerin yapıldığı hiyerogliflerden anlaşılmış, Çin tarihi incelendiğinde savaşa hazırlık, fiziksel yeterlilik ve ruhsal dinginlik amaçlı fiziksel aktivitelerin yapıldığına rastlanmıştır, Antik Yunan tarihi incelendiğinde; spor ve etkinlikleri tüm toplumu kapsayacak şekilde organize edildiği görülmüştür (Akkurt, 2020).

Eski Türk uygarlıklarının spor tarihine baktığımızda; spor ve etkinliklerinin çok fazla olması Türklerin genetik yapılarında, yaşam şekillerinde, toplumsal ve sosyal hayatlarında, fikir ve düşüncelerinden kaynaklanmaktadır. Bu durum Türklerin sağlıklı ve zinde bir toplum olmasında büyük rol almıştır (Dever ve İslam, 2015).

Osmanlı dönemi, spor tarihini incelediğimizde ise; Osmanlı'nın kuruluş ve yükselme dönemlerinde spor ve işleyişlerinin çok daha disiplinli ve sistemli yürütüldüğü görülmektedir. Özellikle bu dönemlerde Osmanlı devletinin yüzyıllar boyunca birçok coğrafyada hakimiyet sürmesinde, gelenek ve göreneklerini bu coğrafyaya taşımasında spor tekkelerinin payı çok büyüktür. Bu bize Osmanlı devletinin hüküm sürdüğü yerlerde sporun yumuşak gücü üzerinde bir etki yaratabildiğini göstermektedir. Birçok spor branşının yapıldığı bu tekkeler, yüzyıllar boyunca farklı toplumlar üzerinde etkiler yaratabilmiş ve Osmanlı'nın etkinliğini hissettirmeyi başarabilmiştir (Gölbaşı, 2018).

Günümüze doğru geldiğimizde; devletler arasında yaşanan savaşlar, yeni ticaret yollarının keşfi, iletişim ve etkileşimi daha fazla arttırması ve sınırları ortadan kalkması gibi etkenler yeni anayasal formları ve anlayışları da beraberinde getirmiştir. Bu anlayış ve işleyişler ekseninde spor da kendini gerçekleştirebilmiştir. Bu sayede spor, küresel ölçekte bir etki alanı oluşturmuştur. Tüm bu gelişmeler; toplumların birbirlerinin kültüründen etkilenmesine, yöresel sporların sergilemesine, ulusların küresel arenada bilinirliklerini arttırmalarına, ulus menfaatleri doğrultusunda çıkarım elde etmelerine ve toplumlar üzerinde etki bırakabilmelerine zemin hazırlamıştır.

Özellikle ikinci dünya savaşı sonrası oluşan iki kutuplu dünyamızda bu değişimler daha fazla hissedilmiştir. Sert güç unsurlarının etkisinin azaldığı bu dönemde, teknoloji ve uzay yarışları daha fazla hissedilmiş ve yumuşak güç unsurları üzerinde küresel güç olma yarışı daha fazla hızlanmıştır. Bu dönemde ABD ve SSCB kendi bloklarını oluşturması ve ulusal politikalarını bu bağlamda şekillendirmeleri yeni bir süreci başlatmıştır. Geleneksel anlayış ve işleyişler bu dönemde yeniden şekillenmiştir. Bu değişim ve dönüşümler, küresel güç olma hegemonyası taşıyan devletleri, yumuşak güç unsurları olan; kültür, sanat, spor, edebiyat, dil, turizm, gastronomi, sinema, müzik mimari, arkeoloji ve moda gibi unsurlarından istifade politikalarına yöneltmiştir.

Özellikle yumuşak güç unsurları arasında olan spor, toplumları etkileme ve dönüştürmede önemli bir yer tutmaktadır. Bu makalede, sporun yumuşak gücünün anlaşılması ve etkin kullanılması yönünde faydalı bilgiler ortaya koymak amaçlı; Ankara'daki devlet üniversiteleri spor bilimleri fakültelerindeki akademisyenlerle görüşmeler yapılmıştır.

Yumuşak Güç

Güç kavramı, uluslararası ilişkilerde tartışma yaratan kavramların başında gelmektedir. Bu kavramın evrilmeye yatkın bir yapısının olması netliği konusunda da soru işaretlerini beraberinde getirmiştir. Etkili ve kapsamlı olan bu kavram, kendi içinde farklı alanlarla tanımlanmakta ve farklı güç algılarının da ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Güç, ilk olarak sert güçle ilişkilendirilmiş, süreç içinde farklı anlam ve içerikler kazanmıştır. Özellikle II. Dünya Savaşına kadar güç, askeri unsurlarla anlamlandırılan bir olgu iken daha sonraki dönemlerde soğuk savaşın başlaması, küresel güç hegemonya yarışı ve devletlerin sert güç unsurlarından yeterince çıkarım elde edememesi gibi nedenler yumuşak gücü ortaya çıkarmıştır. Zamanla yumuşak gücte bir popülerite oluşmuştur. Oluşan bu cazibe merkezi, (yumuşak güç) birçok devletin başvurduğu bir güç çeşidi haline gelmiş, bu güç çeşidinden istifade etmek isteyen devletleri de birtakım stratejik politikalara ve planlara yöneltmiştir (Sümer, 2020).

Günümüzde birçok ülkede kullanılmaya başlanan bu güç, farklı unsurlar üzerinden uygulanabilmektedir. Bu unsurlar; turizm, kültür, sanat, müzik, dil, edebiyat, medya, sinema, sosyal medya platformları, coğrafi özellikler, yöresel oyunlar, yeraltı ve yerüstü zenginlikler, mimari unsurlar ve spor gibi alanlarda kendine yer bulabilmektedir. Gelişen teknolojiler, ulaşım kolaylığı ve sınırların ortadan kalkması gibi etkilerle etkisini ve önemini kaybeden sert güç unsurları karşısında oluşan boşluk yumuşak güç, akıllı güç ve stratejik güç unsurları ile doldurulmuştur.

Devletler, zamanla bu güçlerden istifade etme arayışları doğrultusunda stratejik planlar yapmış ve uygulamıştır ancak sert güç unsurlarının kullanımını tamamen ortadan kaldırmamıştır. Aslında asıl etkinin; sert güç, akıllı güç, stratejik güç ve yumuşak güç unsurlarının beraber bir denge içinde yürütülebilmesiyle devletlere daha fazla kazanım sağladığı ortaya çıkan tecrübelerden anlaşılmalıdır. Yumuşak güç ve unsurları ise; 1990 yılı sonrası akademik çalışmalarda yer bulmuş ve bir farkındalık oluşturmuştur. Ülkemizde yeni yeni anlamlandırılan

yumuşak güç, son dönemlerde yapılan akademik çalışmalarla toplum nezdinde daha anlaşılır hale gelmiştir.

Yumuşak güç terimi, ilk olarak Amerikalı Profesör Joseph Nye tarafından ortaya atılmıştır. Devletler tarafından stratejik plan ve programlarla kullanılan bu yumuşak güç unsurları, birçok unsur üzerinden yürütülebilmektedir. Tarihi süreç içinde incelediğimizde insanoğlunun varlığından beri yumuşak güç unsurlarından söz edilebilir ancak bilinçli ve sistemli olarak II. Dünya Savaşı sonrası ortaya çıkmış olan yumuşak güç, ABD Dışişleri Bakanı George Marshall tarafından yardım fonu projesi adı altında (yumuşak güç) Türkiye'ye uygulanmış bir yöntem olmuştur. Son dönemlerde Büyük Orta Doğu Projesi adı altında Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkeleri üzerinde ABD çıkarları doğrultusunda yürütülen politikalara baktığımızda, Türkiye devleti de alet edilerek demokartif söylemler üzerinden sosyal medya araçları da kullanılarak yumuşak güç unsurlarından daha fazla istifade edildiği görülmüştür(Gökbayrakçağdan, 2018).

Yumuşak güç unsurlarını, ABD devleti gibi AB topluluğu da bölgesinde etkili bir şekilde kullanabilmiş ve bu sayede Avrupa çıkarlarına katkı sağlamıştır. Avrupa, küresel aktörler karşısında yumuşak güç unsurlarından fayda çıkarma konusunda oldukça avantajlı durumdadır. AB'nin genişleme politikası ve bu doğrultuda yumuşak güç unsurlarıyla ılımlı politikalar izlemesi, çevresindeki ülkelerin AB'ye üye olma ve avantajlarından faydalanma amacı bu birliğe üyelik talebini arttırmıştır. Bu sayede yüzyıllarca birbirleriyle savaşan bu coğrafya ülkeleri birbirine yakınlaşmış ve uzun yıllar bu bölgede istikrar sağlanabilmiştir (Akdağ ve Ekici, 2017).

Yumuşak güç unsurları, bazen sert güç unsurları karşısında yetersiz kalabilmektedir. Özellikle savaşların yaşandığı ortadoğu bölgelerinde, bu yumuşak güç unsurlarından AB ülkeleri istifade konusunda çok etkin olamamıştır. Çoğu zaman sert güç unsurlarına başvuran ABD ve Rusya gibi devletler, Suriye ve Irak gibi ülkelerde daha fazla çıkarım elde etmektedir. Bu sayede bu bölgelerde çok daha fazla varlığını hissettiren bu devletler, AB topluluğuna göre daha fazla avantajlı durumdadır (Akdağ ve Ekici, 2017).

Demokrasiyi ön planda tutan Avrupa devletleri ise; sert güç unsurlarının uygulandığı bu bölgelerde baskıcı rejimlerin etkisini en aza indirmek, demokrasi söylemi ve yumuşak güç unsurları aracılığıyla ülkelerini cazip hale getirmek ve çıkarım

elde etmek amacıyla politikalar yürütmüşlerdir (Bilener, 2019).

Türkiye Devletine bakacak olursak; bu yumuşak güç unsurlarını bazı stratejik politikalarla hayata geçirmeye çalışmaktadır. Türkiye devleti; tarihi geçmişi, kültürel değerleri, coğrafi özellikleri, inancı, dili ve Osmanlı Devleti'nin bıraktığı miras gibi etkilerden dolayı dış politikada daha güçlü bir duruş sergileme noktasında elini güçlendirmektedir. Maalesef son yıllara kadar ülkemizde çok etkili kullanılmayan yumuşak güç unsurları, günümüzde Türkiye'nin adalet ve eşit haklar açısından izlediği politikalar, barış ve hoşgörü anlayışı gibi söylemlerin de etkisiyle bölgesinde oldukça etkili olmaya başaramıştır. Türkiye, özellikle günümüzde yumuşak güç unsurları arasında olan dizi sektörü sayesinde birçok ülke toplumu üzerinde pozitif etkiler yaratabilmiştir (Çavuş, 2012).

Değişen ve gelişen dünyamıza baktığımız zaman ise; yeni teknolojilerin ve anlayışların ortaya çıkması, nüfusun artması, kıt kaynaklarının daha fazla önem kazanması, ülkeleri daha güçlü bir savunmaya ve uluslararası ilişkilerde daha fazla etkili olmaya yöneltmiştir. Bu bağlamda, oluşan yeni küresel sisteme uygun stratejiler ve politikalar ortaya konulması elzem olmuştur. Toplumlar üzerinde etkiler yaratma ve ülke menfaatleri doğrultusunda çıkarımlar elde etme amaçlı yumuşak güç unsurlarına yönelimin bu denli artması, uluslararası ilişkilerde yumuşak güç araçlarını, etkili bir iletişim ve etkileşim aracı olarak kullanmayı zorunluluk haline gelmiştir (Kömür, 2020).

Sporun Yumuşak Gücü

Sporun tarihi sürecine bakacak olursak, spor, ilk uygarlıkların avlama amaçlı yaptığı aktiviteler iken, zamanla savaşa hazırlık aktivitelerine, dini inanışlar ekseninde yapılan etkinliklere, kralların ve hükümdarların onuruna yapılan şöenlere ve ticari etkinlikleri arttırmak amaçlı yapılan aktivitelere dönüştüğü görülmüştür.

Yaşadığımız çağa bakacak olursak; serbest zamanın artması, ortaya çıkan yeni hastalıklar, düzensiz beslenme, ulusal ve uluslararası spor etkinlik ve organizasyonlar gibi nedenlerle spor, insandan ve toplumlardan ayrılmaz bir olgu haline gelmiştir. Sistemli ve bilicli yapılan spor, her yaşta insanın sağlıklı, başarılı, kendiyse barışık ve zinde bir birey olmasına yardımcı olmaktadır (Atasoy ve Kuter, 2005).

Tüm bu etki ve değişimler, sporun süreç içinde bir disiplin haline gelmesine ve bilimin bir alanı

olmasına zemin hazırlamıştır. Sporun bu değişimini ve etki gücünü fark eden devletler ve hükümdarlar ise, stratejik plan ve programlarla diplomasinin bir aracı olarak sporu; ekonomik çıkarımlar elde etme, toplumları etkileme ve dönüştürme aynı zamanda siyasi çıkarım sağlama amacıyla bir araç olarak kullanmışlardır.

Bu nedenle spor ve dinamikleri her daim insanların ilgisini çeken, pasif ve aktif katılım sağlanan bir alan olmuştur. Spor; din, dil, ırk ve hiçbir farklı unsurun gözetilmediği bir alan olarak tüm dünya tarafından kabul görmektedir ancak bu anlayışın oturması tarihi süreç içinde birçok utanç verici hadisenin yaşanmasıyla olgunlaşmış ve fair play çerçevesinde şekillenmiştir. Zamanla çok büyük bir güç haline gelen spor, büyük bir ekonomik getiriyi de beraberinde getirmiştir. Hızlı gelişen teknolojilerin de spora entegrasyonu ile birlikte spor, tüm dünyada izlenen, taraftar bulan, amatör ve profesyonel yapılan bir işleyişe dönüşmüştür (Çırka, 2017).

Günümüzde mesafelerin kısılması, sınırların ortadan kalması, anlık veri aktarımı ve sosyal medya platformlarının etkisi gibi nedenlerden dolayı sporda da bu değişim ve dönüşüm diğer alanlara göre kendini daha fazla gerçekleştirebilmiştir (Çeyiz ve Özbek, 2014).

Dünyada yaşanan bu değişim ve dönüşümler, küresel rekabeti de beraberinde getirmiştir. Kamu kurum ve kuruluşlarında, özel sektörlerde, küresel firmalarda, siyasi liderlerin politikalarında, diplomasi faaliyetlerinde, spor ve etkinlik ve organizasyonlarında da bu rekabet kendini hissettirmiştir. Özellikle spor, bu dönemde toplumlar üzerinde etki yaratma ve çıkarımlar elde etme amacıyla bir araç olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu durumun ortaya çıkardığı rekabet ortamı, spor ve dinamiklerinde daha kaliteli mal ve hizmet yarışını da beraberinde getirmiştir (Batmaz, Yıldırım ve Karadağ, 2016).

Sporun etkileşimde olduğu en önemli alan ise siyaset olmuştur. Spor ve siyaset birbirinden beslenen iki alan olarak tarihi süreç içinde günümüze kadar gelmiştir. Her iki unsur da güce ulaşmak, gücü kontrol etmek, gücün etkisiyle bir değişim sağlamak ve yönlendirme yapabilmek amaçlı karşılıklı birbirinden faydalanmıştır. Bu nedenle spor endüstrisi, sporcuların sahip olduğu popülerite ve taraftarın etki gücü her daim siyasilerin ilgisini çekmiştir (Bingöl ve Polat, 2019).

Sporun bu kapsayıcı ve etki gücü zamanala; ekonomik, politik, kültürel, diplomatik ve toplumsal etkileri içinde barındıran büyük bir yumuşak güç unsuru haline gelmiş ve spor ile toplum arasındaki ilişkiyi inceleyen spor sosyolojisi gibi bir bilim alanını da ortaya çıkarmıştır. Toplumların değişimi ve dönüşümü üzerinde iki teoriyi beraberinde getiren spor sosyolojisi, aynı zamanda işlevsel ve çatışma teorileriyle spor sosyolojisinin farklı disiplinlerinin oluşmasına da zemin hazırlamıştır (Bilir, 2020).

Toplumların Değişimi ve Dönüşümü

İlk uygarlıktan günümüze kadar insanoğlu çeşitli evrelerden geçerek değişmiş ve dönüşmüştür. İnsanlık tarihi incelendiğinde insanların ve toplumların yaşadığı bu değişim ve dönüşüme etki eden birçok faktörün farklı zamanlarda farklı nedenlerle ortaya çıktığı gözlenmiştir. Kimi zaman dini bir inanış, bir savaş, bilimsel ve teknolojik gelişmeler, kişilerin kendilerini sorgulamaları, pisolojinin etkisi, maddi etkenler, ortaya çıkan yeni anlayışlar ve kimi zaman da yaşanmış tecrübeler kişileri ve toplumları değiştirip dönüştürmüştür.

İnsanlık tarihinin bu değişim ve dönüşümlerine bakıldığında, tarım döneminin uzun bir süre insanlığın merkezinde yer tuttuğu ve değişimlerin çok yavaş yaşandığı bir dönemi kapsadığı görülmüştür. Endüstri devriminin gerçekleşmesiyle beraber toplumlar, çok hızlı bir değişim ve dönüşüm yaşamış, daha sonraki dönemlerde ise; Durkheim'in iş bölümü, Weber'in rasyonalizasyon düşüncesi toplumlar üzerinde büyük etkiler yaratmayı başarmıştır (Meder, 2001).

Toplumların ve bireylerin bu değişimlerinden ortaya çıkan farklılıklar ise; toplumların gelenek ve görenekleri, adet ve töreleri, kültürel değerleri, dini inanışları ve yönetim anlayışları gibi etkenlerin kaynaklanmaktadır. Özellikle Doğu toplumlarında etkili olan bu unsurlar çok az değişiklikle günümüze kadar gelmeyi başarmıştır. Görüldüğü üzere toplumların ve bireylerin değişimi birçok nedenden kaynaklanabilmektedir. Spor ve işleyişleri ise; bu değişim ve dönüşüme etki eden büyük güç olarak karşımıza çıkmaktadır. Spor, çok geniş bir yelpazede toplum ve birey üzerinde etki gösterebilmektedir. Bu etkiden faydalanmak isteyen devletler, spordan her daim istifade etmek istemştir.

Toplumların kültürel yapısının oluşmasında ve değişiminde başka bir unsur ise, din olmuştur. Çok büyük etkileri olan dini inanış ve dini ritüeller, toplumlar üzerinde büyük etkiyi gösteren olgulardır.

Bu inanışlar ekseninde toplumlar, spor ve dinamiklerine yön vermiştir. Özellikle islam dinine bakacak olursak, sporu teşvik eden bir anlayış ortaya koymuş ancak bazı ahlaki değerlerin etkisiyle evrensel spor dalları içinde çok az yer edinmesi konusunda olumsuz etkileri olmuştur. Özellikle dini liderler ve kanaat önderlerinin de bu olumsuz durumu tetikledikleri görülmüştür (Bayraktar, 2003).

Gelişen teknolojiler ve anlayışların etkisiyle günümüzde tarihten gelen bu geleneksel anlayış ve işleyişler zayıflamış ve etki güçleri azalmıştır. Bunun hem avantajı hem dez avantajı bulunmaktadır. Toplumun çoğunluğunun benimsediği bu gelenek ve görenekler toplumsal değerleri korumak için sportif faaliyetler ve farklı esntrümanlar üzerinden devam ettirilmek istenmiştir. Gelişen teknolojilerin etkisiyle bu kültürel değerler ve sporsal etkinlikler farklı toplumlar tarafından görülmekte ve anlaşılmaktadır. Bu sayede toplumlar üzerinde bir etki gücü oluşturan sportif etkinlikler, uluslararası arenada bilinirlik ve farkındalık yaratabilmektedir (Soygüden, 2019).

Bunun yanında toplumların ideoloji etkenleri ile spor üzerinde karşılıklı bir etkileşimin olduğu aşıkardır. Geniş kitleler üzerinde büyük etkiler yaratarak onları bir amaç doğrultusunda peşinden sürükleyen sporun gücü, özellikle mega spor etkinlik ve organizasyonlarla milliyetçilik, ideoloji ve güç gösterisi gibi farklı nedenler üzerinden (Olimpiyat Oyunları, Dünya Futbol Şampiyonları, Dünya ve Avrupa Şampiyonaları, Üniversite Oyunları) toplum üzerinde büyük etkiler yaratabilmektedir (Talmiciler, 2006).

Sporun sosyal boyutuna bakıldığında birçok alanı kapsadığı görülecektir. Bu bize, toplumla sporun birbirini tamamen kapsadığını ve bütünlümlü olduğunu göstermektedir. Modern ve çağdaş toplumlara bakıldığında sporun toplumların sağlıklı ve dinamik olmasında büyük katkıları olduğu görülecektir. Sağlıklı ve dinamik toplumlar, spor üzerinden uluslararası arenada temsil yeteneği ve etkinlik noktasında çok daha başarılı olabilmektedir (Yetim, 2000).

Modern ve çağdaş toplumların oluşması ise; bilim ve teknolojik ilerlemelerde, eğitim kalitesinde, özgürlük ve yönetim anlayışında, ahlaki değerler ve ekonomik gelişmişlikte doğru orantılıdır. Bu unsurlar, iyi veya kötü yönde toplumlara katkı sunarak toplumları değiştirip dönüştürebilmektedir. Sporun gelişmesi ve etki gücü de bu gelişme ve ilerlemelerle doğru orantılıdır. Spor ve dinamikleri kullanarak toplum nezdinde ve uluslararası

arenada etki yaratılması bu anlayışların gelişmesiyle mümkün olabilmektedir.

Sporun yumuşak gücünün toplumlar üzerinde etki edebilmesi; devletlerin spor alanında yapmış olduğu stratejik planlarla, üstlenilen misyonla, ortaya konan vizyonla, yeni anlayış ve teknolojilerin spora entegrasyonu, kullanılan kitle iletişim araçlarıyla, sosyal medya platformlarıyla, spor yönetimiyle, spor uzmanı ve teknik personelle, teknik araçlarla ve hükümetlerin spor anlayışlarıyla doğru orantılıdır. Özellikle spor, medya ve kitle iletişim araçları üzerinde küresel ölçekte kendine yer bulabilmektedir (İnce, 2017).

Bu araştırma, sporun yumuşak gücünün toplumları etkileme ve onları dönüştürmedeki etkilerine ilişkin akademisyen görüşlerini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla, uzman görüşleri alınarak oluşturulan aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

Sporun milliyetçilik ve uluslararası arenada bir kimlik oluşturmada nasıl bir güce sahip olduğunu düşünüyorsunuz?

Sporun yumuşak gücünün hangi yumuşak güç unsurları ile (turizm, kültür, sanat, müzik, edebiyat, sinema vb.) desteklenmesi gerektiğini düşünüyorsunuz?

Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde sporun yumuşak gücünün anlaşılması ve etkin kullanılması yönünde ne tür düzenlemeler yapılması gerektiğini düşünüyorsunuz?

Sporun yumuşak gücünün farklı toplumlar üzerinde etki yaratma ve onları yönlendirme konusunda ne tür etkileri olduğunu düşünüyorsunuz?

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın modeli

Sporun yumuşak gücünün toplumları etkileme ve onları dönüştürmedeki etkilerine ilişkin akademisyen görüşlerinin incelendiği bu çalışma nitel araştırma paradigmasına ve durum desenine uygun olarak biçimlendirilmiştir. Temel nitel araştırma deseninde katılımcı konumunda olan bireylerin hayatlarını nasıl yorumladıkları ve ona nasıl anlam yüklediklerine odaklanılmaktadır (Merriam, 2013). Bu bakımdan akademisyenlerin Sporun yumuşak gücünün toplumları etkileme ve onları dönüştürmedeki etkilerine ilişkin yorumları ve anlamlandırmalarını ortaya koymaya çalışan bu

araştırmanın temel nitel araştırma deseninde yürütülmesi uygun görülmüştür.

Katılımcılar

Çalışmanın katılımcı grubu 2021-2022 eğitim-öğretim yılı güz dönemi içerisinde Ankara ilinde yer alan devlet üniversitelerinin Spor Bilimleri Fakültesi Spor Yöneticiliği Bölümü'nde görevli olan ve çalışmaya gönüllü katılım gösteren Gazi Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve Yıldırım Beyazıt Üniversitesi öğretim üyesi 6 akademisyenden (3 Profesör, 3 Doçent) oluşmaktadır. Katılımcıların belirlenmesinde kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Örnekleme yönteminin belirlenmesindeki kolay ulaşılabilirlik; araştırmacıların ilgili üniversitelerde görev yapan akademisyenlerle daha önceden tanışıyor olmalarıyla açıklanabilir.

Veri Toplama Aracı

Veri toplama süreçlerinde ilk adımda; "Akademisyenlerin; Sporun Yumuşak Gücünün Toplumları Etkileme ve Dönüştürmedeki Etkileri Üzerine Görüşleri" makalesine uygun "Sporun Yumuşak Gücü" başlığı oluşturulmuş ikinci adımda; uzmanlara sunulmak üzere araştırmacılar tarafından bu başlığa uygun 18 soru hazırlanmış, üçüncü adımda; bu sorular 5 uzmanın görüşüne sunulmuş, dördüncü adımda; uzmanlardan gelen dönütler neticesinde soruların kapsamı ve içeriğinde değişikliğe gidilmiş ve son adımda; 18 soru, araştırmacılar tarafından 4 kapsamlı soruya indirgenmiş ve veri toplama aracı nihai haline getirilmiştir. Verilerin toplama aracı olarak ise; birinci araştırmacının dijital mobili olan; iPhone X cihaz kullanılmış ve ses kayıt işlemi başarılı bir şekilde gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmacılar çalışma grubundaki kişilerle görüşme öncesinde iletişime geçerek onların müsait oldukları bir günde kendileriyle görüşme yapmak istediklerini ve araştırmanın amacı hakkında kısa bilgiler sunmuşlardır. Daha sonra karşılıklı belirlenen bir günde birinci araştırmacı belirlenen katılımcıların yanlarına giderek onların çalışma ofislerinde katılımcılara bilgi vermek şartıyla görüşmeleri mobil ses kayıt özelliğinden yararlanılarak yapmıştır. Ses kaydı alınarak yapılan görüşmeler ortalama 15-20 dakika aralığında sürmüştür.

Verilerin Analizi

Çalışmada elde edilen verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Sosyal bilimlerde fazlaca talep gören analiz tekniklerinden biri olan içerik analizindeki temel amaç, belli ilke ve prosedürlere uymak suretiyle bir metnin kodlanması ve kategoriler şeklinde özetlenme yapılmasıdır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010). Bu bağlamda katılımcılardan elde edilen ses kayıtları öncelikle Microsoft Office yardımıyla yazıya aktarılmış ve düzenli hale getirilmiştir. Daha sonra çıktısı alınan görüşme dökümlerine 1'den 6'ya kadar numaralar verilmiş, ilgili formlarda Office programı yardımıyla kodlamalar yapılmıştır. Sonrasında bu kodlamalardan yola çıkarak temalar meydana getirilmiş, bu kısım oluşturulurken katılımcıların her bir soruya ilişkin ifade ettikleri görüşler kodlamalar şeklinde bir araya getirilmiş, bununla birlikte her bir kategori ve o kategorileri oluşturan kodlamalar katılımcıların görüşlerinden aynen alıntılar yapılarak raporlanmıştır. Bu raporlamalarda katılımcılara K-1 (Katılımcı 1) ve (K-1, K-2 vb.)1 kodları verilerek katılımcıların görüşleri, oluşturulan boyutlar altında sunulmuştur.

BULGULAR

Katılımcılardan elde edilen verilerden yola çıkarak yapılan içerik analizi sonucunda çalışmanın bulguları dört temel boyut altında toplanmaktadır. Bunlardan birincisi "Kimlik oluşturmada sporun yumuşak gücü", ikincisi "Sporun yumuşak gücünü destekleyen diğer güç unsurları", üçüncüsü "Sporun yumuşak gücünün anlaşılması ve etkin kullanılması açısından Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi" ve dördüncüsü "Sporun yumuşak gücünün toplumlar üzerindeki etkisi" dir. Çalışmada benimsenen içerik analizi sonucunda ulaşılan kodlar ile bu kodlamalar doğrultusunda meydana getirilen temalar arasındaki ilişki çalışmanın bu başlıkları altında sunulmuştur. Oluşturulan temel boyutlar ile ilgili olan temalar ve o temalar altındaki kodlar, katılımcıların görüşlerinden yararlanılarak aynen raporlandırılmıştır. Oluşturulan başlıklar, temalar ve kodlamalar katılımcıların görüşleri doğrultusunda aşağıda ifade edilmiştir.

Kimlik Oluşturmada Sporun Yumuşak Gücü

Elde edilen verilerden hareketle yapılan içerik analizi sonucunda sporun milliyetçilik ve uluslararası arenadaki kimlik oluşumuna katkısına

yönelik katılımcı görüşlerine bakıldığında katılımcıların tamamı sporun "çok etkili" bir güce sahip olduğunu savunmakla beraber bazı görüşlerin sporun "kimlik oluşturma ve yönlendirme" gücünü işaret ettiği bazılarının ise sporun "tanıtıcı gücü" olduğuna ilişkin beyanlar ortaya çıkmıştır.

Kimlik oluşturma ve yönlendirme

Araştırmaya katılım gösterenlerin bazıları, sporun milliyetçilik ve uluslararası arenadaki katkısını kimlik oluşturma ve yönlendirme gücü olduğunu ifade etmiştir. Katılımcılar bu görüşlerini ilk sorunun cevabı olarak;

"Sporun milliyetçilik ve uluslararası arenada bir kimlik oluşturmada nasıl bir güce sahip olduğunu, milliyetçilik duyguları insanların bir araya getirmede önemli bir unsur olmasından dolayı kitlelerin ortak bir noktada buluşturabilme özelliğine sahiptir. Bunun en büyük araçlarından biri de sporun yumuşak gücüdür. O yüzden sporun bu konuda önemli bir faktör, önemli bir etken olabileceğini düşünüyorum" (K-2) ve "...sporcular toplum gözünde ve nezdinde ayrı bir kimliğe ayrı bir statüye sahiptir bunun yanında milli takım sporcuları milletinin çok değer verdiği, çok kıymet verdiği, önemseydiği ve onları ödüllendirdiği özel insanlar olurlar. Bu da haklı olarak sporcuya kimlik kazandırır hem ferdi kimlik kazandırır hem uluslararası (milli) kimlik kazandırır ve uluslararası yarışmalardaki başarısı da onu en üst mertebeye çıkarır. Buna örnek olarak, dünya şampiyonu olmuş bir Almanya futbol milli takımını verebiliriz hem o sporcular kendi adına milli gururu yaşar hem de milleti adına dünyada başarıyla milletini temsil etmenin gururunu yaşarlar ve bu dediğimiz gibi hem ulusal hem uluslararası düzeyde çok ciddi manada bir kimlik ve bir statü kazandırmış olur..." (K-6), "insanın beden imgesinden yola çıkarak insanların güç gösterisi ortaya koymayı hedeflemesi fikirlerin ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Bu durum kitleleri bir araya getirerek bir ideoloji etrafında toplanmalarına ve sebep olmaktadır. Dolayısıyla uluslararası arenada bir kimlik oluşturmaya yol açan bu durum milliyetçilik bağlamına getirilmesi ulus kimliğini oluşturmaktadır." (K-5) ve "Tabii sporun şöyle bir özelliği de var yöneticiler ve bazı politikacılar aracılığıyla spor, kitleleri bir araya getirebilen ve kitleleri yönlendirebilen önemli bir faktördür. (K-3) şeklindeki ifadelerle temellendirilmektedirler.

Tanıtıcı gücü

Katılımcıların bazıları sporun milliyetçilik ve uluslararası arenadaki katkısını sporu icra eden

ulusun tanıtıcı gücü olarak ortaya çıktığına yönelik görüşleri;

"Rusya'da eskiden Spartakiyat Oyunları düzenliyordu ve Komünizm felsefesi olarak Olimpiyat Oyunlarını kapitalizmin bir unsuru, bir aracı olarak değerlendiriyor ve insanın doğasına uygun bulmuyordu. 1950'de şöyle bir açıklama yaparak Olimpiyat oyunlarında yer almaya başladı. Denildi ki; tamam bu böyle, kapitalizmin bir oyunu ve aracı ama burada biz sosyalist insan kültürünü ve sistemini ne kadar başarılı olduğunu da göstermek zorundayız. Sporun etki gücünden kaynaklı olarak Olimpiyat oyunlarında yer almaya başlayacağını açıkladı. Örneğin Doğu Almanya sportif organizasyonlarda çok ön plandaydı. Bu durumu şöyle açıklıyordu. Bizim etrafımızı çevrelemiş Emperyalizden tek çıkabildiğimiz nokta, kendimizi gösterebildiğimiz, ispat edebildiğimiz spor müsabakalarıdır..." (K-1) ve "...yarışmalarda şampiyon sporcunun ya da takımın kazanmasından dolayı ülke bayrağının göndere çekilmesi, istiklal marşının çalınması tabii ülke için çok ciddi bir başarıdır. Ülkeler için var olma durumudur. Neyle var olma durumu spor ile var olma durumudur ama spor genel bir başlık içerisinde bakacak olursak ülkelerin ekonomisiyle, eğitimiyle, ülke kalkınmasıyla, başarısıyla, bilimiyle ve teknolojisiyle var olma durumudur. Dolayısıyla ciddi bir milliyetçilik kapsamı altında düşünülebilir. Yani sporda kendini ispat etmesi bir ülke için son derece önemli bir durumdur. Bu bir kimliktir, milliyetçilik noktasında dünyanın başka hiçbir olayında kendinizi bu kadar güzel ifade edemezsiniz ancak spor yoluyla bunu tüm dünyaya gösterebilir bayrağınızı ezberlettirirsiniz, gösterirsiniz ve marşınızı da dinletirsiniz bundan daha güzel bir etkinlik bir tanıtım yolu da yoktur diye düşünüyorum. (K-4) şeklinde ifade etmişlerdir.

Sporun Yumuşak Gücünü Destekleyen Diğer Güç Unsurları

Sporun yumuşak gücünün hangi güç unsurlarıyla desteklediğine yönelik katılımcı görüşlerine bakıldığında, sporun yumuşak gücünün birçok yumuşak güç unsurlarıyla desteklendiği görülmektedir. Bununla beraber katılımcılardan bazılarının ise sporun yumuşak gücünün "kültürel güç", "sanatsal güç", "turizm ve politika gücü" gibi güç unsurlarıyla desteklendiği belirtilmektedir.

Kültürel güç

Katılımcıların bazıları yumuşak gücünün tüm güç unsurlarını desteklediğini belirtmekle beraber özellikle bu güç unsurlarından kültürel güç unsuru üzerine etki ettiğine yönelik görüşlerini;

"Sporun her alana eklenebilir bir özelliği olduğu için aslında sadece sporun bir alanla ilişkilendiremeyiz ama belli başlı alanlarla ön plana çıktığı da görülmektedir... sporun kültürel yani dolayısıyla bir bölge tanıtımı için spor, çok önemli bir rol oynuyor. Spor branşlarında bazen kültürel öge olarak ortaya çıkmış branşlar daha sonra evrensel bir boyut kazanabilmiştir dolayısıyla o kültürün yayılması ve tanınmasıyla da doğrudan ilişkilidir. Mesela Uzak doğu sporları açısından düşündüğümüzde, o kültürlerin aktarımı spor vasıtasıyla gerçekleşmiştir. Dünyaya başka bir unsurla bu kadar kolay kültürel aktarımları gerçekleştiriyorsunuz. Spor çok önemli bir güç unsurudur." (K-1) ve "Sanayi devrimiyle birlikte de ülkeler ve şehirler arasında uluslararası alanda imaj sahibi oluna bilmesi açısından sosyal ve kültürel etkinlikler düzenlenmeye başlandı ve zaman içerisinde bu etkinliklerin içerisinde spor da yer almaya başladı, sporun yumuşak güç olarak daha çok kültür ile ilişkili olduğunu düşünüyorum." (K-3) şeklinde ifade etmişlerdir.

Sanatsal güç

Bazı katılımcılar ise sporun yumuşak gücünün tüm güç unsurlarını desteklediğini belirtmekle beraber özellikle bu güç unsurlarından sanatsal güç unsuru üzerine etki ettiğine yönelik görüşlerini;

"Sanat, zaten sporu aynı zamanda bir sanat olarak da düşünebiliriz yani altı metrelik yüksekliğe bir sılıkla atlayıcının nasıl atladığına bakılırsa bir sanat olduğu görülecektir, bir futbolcunun o muhteşem golü atması, bir voleybolcunun bir basketbolcunun, bir hentbolcunun ya da bir jimnastikçinin o estetik hareketlerini zaten sanat olarak görmemek mümkün değildir. Dolayısıyla bu unsurlardan spor teması yararlanır." (K-4) "Edebiyatta Ernest Miller Hemingway vardır

Ernest Miller Hemingway ABD'de eski bir spor yazarıdır en önemli eseri "Canlar Kimin İçin Çalıyor" eserinde bu milli kimlikten bahseder. Özellikle ABD'de kendi ulusal güçlerini göstermek için sporun sanat ve diğer unsullarla birleştirici faaliyetlerini gündeme taşırlar. (K-5) olarak temellendirmişlerdir.

Turizm ve politika gücü

Katılımcılardan bazıları ise sporun yumuşak gücünün tüm güç unsurları ile beraber özellikle turizm ve politika gücü etrafında şekillenebileceğini belirtmekte ve bu görüşlerini;

"Spor zaten multidisipliner bir alan olduğu için bunların hepsiyle ilişkisi kurulabilir ama burada yoğun olarak söylerseniz turizm bence ağırlıklı olarak ele alınmalı... spor dediğim gibi hepsi için geçerli ama özellikle turizm açısından bakacak olursak hem ekonomik kaynak sağlıyor hem propaganda yoluyla tanıtım sağlıyor hem de

spor etkinlik ve organizasyonlarda farklı insanların, ülkelerin bir araya gelerek sporcular yoluyla ciddi manada kaynaşma ve iyi ilişkiler sağlıyor." (K-6), "Sporun yumuşak gücü en başta politik unsurlarla birleşiyor ancak bazen bu politik unsurları rahatlatmak adına yumuşatmak adına turizm, sanat, edebiyat, müzik hatta sinema gibi unsurlar kullanılmaktadır." (K-5) ve "Yumuşak güç, genellikle Türkiye'de politik anlamda kamu diplomasisi alanında kullanılıyor" (K-3) şeklinde ifade edilmiştir.

Sporun Yumuşak Gücü Açısından Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi

Sporun yumuşak gücü açısından Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin durumuna ilişkin katılımcı görüşlerine bakıldığında bu görüşlerin "Örgütsel ve sistemsal yapı eksikliği", "Vizyon eksikliği ve ARGE yetersizliği" başlıkları altında toplandığı görülmektedir.

Örgütsel ve sistemsal yapı eksikliği

Katılımcıların, sporun yumuşak gücü açısından Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin durumuna ilişkin görüşlerine bakıldığında bazılarının ilgili sistemin örgütsel ve sistemsal açıdan sporun yumuşak gücüne dayalı bir yapı eksikliğinin olduğundan bahsetmekte ve bu görüşlerini;

"Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde sporun yumuşak gücünün anlaşılması ve etkin kullanılmasıyla ilgili yapılan birçok çalışma var ama bunun daha sistematik yapılması adına Cumhurbaşkanlığı sistemi içerisinde bir örgütsel yapının oluşturulması gerekiyor. Sporun yumuşak gücünden daha fazla istifade etmek ve toplumlar üzerinde bir etki yaratmak için daha planlı ve daha organize plan ve programlarla yürütülmesi kanaatindeyim. Bunun yapılabilmesi için mutlaka örgütsel bir sistematığe, sistematik bir hafızaya, bir projelendirmeye ve bir planlamaya ihtiyaç duyulmaktadır...Örneğin ülkemiz Birinci Dünya Savaşından çıktığında ve sonrasında Cumhuriyet kurulduğunda en yakın savaştığımız ülkeler hangileriydi? Balkan ülkeleri. Ve biz 1930 yılında neyi kurduk? Balkan Paktı'nı ve Balkan Paktı'nın pekiştirmek ve ülke menfaatleri doğrultusunda çıkarım sağlamak içinde Balkan Oyunları kuruldu yani 10 sene önce savaştığımız devletlerle bir Paktı kurmanın birleşimini sağlamak adına Balkan Oyunları düzenlendi. Dolayısıyla bu tarihsel süreçte bu şekilde işlemekte ve olumlu sonuçlar ortaya koymakta o yüzden bu hafızayı aktaracak bununla ilgili planlama yapacak programları ve faaliyetleri takip edecek bir örgütsel yapılanmaya çok ciddi ihtiyaç duymaktayız ve bununla ilgili hükümet sistemi içerisinde mutlaka özel bir birimin organize edilmesi gerekiyor diye düşünüyorum." (K-1), "Sistemde sporla ilgili çok bir değişiklik olduğunu düşünmüyorum. Spor iş

ve işleyişleri, mevcut anayasayla devam ettirilmektedir. Yeni düzene geçilmesiyle beraber spordaki iş ve işleyişlerinde revize edilmesi ve daha sağlam temellere oturtulması gerektiğini düşünüyorum. Tabi bu spesifik bir konu olduğundan dolayı bir alt yapı hazırlanmalı, bunun üzerine bir fizibilite çalışması yapılmalı ve yeni bir anlayışın, yeni bir yapının, yeni bir teşkilat sisteminin geliştirilmesi gerektiğini inanıyorum. (K-2) ve "Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi içerisinde spor, her devlet kurumunda olduğu gibi spor bakanlığı bünyesinde örgütlenmiştir. Tabi sporun yumuşak gücünün anlaşılması Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde çok önemlidir. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde teşkilatlanma yapısında baktığımızda gençlik ve spor bir bağlı birim kapsamında ele alınmış dolayısıyla burda federasyonlar çok önemli federasyonların yapılanması secim sistemleri bu gücün etkili kullanılabilmesi için çok önem arz etmektedir. Dolayısıyla Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemindeki bu yapılanma içerisinde başta liyakat olmak üzere örgütlenme ve secim sitemlerin ele alınması gerektiği kanaatindeyim. (K-4) şeklinde ifade edilmiştir.

Vizyon eksikliği ve ARGE yetersizliği

Bazı katılımcılar ise sporun yumuşak gücü açısından Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin durumuna ilişkin görüşlerde, ilgili sistemi hem vizyon hem de ARGE eksikliğinden dolayı yetersiz gördüklerini;

"Sporun insanlara çok ciddi katkılar sağlayan bir olgu olduğunu biliyoruz. Devleti yönetenlerin bunu kabul etmesi gerekmektedir. Toplumun tüm kesimlerinin spor yoluyla sağlıklı hale getirilmesi, ruhsal yönünün düzeltilmesi, kişilik kazandırılması, sosyalleştirmesi noktasında anayasanın 59. Maddesinde zaten devlet sporun kapsamını anayasada belirlemiştir. Bu yönüyle neler yapıyor dersiniz, burada daha çok siyaseten yatırımlar yapılıyor. Tesisler yapılıyor, spor okulları açılıyor, yani ciddi şeyler yapılıyor ama bu soru özelinde cevap verecek olursak, daha hassas, daha teferruata inilmesi gerekir... Siz okullara sporu sokmazsanız, aileye özellikle anneye ve babaya bu işin önemini inandırmazsanız, gençlere bu imkanı sunmazsanız, teşvik edici her türlü imkanı kullanmazsanız, o yumuşak güce sporun sanat yönüyle, (sanatçıları kullansanız, müzik adamlarını kulansanız, akademisyenleri kulansanız) sporun güzelliklerini cazibesini, faydalarını dolaylı yollardan anlatmazsanız çok sağlıklı gelişim kat edemezsiniz. Bu yüzden danışma kurullarına da gerek görmüyorlar." (K-6), "Sporun yumuşak gücünün anlaşılması ve etkin kullanılması için Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminden ziyade anayasada belirlenen sorumlu kurum olan Spor Bakanlığını bünyesinde

yürütülmesi daha sağlıklı olacaktır. Eğer Cumhurbaşkanlığı sürece dahil olacaksa bir vizyon ortaya koyarak bunu gerçekleştirmelidir...Burada Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi vizyonu ortaya koyacak diğer yürütme organları da buna ilişkin önlemler alıp programlar yapacaktır. Mesela yurtdışında karşılaşma öncesi esnası ve sonrasında yapılacak işleri belirleme, karşılaşma öncesi yazışmalar, görüşmeler, sempozyumlar, fuarlar ve söyleşiler gibi etkinliklerle spor diplomasisi daha aktif yürütülecektir. Bu etkinlik ve organizasyonlara ve spor diplomasisinin içine başarılı sporcuları katarak daha sağlıklı sonuçlar alınacaktır." (K-5) ve "Yapılan çalışmalarda da görüyoruz tabii ki eksik yönler var, merkez ve taşra teşkilatında kurumsal altyapıda hızlı bir şekilde oluşturulmuş olması ve yeni kurulan görevlerin görev yetkilerinin tam olarak tanımlanmamış olması bazı aksaklıkları da beraberinde getirmektedir. Bu belirsizliklerin giderilmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu aksaklıkların giderilmesi için dinamik ve yenilikçi bir düzen oluşturulması taraftarıyım. Gençlik ve spor alanlarında yurt içi ve yurt dışındaki gelişmeleri takip etmek adına uluslararası alanda özellikle uluslararası kurumlarla ilişkilerin ve iletişimin güçlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Ulusal ve uluslararası alanda katkı sağlayacak projeler için bakanlık bünyesinde ARGE çalışmalarına yönelik ilerlemelerin kaydedilmesinin gerektiğini düşünüyorum. Daha çok gençlerimizin, paydaş kurumlarla iş birlikleri yapmaları, iktisadi ve sosyal hayatta karar alma mekanizmalarında içinde aktif yer almaları gerektiğini düşünüyorum. Bunun yanında eğitim, çalıştay, seminer, kamu spotu ve benzeri uygulamalarla spor konusunda toplumun biraz daha bilinçlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum" (K-3), şeklinde ifade etmişlerdir.

Sporun Yumuşak Gücünün Etkisi

Sporun yumuşak gücünün toplumlar üzerindeki etkisine ilişkin katılımcı görüşlerine bakıldığında bu görüşlerin "olumlu etki" ve "olumsuz etki" olarak ikiye ayrıldığı, olumsuz etkinin az da olsa "baskı kurma" olarak nitelendirdiği olumlu etkinin ise "etkileşim ve iletişim", "yönlendirme" ve "barışa ve reklama destek olma" başlıkları altında toplandığı görülmektedir.

Olumsuz etki

Bazı katılımcılar sporun yumuşak gücünün toplumlar üzerinde olumsuz etkisi olduğunu bunun da baskı kurmayı beraberinde getirdiğine yönelik görüşlerini;

"...Farklı bir toplumlar üzerinde sporun etki yaratmasını belirleyecek faktör için o toplumların dinamiklerinin nereye doğru kaydığının bilinmesi lazım.

Örneğin Pekin Olimpiyatları sırasında Çin'in Tibet'e yaptığı baskıyı yumuşak güç unsurlarının aktif yürütüldüğü bir süreç olmuştur. Çin'in Tibet'e uyguladığı baskıyı dünya kamuoyuna farklı şekilde yansıtması ve yaşanan olumsuzlukları örtbas etmesinde yumuşak güç diplomasi faaliyetlerini kullanmıştır." (K-5) ve "Çok fazla sayıda etkisi var, bunu olumlu ve olumsuz tarafları da mevcuttur. Ülkeler ve toplumlar üzerinde ilişkileri tersten etkileyen birçok hadise de yaşanmıştır. Örneğin Thierry Henry'nin İrlanda'ya eliyle atmış olduğu gol yüzünden Fransa Başkanı'nın gidip İrlanda'dan özür dilemesi hadisesi var, dolayısıyla entelektüel toplumlarda bile bu çok ciddi bir husus yani İrlanda'da Fransız düşmanlığını engellemek adına bizzat Cumhurbaşkanı'nun bir oyuncunun elle atmış olduğu golden dolayı gidip özür dilemiştir. Buna benzer birçok örnek var." (K-1) şeklinde ifade etmişlerdir.

Olumlu etki

Katılımcıların büyük çoğunluğu ise sporun yumuşak gücünün toplumlar üzerinde olumlu etkide bulunduğunu beyan etmişler ve bu görüşleri "etkileşim ve iletişim", "yönlendirme" ve "barışa ve reklama destek olma" başlıkları altında toplanmıştır.

Etkileşim ve iletişim

Bazı katılımcılar sporun yumuşak gücünün olumlu manada toplumların etkileşimine ve iletişimine yol açtığına değinmişler ve bu görüşlerini;

"...kültürlerin arasında en güzel köprüyü kuracak şeyde spor olgusudur. Toplumlar arasında farklı düşünceler ortaya çıkabiliyor veya sosyo-ekonomik yapısı geride kalmış bölgeleri ve eğitimleri geride kalmış bölgeleri ortak noktada buluşturmanın ve onlar üzerinde etki yaratmanın en önemli gücü spor olarak karşımıza çıkmaktadır" (K-2) ve "...sporun uluslararası düzeyde de tabii ki geniş bir etki yaratmasına etkileşim unsuru olmasına sebep oluyor. Kişiler arasındaki farklılıkların tabii ki uluslararası sportif karşılaşmalarda kalkması son derece önemli ortak hareket anlamında, farklı kültürlerden insanların ortak bir amaç etrafında birleştirilmesi sporun toplumlar üzerindeki etkisi anlamında son derece önemli bir role sahip. Bütün bu açılardan baktığımızda spor, dünyadaki insanlar arasında özellikle iletişimin kurulmasını ve insanların kaynaşmasını sağlayan son derece önemli bir olgu diyebiliriz." (K-3) şeklinde ifade edilmiştir.

Yönlendirme

Katılımcılardan bazıları ise sporun yumuşak gücünün olumlu olarak toplumları yönlendirdiğine değinmişler ve bu görüşlerini;

"...idol olmuş sporda üst derece başarı kazanmış birçok sporcu elbette ki vardır ve bu sporcular farklı toplumları etki altına alır ve yönlendirirler. Ülkemizde de örneğin Naim Süleymanoğlu ülkemizin bu klasmandaki sporcusudur. Üç olimpiyat oyununda üstün başarı göstererek kendisinin kilosunun üç katı ağırlık kaldırarak bir rekor kırmış ve şampiyon olmuştur. Bu sporcumuz diğer ülkelerde de belki haltere ilgi uyandırma noktasında etkili olmuştur." (K-4) ve "Gelişmiş olan birçok devlet sporun bu yumuşak gücünden istifade ederek toplumları etkileme ve onları yönlendirme politikaları gütmektedir. Başında da bahsettik, evrensel bir yönü olan sporun herkesin ortak bir paydada bir araya gelebilme gücü vardır." (K-2) şeklinde ifade edilmiştir.

Barışa ve reklama destek olma

Katılımcılardan bazıları ise sporun yumuşak gücünün dünya barışına ve ülkelerin tanınırlığına/reklamına destek olduğunu belirtmişler ve buna yönelik görüşlerini;

"...spor bir dostluğun ve barışın göstergesidir. Özellikle ülkeler arasında dostluğu ve barışı tesis eden önemli bir güçtür. Bununla ilgili çok örnek mevcut dünyada duvarların yıkılması, soğuk savaş döneminin sona ermesi gibi büyük olaylarda muhakkak sporun da etkisi vardır. Tabii büyük spor organizasyonları zaman zaman I. ve II. Dünya Savaşları dolayısıyla kesintiye uğramıştır. Yine de dostluk ve barış ortamı oluşturması konusunda sporun çok büyük etkisi vardır." (K-4), "Çin toplumu üzerinde bir etki yaratmak isteniyorsa bu etkinin öncelikle toplumsal bir etki mi ticari bir etki mi onun bilinmesi lazım örneğin Çin ile ABD arasında 1971 yılında yapılan pinpon diplomasisi iki ülke arasındaki olumsuzlukları azalttığına tüm dünya tanık olmuştur. Burada Çin içerde kendi yurttaşlarına kendi toplumuna başarılı bir diplomasi yürüttüğünü ve dışarıya karşıda ılımlı bir diplomasi yürütüldüğünü gösterilmiştir. Bu tarz diplomasi faaliyetleri toplumsal barışı sağlayabilir." (K-5), "...dünya iki kutuplu iken Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Amerika Birleşik Devletleri küresel güç olama hegemonyası taşıırken inanılmaz bir şekilde yarış vardı. Uzay çalışmalarında ve teknolojiye bir yarış vardı bunun yanında bir de sporda büyük bir yarış vardı. Mesela Olimpiyatlarda öyle bir şey olmuştu ki o büyük ülkeler resmen o yarışlarda büyük olduğunu spor yoluyla ispatlamaya çalışıyordu. Şimdi yine dikkat ederseniz Olimpiyatlar yapılıyor, bakıyorsunuz orda büyük devletler çok ciddi manada yatırım yapıyorlar ve uzay çalışmasında, ekonomide, sanayide, teknolojiye ilerleyen ülkeler, sporda da ileriye diyor yani sporda ileriye ama bunu ispatlayamazsam diğerlerin de anlamı yok diyerek spor alanında ciddi yatırım yapıyor ve yarışmalarda üstün başarı göstermeye çalışıyor" (K-6) ve "Bir ülkede mega

spor etkinlik ve organizasyonları düzenlemek (dünya şampiyonası, olimpiyat oyunları, bir büyük kıta şampiyonası) o şehrin, o ülkenin gelişmişliğini ve güvenliğinin bir göstergesidir çünkü ülke güvenliği ve insan hakları ile ilgili sorunları olan ülkelere genelde büyük organizasyonlar verilmemektedir. Dolayısıyla bir ülkeye büyük bir organizasyon veriliyorsa bu ülkenin güvenilir olduğunu, dünyaya entegre olduğunu gösterir. Sporun organizasyon kısmı açısından değerlendirdiğimizde, olimpiyat oyunları örneğin Türkiye Cumhuriyeti'nin bir şehrinin anılıyor olması bile daha organizasyon yapılmadan toplumlar üzerinde bir etki yaratmaktadır. Sadece sportif müsabakalarda elde edilen madalyalar değil organizasyonu düzenlemek bile sporun yumuşak gücünün farklı toplumlar üzerinde çok ciddi etkiler bıraktığı görülmektedir." (K-1) şeklinde ifade edilmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Sporun yumuşak gücünün toplumları etkileme ve onları dönüştürmedeki etkilerine ilişkin akademisyen görüşlerini ortaya koymak amacıyla yapılan bu çalışmada katılımcılardan elde edilen veriler; "Kimlik oluşturmada sporun yumuşak gücü", "Sporun yumuşak gücünü destekleyen diğer güç unsurları", "Sporun yumuşak gücünün anlaşılması ve etkin kullanılma açısından Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi" ve "Sporun yumuşak gücünün toplumlar üzerindeki etkisi" olmak üzere dört temel kategori etrafında toplanmıştır.

Birinci soru kapsamında katılımcıların bazıları; sporun yumuşak gücünün kimlik oluşturmada çok etkili olduğunu dile getirmiş, bazı katılımcılar ise; sporun kimlik oluşturmada, yönlendirme ve tanıtıcı gücün etkin olduğunu ifade etmiştir.

İlk kategori olan "kimlik oluşturmada sporun yumuşak gücü" ile alakalı çalışmalara bakıldığında; Şahin, Yenel ve Çolakoğlu (2010) çalışmalarında sporun yumuşak gücünün milliyetçilik ve bir kimlik oluşturmadaki rolünün ne denli büyük olduğunu şu şekilde ifade etmiştir. Devletler, ulusal ve uluslararası spor etkinlik ve organizasyonlarında kimlik ve milliyetçilik olgusunun oluşmasında sporun gücünden istifade etmiştir. Bunu; vatan severlik olgusu üzerinde, uluslararası temsiliyet üzerinde, ferdi ve takımsal spor başarılarının milli gurur ve birliktelik oluşturmada üzerinde, siyasi ve inanç anlayışında, muhalif gurupların bir araya getirmesi üzerinde ve ulusal başarının toplumun tüm fertleri tarafından desteklenmesi üzerinde gerçekleştirmiştir.

Yine Şahin vd. (2010) çalışmalarında, milletlerin devamlılığı, toplumda yaşayan halkların kendilerini o topluma ait bir fert olarak görmeleriyle sağlanabileceği ifade edilmiş, aksi yönde bir anlayış ve işleyiş toplumların kısa zamanda dağılmasına yol açacağını belirtmiştir.

İkinci soru kapsamında katılımcıların büyük bir kısmı; sporun yumuşak gücünün kültürel güç, sanatsal güç, turizm ve politika gücü gibi bazı güç unsurlarıyla desteklediğini dile getirmiştir.

İkinci kategoride ortaya çıkan "Sporun yumuşak gücünü destekleyen diğer güç unsurları" çalışmalarına baktığımız zaman; sporun aslında birçok yumuşak güç unsuruyla desteklendiği görülmektedir. Yumuşak güç unsurlarını en iyi şekilde kullanan ABD devleti, özellikle sinema filmleri aracılığıyla spor ve dinamiklerine yer vermiş bunu kimi zaman bir spor markası, kimi zaman bir sporcu, kimi zaman bir spor müsabakası veya bir spor branşı üzerinden yapmıştır.

Pınar'ın (2017) çalışmasında, ABD'nin Hollywood filmleri üzerinden spor dışında farklı yumuşak güç unsurları kullandığını belirtmiştir. Bu unsurları; kültür, sanat, müzik, kostüm, sembol, söylem, görseller ve teknolojiler gibi etkenler üzerinden yapıldığı ifade edilmiştir. Yine ABD'nin farklı toplumlar üzerinde etkisini arttırmak ve bir cazibe merkezi olmak amacı ile sistemli ve kontrollü yaptığı bu uygulamaları; toplumları barışçıl, demokratik ve özgürlük söylemleri üzerinden yaptığını ve ABD bu politikalarda da oldukça başarılı sonuçlar aldığını ifade etmiştir.

Sinema dışında sporun yumuşak gücü, turizm ile de desteklendiği görülmektedir. Son yıllarda oldukça popüler hale gelen spor turizmi, ülkelerin ulusal ve uluslararası arenada popüler olduğu coğrafi ve kültürel mirasın taşındığı beldelerin spor organizasyonlarıyla daha fazla popüler olduğu ve turistlerin ilgisinin çekildiği etkinliklere dönüştüğü görülmüştür. Bu sayede sporcu, izleyici ve ziyaretçileri daha fazla ağırlamak adına politikalar oluşturulmuştur.

Özellikle ülkemizde spor turizmine baktığımızda Emekli (2006) çalışmasında, birçok medeniyete ev sahipliği yapan Anadolu topraklarının, kültürel mirası, Ortadoğu ve Avrupa kıtasına olan stratejik konumu, kültürü, müziği, sanatı, mimarisi, spor ve gastronomi gibi etkenlerle her daim turist çeken bir ülke olduğu ifade etmiştir. Aynı zamanda tüm dünya ülkelerinin, bu unsurlar üzerinden çıkarımlar sağlamak için stratejiler

belirlediğini ve politikalar uyguladığını belirtmiştir. Maalesef son yıllara kadar bu zenginliklerden çok fazla istifade edemeyen Türkiye'nin, uyguladığı politikalarla yumuşak güç olarak adlandırılan bu unsurlardan faydalanmaya başladığını da ifade etmiştir.

Ülkemizin birçok bölgesinin spor turizmine uygun olduğunu Halil, Zaman ve Coşkun (2007) çalışmalarında da görmekteyiz. Ülkemizin Erzurum şehri, 2011 yılında Dünya Üniversiteler Kış Oyunları'na yapmış olduğu ev sahipliğini başarılı bir şekilde gerçekleştirmiş, dünyaya bu mega organizasyonlarının üstesinden gelebileceğinin mesajını vermiştir. Uluslararası arenada başarılı bir imaj çizen ülkemiz Erzurum şehrimizin birçok ülke halkları tarafından tanınmasına, kış olimpiyatlarına aday olacak bir vizyon ortaya koymasına ve yabancı sporcuların milli takım kampları için cazip bir şehir görülmesine katkı sağladığı belirtilmiştir.

Argan (2004) göre, son yıllarda spor turizminde oluşan popülerite birçok devleti, bu alanda etkinlik ve organizasyon yapmaya teşvik etmiştir. Bu bize ilerleyen dönemlerde spor turizminin daha fazla ekonomik ve stratejik kazanım sağlayacağını göstermektedir. Büyük bir ekonomik getirisi olan ve ülkeye gelen turistler üzerinde büyük etkiler bırakan spor turizmi konusunda ülkemizin ortaya koyacağı vizyon uygulayacağı politikalarla kültürel ve coğrafi zenginliklerini ülke menfaatleri doğrultusunda çıkarıma dönüştürmeyi başarabileceği ifade edilmiştir.

Yumuşak güç unsurları arasında olan bir diğer unsur ise kültürdür. Baykan (2007) çalışmasında, Spor turizmine destek olan kültürün birçok toplumda farklılık arz ettiğini, bu farklılıkların toplumlar üzerinde merak uyandırdığını ve bu merakın zamanla kültür turizmine dönüştüğünü ifade etmiştir. Bu nedenle kültürel değerlerini ve mirasını koruyabilen ve bu varlıklarını farklı toplumlara sunabilen devletler, toplumlar üzerinde etkiler yaratabildiği görülmüştür.

Ülkemize baktığımız zaman kültürel açıdan birçok zenginliği içinde barındırdığını görmekteyiz. Baykan (2007) çalışmasında, son yıllara kadar bu kültürel değerlerin çok fazla korunmadığını ifade etmiştir. Türkiye devletinin belirlemiş olduğu 2023 yılı vizyonu çerçevesinde kültür turizmi açısından yapacağı plan ve programlar sayesinde geç kalınmış bu sahiplenilmeyi etkili bir şekilde başarabileceği ifade edilmiştir. Bu vesileyle ülkede önemli kültür kentlerinin belirlenmesi, mimari ve sanat tarihi eserlerinin restorasyonu, toplumda sanat ve kültür

bilincinin oluşturulması, medya ve sosyal platformlar üzerinden uluslararası arenada bilinirlik kazandırılması ülkemizin bu değerlerini hak ettiği yere taşıyacağı belirtilmiştir.

Üçüncü soru kapsamında katılımcılar; sporun yumuşak gücünün anlaşılması ve etkin kullanılması açısından Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemini (CHS) değerlendiren katılımcılar ise; bu sistemde örgütsel ve sistemsel yapının eksikliğine değinmiş, bir vizyon ortaya konması gerektiğini ifade etmiş ve ARGE yetersizliğine dikkat çekmişlerdir.

Üçüncü kategoride ortaya çıkan "Sporun yumuşak gücünün anlaşılması ve etkin kullanılması açısından Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi" ne yönelik çalışmalar incelendiğinde bu alanda henüz yeterince çalışma yapılmadığı görülmektedir. Yılmaz (2020) çalışmasında, henüz yeni geçilen Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nde Spor Bakanlığı'nın olan yapısının korunduğu ve iç dinamiklerde birtakım değişikliğe gidildiği ifade etmiştir. Yapılan değişikliklerin özellikle üst yönetim tarafından olumlu karşılandığı belirtilmiş ancak Bakanlık bünyesinde bulunan spor federasyonluklarının iş ve işleyişlerinde, mali ve sportif denetimleri konusunda sorunların tam olarak çözülmediği belirtilmiştir.

Dördüncü soru kapsamında katılımcılar; sporun yumuşak gücünün toplumlar üzerindeki etkisine yönelik ise; sporun toplumları etkileme ve dönüştürmede hem olumlu hem de olumsuz etki ettiğine yönelik görüş belirtmişlerdir. Katılımcılar, olumsuz görüşlerini sporun baskı aracı olarak kullanılmasından kaynaklandığını belirtmektedirler. Sporun yumuşak gücünün toplumlar üzerindeki olumlu etkisi ise; toplumların farklı toplumlarla etkileşim ve iletişimde bulunabilmelerine katkı sunması, toplumları iyi olana yönlendirmesi, toplumların ve devletlerin barış içinde yaşamaları ve toplumların kendilerini dünyaya tanıtmalarına imkan sağlaması gibi olumlu katkılarının olduğunu ifade etmişlerdir.

Dördüncü kategoride ortaya çıkan "Sporun yumuşak gücünün toplumlar üzerindeki etkisi" ne yönelik çalışmalar incelendiğinde Şahin ve İmamoğlu (2011) çalışmalarında, ilk uygarlıklardan günümüze kadar, spor ve dinamiklerinin toplum üzerinde büyük etkiler yarattığı, hükümdarlar ve yöneticiler tarafından siyasetin ve diplomasinin bir aracı olarak sporun kullanıldığı ifade edilmiştir. Toplumlar üzerinde etkiler yaratmak ve çıkarımlar elde etmek amaçlı kullanılan spor, modern toplum düzenine geçince daha sistematik ve bilinçli yapılan

bir işleyişe dönüşmüş, bundan dolayı spor, ideolojik düşüncenin aşılması ve toplumun dönüştürülmesi noktasında iktidarların ve devletlerin kullandığı çok etkili bir güç olduğu ifade edilmiştir.

Toplumlar; farklı milletlerin yaşamlarından, sosyal hayatlarından, inanışlarından, kültürel değerlerinden, giyim tarzlarından, müzik ve danslarından, yaşadığı coğrafyadan, yer altı ve yerüstü zenginliklerinden tarih boyunca etkilenmiştir. II. Dünya savaşı kadar toplumlar üzerinde görülen bu iletişim ve etkileşim sonraki dönemlerde, farklı toplumlar üzerinde etki yaratmak ve ülke menfaatleri doğrultusunda politika belirlemek amaçlı sistemli ve bilinçli yapılan bir işleyişe dönüşmüştür. Küresel güç olma yarışının yapıldığı bu dönemde özellikle Rusya ve ABD yumuşak güç olarak adlandırılan bu unsurları toplumlar üzerinde etkiler yaratmak için daha sistemli kullanmıştır.

Uslu (2021) özellikle ABD'nin spor ve kültür turizmi açısından uzun yıllar dünyanın birçok toplumu üzerinde etkiler yaratabilmeyi başarabildiğini ifade etmiştir. ABD, çıkarları doğrultusunda kullandığı bu yumuşak güç unsurlarını, sinema ve medya üzerinden izlediği politikalarla hayata geçirmiştir. Özellikle ABD II. Dünya savaşı sırasında kendi toplumunu ve farklı toplumları etkilemek ve savaşın gidişatını kendi lehine çevirmek amaçlı o dönem popüler olan radyo ve gazete gibi unsurlardan istifade ettiği belirtilmiştir.

Pınar (2017) çalışmasında, ABD'nin Hollywood filmleri üzerinden farklı toplumları; ABD'ye hayranlık uyandırma, ABD'ye karşı milletlerin kendilerini borçlu hissetmeleri, ABD'nin dış politikada yaptığı tüm eylemleri olumlu karşılamaları ve ABD çıkarları doğrultusunda anlaşma yapmaları gibi çıkarımları sağlamak amacıyla toplumlara Hollywood filmleri üzerinden bu düşünceleri aşlamayı başarabildiğini ifade etmiştir.

Günümüze baktığımızda ABD'nin oldukça başarılı yürüttüğü bu politikalar, son yıllarda etkisini kaybetmiştir. Bunun kaynağında ABD'nin farklı toplumlar üzerinde çıkarım amaçlı uyguladığı; diplomatik güç, akıllı güç, stratejik güç ve yumuşak güç enstrümanları farklı toplumlar nezdinde artık yeterince etkili olmadığı görülmüştür. Bunun kaynağında teknolojik ilerlemeler, sosyal medya unsurları, dünyada oluşan yeni güç blokları ve benzeri etkenler algı ve etki merkezlerinin farklı noktalara kaymasına yol açtığı düşünülmektedir.

Sporun toplumlar üzerindeki etkisi konusunda bir başka çalışmaya bakacak olursak, Küçük ve Harun (2004) çalışmalarında sporu, toplum hayatına birçok noktadan girerek bireyleri doğrudan veya dolaylı olarak etkilemeyi başaran önemli bir güç olduğunu ifade edilmiş, aynı zamanda sporun toplumlar üzerinde etkisini koruyan, ekonomik ve siyasi bir güç olma özelliğini barındırdığı belirtilmiştir. Modern topluma geçilmesiyle teknolojik ilerlemeler, insan gücüne duyulan gereksinimin azalması, iş ve sosyal çevreden gelen baskı, stres ile başa çıkma arayışı, sağlıklı ve zinde kalma arzusu toplumları, spora teşvik etmiş ve spor alanının bir meslek haline dönüşmesine yol açmış, bunun yanında sporun fiziksel, psikolojik ve mental olarak bireyleri rahatlatması spora yönelimi daha fazla arttırdığı ifade edilmiştir.

Sunay (2003) çalışmasında, sporun toplumların görmezden gelemeyeceği ve kesintiye uğratamayacakları geniş kapsamlı bir işleyişe dönüştüğünü ifade etmiştir. Spor alanında aktif olan toplumların; farklı toplumlarla spor etkinlik ve organizasyonları aracılığıyla bir araya gelebildiğini, bu sayede toplumlarla bir etkileşim yaşandığını ve toplumlar üzerinde etkiler yaratabilme gücü oluştuğunu ifade etmiştir.

Duman (2020) ise; farklı inanış ve geleneklere sahip toplumları spor etkinliklerinin ortak bir paydada buluşturduğunu ve sosyal bütünleşmeyi sağladığını bunun yanında sporun; farklı ırk, din, dil ve düşüncedeki toplumları bir araya getirebildiğini ifade etmiştir.

Sonuç olarak spor, dünyada her kesimin konuşabileceği bir ortak dili içinde barındırmaktadır. Ülkemizin bu dili iyi kullanabilmesi gerekmektedir. Bu nedenle küresel ölçekte başarılı olabilmek için; spor yönetiminin daha şeffaf ve adil yürütülmesi, spor ve siyasetin karşılıklı çıkarımının önünü geçilmesi, kaliteli sporcu, antrenör ve spor uzmanı yetiştirilmesi, spor politikalarının küresel dengeler gözetilerek oluşturulması, gelişen teknolojilerin spora entegrasyonu ve en önemlisi de kaliteli bir spor eğitimi modelinin benimsenmesi gerektiği düşünülmektedir. Tarihi süreç içerisinde bakıldığında bu anlayış ve işleyişleri benimseyen ve uygulayan toplumların küresel ölçekte başarılı olduğu görülmüştür.

Ülkemizde erken çocukluk eğitimine önem verilmesinden sonra, okul öncesi eğitimde yaygınlaşmayı arttırmak için 60-72 ay arası çocukların okul öncesi eğitim alması, bu eğitimin zorunlu olması kararı verilmiştir. Bu uygulamayı

MEB bazı pilot illerde uygulamaya koymuştur (MEB, 2006).

Okul öncesi eğitimi, çocukların bilişsel, zihinsel, psiko-motor gelişimi, yaratıcılık ve hayal gücü potansiyelini en üst düzeye çıkarmak açısından önemli rollere sahiptir. Bu sebeple okul öncesi eğitim kurumları öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları, gelişim ve yaş düzeyleri gibi etkenleri göz önünde bulundurarak öğrencilere kaliteli eğitim ortamları sağlamalıdır.(Yapılan araştırmalar) okul öncesi eğitim kurumlarının fiziksel koşulları, öğrenme ortamları eğitim materyalleri öğrencilere verilen eğitim kalitesi üzerinde büyük etkisinin olduğunu göstermektedir.

Belirtilen hususlar incelendiğinde okul öncesi dönemde çocuğun bilişsel gelişimi, sosyal-duygusal gelişimi, psiko-motor gelişimi, dil gelişimi ve yaratıcılığının etkili bir şekilde desteklenmesi için okul öncesi öğretmen sorunlarının belirlenmesi, okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin niteliğinin geliştirilmesi ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi için büyük önem arz etmektedir.

Bu nedenle öğretmenlerin düşünceleri dikkate alınarak okul öncesi öğretmenlerin kurumlarında yaşadıkları sıkıntıları tespit etmek amacıyla yapılan anket çalışmasından elde edilecek sonuçların okul öncesi öğretmenlerinin yaşadıkları sorunların teşhisi ve bu sorunlara getirilecek çözüm önerileri ile literatüre katkı anlamında faydalı olacağı düşünülmektedir.

Bu kapsamda eğitim-öğretim sürecinin önemli bir basamağını oluşturan okul öncesi eğitim öğretmenlerinin düşüncelerine, fikirlerine başvurularak, okul öncesi eğitim öğretmenlerinin mevcut sorunlarının tespit edilmesi ve ülkemizde okul öncesi eğitim öğretmenlerinin çalışma ortamlarının niteliğinin artırılması açısından büyük önem taşımaktadır.

KAYNAKLAR.

1. Akdağ, Z., & Ekici, S. (2017). Avrupa Birliği'nin Uluslararası Politikada Etkili Olma Aracı: Yumuşak Güç. Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi, 7(2), 33-64.
2. Akkurt, M. (2020). Antik çağ uygarlıklarında sporun görünümü, uygulama nedenleri ve fonksiyonları (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
3. Argan, M. (2004). Spor ve Turizm Pazarlamasının Kesişim Noktası Olarak Spor Turizm Kuramsal Bir
4. Atasoy, B., & Kuter, F. Ö. (2005). Küreselleşme ve spor. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18(1), 11-22.
5. Batmaz, H. Ç., Yıldırım, F., & Karadağ, M. (2016). Küresel Rekabetin Spor Endüstrisinin Etkisi. Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, 42, 521-534.

6. Baykan, E. (2007). Kültür turizmi ve turizmin kültürel varlıklar üzerindeki etkileri. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2), 30-49.
7. Bayraktar, C. (2003). Sosyal Yapı Özelliklerinin Spora Etkisi. Cilt: XVII, Sayı: 1
8. Bilener, T. (2019). Dış Politika Analizinde Yumuşak Güç-Keskin Güç Karşılaştırması: Çin Örneği. *The Turkish Yearbook of International Relations*, 50, 241-257.
9. Bilir, H. (2020). Sporun Toplumsal İşlevi: Sosyolojik Bir Yaklaşım. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(4), 27-36.
10. Bingöl, H., & Polat, S. (2019). Sporun Siyasi Bir Unsur Olarak Liderler Tarafından Kullanılması. *Bilge Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 111-117.
11. Büyükköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2010). Bilimsel araştırma yöntemleri. (7. Baskı). Ankara: Pegem.
12. Çavuş, T. (2012). Dış Politikada Yumuşak Güç Kavramı ve Türkiye'nin Yumuşak Güç Kullanımı. *Kahramanmaraş Sütcü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), 23-37.
13. Çeyiz, S., & Özbek, O. (2014). Küreselleşme ve Spor Etkileşimi. *International Journal Of Sport Culture And Science*, 2 (Special Issue 1), 487-495.
14. Çırka, S. (2017). Küreselleşme Sürecinde Sporun Genel Bir Değerlendirmesi. *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi*, (45), 127-146.
15. Dever, A., & İslam, A. (2015). Tarihsel süreç içerisinde Türkde spor algısı. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4 (5), 46-61.
16. Duman, F. K. (2020). Sporun Sosyal Bütünleşme Üzerindeki Etkileri. *Spor Eğitim Dergisi*, 4(3), 169-177.
17. Emekli, G. (2006). Coğrafya, kültür ve turizm: turizm. *Ege Coğrafya Dergisi*, 15 (1-2), 51-59.
18. Erdoğan Uslu, B. E. T. Ü. L. (2021). Yumuşak Güç Kavramı ve Amerika Birleşik Devletleri'nin Yumuşak Güç Unsuru Olarak
19. Hollywood Sineması (Doctoral dissertation). (Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Uluslararası Politik Ekonomi Anabilim Dalı).
20. Gökbayrakçağdan, D. (2018). Yumuşak Güç ve Farkındalık Üzerine Bir Çalışma. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 781-788.
21. Göksu, Ö. (2019). Türkiye'nin ülke markasının inşası kamu diplomasisinde sporun rolünde. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (Uksad)*, 5 (2), 403-433.
22. Gölbaşı, H. (2018). Osmanlı Devleti'nde Spor Tekkeleri. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (15).
23. Güneş, E. P. U. (2016). Toplumsal değişim, teknoloji ve eğitim ilişkisinde sosyal ağların yeri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 191-206.
25. Halil, K. O. C. A., Zaman, S., & Coşkun, O. (2007). Erzurum'un spor-kamp turizmi potansiyeli. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 12(18), 205-224.
26. İnce, M. (2017). Türk spor basınında asparagas haber ve spor ekonomisine etkileri. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 547-563.
27. Kömür, G. (2020). Yumuşak Güç Unsuru Olarak Kamu Diplomasisi. *International Journal Of Politics And Security*, 2(3), 89-115.
28. Küçük, V., & Harun, K. O. Ç. (2004). Psiko-sosyal gelişim süreci içerisinde insan ve spor ilişkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (9).
29. Meder, M. (2001). Bilgi toplumu ve toplumsal değişim. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(9), 72-81.
30. Merriam, S. B. (2013). Araştırmanın desenlenmesi ve örneklem seçimi (Çev. S. Turan ve D. Yılmaz), S. Turan (Çev. Ed.), Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber, Ankara. Nobel. ss, 55-82.
31. Özel, C. (2018). Yumuşak Güce Bütünsel Bakış. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 7(1), 1-27.
32. Pınar, L. (2017). Amerika Birleşik Devletleri'nin Yumuşak Gücü ve Hollywood. *İtobiad: İnsan ve Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 6 (1).
33. Soygüden, A. (2019). Sporda Yaşanan Örnek Etik Davranışların Toplumsal Karakterin Oluşmasına Etkileri. *Helal ve Etik Araştırmalar Dergisi*, 1 (1), 60-72.
34. Sunay, H. (2003). Türk Spor Politikasına Analitik Bir Bakış. *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 39-42.
35. Sümer, G. (2020). Yumuşak Güç Yanılgısı. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(2), 1143-1160.
36. Şahin, M. Y., & İmamoğlu, A. F. (2011). Akademisyenlerin ve milletvekillerinin spor siyaset etkileşimine yönelik görüşleri. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(2), 25-44.
37. Şahin, M. Y., Yenel, F., & Çolakoğlu, T. (2010). Spor ve milliyetçilik etkileşimi: ulusal kimlik oluşturmada sporun yeri ve önemi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 1244-1263.
38. Talimciler, A. (2006). İdeolojik bir meşrulaştırma aracı olarak spor ve spor bilimleri. *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri*, 1(2), 35-40.
39. Tanrıverdi, H. (2012). Spor Ahlakı ve Şiddet. *The Journal Of Academic Social Science Studies. Publication Of Association*
40. *Esprit, Société Et Rencontre Strasbourg/FRANCE*, 5(8), 1071-1093.
41. Tekin, A., & Tekin, G. (2014). Antik Yunan Dönemi: Spor ve Antik Olimpiyat Oyunları. *Tarih Okulu Dergisi (Tod)*, 121-140.
42. Yağmurlu, A. (2019). Kamu diplomasisi bakış açısından spor diplomasisi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18 (4), 1367-1380.
43. Yatağan, Ag (2018). Sert Güç Unsurlarının Yumuşak Güç Aracı Olarak Etkileri. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, 28 (2), 69-
44. Yetim, A. (2000). Sporun sosyal görünümü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 63-72.
45. Yılmaz, M. (2020). Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi çerçevesinde yeniden yapılandırılan Türk spor teşkilatına dair görüşlerin belirlenmesi (Master's thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kurumlarında Yaşadıkları Sorunlar

Buket HAYBER^{1A}

¹Milli Eğitim Bakanlığı, Adıyaman/Türkiye

Address Correspondence to Buket HAYBER: e-mail:bukethayber02@gmail.com

A: Orcid ID : 0000-0002-3917-0758

Özet

Bu Çalışma okul öncesi öğretmenlerinin düşünceleri doğrultusunda, kendi kurumlarında yaşadıkları sorunları tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan yapılandırılmamış soru formu aracılığıyla elde edilen bilgiler, tasnif edilmiştir. Araştırma örneklemini Türkiye’de hizmet veren 22 farklı ilden 62 okul öncesi öğretmenini oluşturmaktadır. Araştırmada kullanılan yapılandırılmamış soru formu 8 başlık altında toplam 26 sorudan oluşmaktadır. Verilerin değerlendirilmesinde ve hesaplanmış değerlerin bulunmasında SPSS 16.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Veriler yüzde ve ortalama değerler verilerek özetlenmiştir. Çalışma sonucunda, sınıf büyüklüğünün öğrenci sayısı ile hareketli etkinlikler için yeterli olmadığı, eğitim merkezlerindeki ve bahçedeki materyallerin ve oyun araç-gereçlerinin yeterli olmadığı, okul öncesi eğitim sınıflarının ilkokuldan bağımsız olması gerektiği, sınıf için pano, masa ve sandalye gibi donatım malzemelerinin yeteri kadar temin edilmesi gerektiği, lavabo ve wc’lerin çocukların boylarına uygun olması gerektiği belirtilmiştir. Sınıflarda mutlaka yardımcı personelin olması gerektiği, aidatların toplanmasında sıkıntı yaşandığı, ailelerin öğretmenlerden beklentilerin fazla olduğu, ebeveynlerin okul öncesi eğitimi gerektiği kadar desteklemediği de, çalışmanın elde edilen sonuçlar arasındadır.

Anahtar Kelimeler:Okul Öncesi Eğitim, Okul Öncesi Eğitim Öğretmenleri, Okul Öncesi Öğretmenlerin Sorunları

Problems Experienced By Preschool Teachers In Their Institution

Abstract

This study was carried out in line with the thoughts of preschool teachers in order to identify the problems they experienced in their own institutions. The information obtained through the unstructured questionnaire prepared by the researcher has been classified. The research sample consists of 62 preschool teachers from 22 different provinces serving in Turkey. The unstructured questionnaire used in the research consists of a total of 26 questions under 8 headings. SPSS 16.0 statistical package program was used to evaluate the data and find the calculated values. The data are summarized by giving percentage and average values. As a result of the study, it was stated that the class size is not sufficient for the number of students and moving activities, materials and play equipment in education centers and gardens are not enough, preschool education classes should be independent of primary school, equipment such as boards, tables and chairs for the classroom should be adequately supplied, sinks and wcs should be suitable for children's height. Among the results of the study are that there must be auxiliary staff in the classrooms, that there is difficulty in collecting dues, that parents have high expectations of teachers, and that parents do not support preschool education as much as they should.

Key Words: Preschool Education, Pre-School Teacher, Problems Of Preschool Teachers

GİRİŞ

Ülkemizde erken çocukluk eğitimine önem verilmesinden sonra, okul öncesi eğitimde yaygınlaşmayı arttırmak için 60-72 ay arası çocukların okul öncesi eğitim alması, bu eğitimin zorunlu olması kararı verilmiştir. Bu uygulamayı MEB bazı pilot illerde uygulamaya koymuştur (MEB, 2006).

Okul öncesi eğitimi, çocukların bilişsel, zihinsel, psiko-motor gelişimi, yaratıcılık ve hayal gücü potansiyelini en üst düzeye çıkarmak açısından önemli rollere sahiptir. Bu sebeple okul öncesi eğitim kurumları öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları, gelişim ve yaş düzeyleri gibi etkenleri göz önünde bulundurarak öğrencilere kaliteli eğitim ortamları sağlamalıdır. (Yapılan araştırmalar) okul öncesi eğitim kurumlarının fiziksel koşulları, öğrenme ortamları eğitim materyalleri öğrencilere verilen eğitim kalitesi üzerinde büyük etkisinin olduğunu göstermektedir.

Belirtilen hususlar incelendiğinde okul öncesi dönemde çocuğun bilişsel gelişimi, sosyal-duygusal gelişimi, psiko-motor gelişimi, dil gelişimi ve yaratıcılığının etkili bir şekilde desteklenmesi için okul öncesi öğretmen sorunlarının belirlenmesi, okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin niteliğinin geliştirilmesi ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi için büyük önem arz etmektedir.

Bu nedenle öğretmenlerin düşünceleri dikkate alınarak okul öncesi öğretmenlerin kurumlarında yaşadıkları sıkıntıları tespit etmek amacıyla yapılan anket çalışmasından elde edilecek sonuçların okul öncesi öğretmenlerinin yaşadıkları sorunların teşhisi ve bu sorunlara getirilecek çözüm önerileri ile literatüre katkı anlamında faydalı olacağı düşünülmektedir.

Bu kapsamda eğitim-öğretim sürecinin önemli bir basamağını oluşturan okul öncesi eğitim öğretmenlerinin düşüncelerine, fikirlerine başvurularak, okul öncesi eğitim öğretmenlerinin mevcut sorunlarının tespit edilmesi ve ülkemizde okul öncesi eğitim öğretmenlerinin çalışma ortamlarının niteliğinin artırılması açısından büyük önem taşımaktadır.

Okul Öncesi Eğitim ve Önemi

Ülkemizde okul öncesinin tanımı Milli Eğitim Temel Kanunu ile tanımlanmıştır. Buna göre; okul öncesi eğitim: " Mecburi okul çağına gelmemiş çocukların bedensel, zihinsel ve duygusal gelişmesini

sağlamak, büyüme ve eğitim süreci olarak tanımlanır.

Psiko-motor, yaşamın ilk yıllarından oluşan önemli bir zaman dilimi, bilişsel, dil, psiko-sosyal ve beyin gelişimi büyük ölçüde tamamlanmış, kritik nöronal bağlantılar kurulur, çocuğun kişilik özellikleri oluşur ve gelecek şekillenir (Hensch, 2005; Malenka&Nicoll, 1999; Martin, Grimwood&Morris, 2000; Oktay, 1985). Çocuğun ilgi alanları, becerileri ve kişisel olarak özellikler 0-6 yaş arasında somutlaşır, bu dönem artmış ve hızlı büyüme en sonunda azami özen ve dikkat gerektirir. Okul öncesi eğitim, bir bireyin gelişiminin büyük bir bölümünün tamamlandığı dönemdir.

Çocuğun bilişsel, sosyal-duygusal, psiko-motor ve dil gelişiminin gereksinimlerinin karşılanması, öz-bakım becerilerinin kazandırılması, hayata iyi bir şekilde hazırlanabilmesi için nitelikli bir okul öncesi eğitimi verilmesi büyük önem taşımaktadır (Canbeldek, 2015). Çocuklara verilen okul öncesi eğitim, çocuğun geleceği üzerinde büyük iz bırakmaktadır.

Çocuğun gelişiminin büyük bir kısmını tamamladığı dönem erken çocukluk dönemidir. Çocuk kendini, çevresini yaparak, yaşayarak, tecrübe ederek, keşfederek öğrenir. Çocuğun yaparak, yaşayarak, keşfederek, tecrübe ederek, öğrenebilmesi için de kaliteli bir eğitim ortamının olması gerekmektedir. Bu anlamda en başta aileye, okulla tanıştığı ilk yıllarda ise okula büyük görev düşmektedir. Okul-aile ve çocuk iş birliği ile çocuğun gelişimini etkileyen çevresel faktörler olumlu etki yaratır.

Okul öncesi dönem, çocuğun temel alışkanlıkları kazandığı, sosyalleştiği, topluma uyum sağladığı, ileri ki yaşama hazırlık yaptığı dönemdir. Erken yaşta kaliteli ve donanımlı çevre deneyimi yaşamamanın ve öğrenme deneyimi edinmenin, çocuğun gelişim alanlarına eğitsel katkı sağlaması, okul öncesi eğitimin ne kadar önemli olduğuna ve böylelikle okul öncesi eğitimin yaygınlaşmasına etken olmuştur (Feyman, 2006).

Okul öncesi eğitim döneminde çocuklar kendilerini yeterince ifade edemeyebilir, ilgilerinin, becerilerinin, yeteneklerinin, ihtiyaçlarının farkında olmayabilirler. Bu dönemde okul ve öğretmen çocukların becerilerinin, yeteneklerinin, ilgilerinin, ihtiyaçlarının farkına varmalarını sağlarlar. Erken çocukluk eğitimi almayan çocuklarla, erken çocukluk eğitimi alan çocuk arasında gözle görülür fark görülmektedir. Erken çocukluk eğitiminde

faydalanmayan çocuklarla,erken çocukluk eğitiminden faydalanan çocuk arasında gözle görülür fark görülmektedir (Sürmen, 2011).Bu nedenle, okul öncesi eğitimi, çocuğun gelişimi, geleceğe donanımlı bir şekilde hazırlanması, sosyalleşmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Toplumumuz okul öncesi eğitimin önemini, çocuk üzerindeki etkisini her geçen gün daha iyi anlamaktadır. Okul öncesi eğitimin önemi arttıkça, okul öncesi eğitimde kalite de önem kazanmaktadır. Okul öncesi eğitimdeki kaliteyi anlamak için öğretmenin mesleğindeki yeterliliğine, sınıf içi ve sınıf dışı fiziki ortama, malzeme ve materyal yeterliliğine, programa bakmak gerekmektedir (Güçhan Özgül, 2011).

Okul Öncesi Eğitim Programı

Okul öncesi eğitim kurumlarında program hazırlarken programın gayelerini, hedeflerini, felsefesini yansıtarak hazırlamak önemli ve özen isteyen bir konu olduğu zamanla daha iyi anlaşılmaktadır. Okul öncesi eğitim, gelişimin çok çabuk değiştiği ve en hızlı olduğu devredir. Bu hızla değişen çok önemli dönemi değerlendirip fırsata çevirmek ise kaliteli düzenlenmiş eğitim müfredatı ile olur.

Bu program, “okul öncesi eğitim kurumlarına giden öğrencilerin donanımlı, kaliteli öğrenme tecrübeleri aracılığıyla daha iyi gelişmeleri; psiko-motor, sosyal ve duygusal, dil ve bilişsel gelişim alanlarında değişimlerini ve gelişmelerini zirveye çıkarmalarını, öz bakım becerilerini olması gereken seviyeye getirmelerini ve ilkokula hazırlanmalarını sağlamak amacı ile geliştirilmiştir (MEB, 2013, s. 14)”. Program, çocukların bilişsel, sosyal-duygusal, psiko-motor ve öz bakım becerileri gibi değişim ve gelişimlerini destekleyerek, gelişim ve değişimlerinde oluşabilecek eksiklikleri önlemeyi amaçladığından, bu yönleriyle çok amaçlı bir program olma özelliği taşımaktadır.

Çocuk eğitiminin önemli bir basamağı olan okul öncesi eğitimde temellerin iyi atılması gerekmektedir. Bunun için okul öncesi eğitim öğrencilerinin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun eğitim programı hazırlamak, hazırlanan programı iyi analiz edip kavramak ve faydalı bir şekilde hayata geçirmek, çocuğun hayata olumlu bir adım atmasını sağlar (Düzgün,2014).

Okul Öncesi Eğitim Programının Temel Özellikleri

Okul öncesi eğitim programının temel özelliklerini aşağıda başlıklar halinde ele alınmıştır.

Çocuk Merkezlidir

Öğretmenler, eğitim-öğretim sürecinde çocukların kendi kendilerine plan yapmalarına, yapılan planın yaparak, yaşayarak öğrenmelerine, düzenlemelerine uygulamalarına, sorgulamalarına, araştırmalarına, tartışmalarına ve üretmelerine mümkün olduğu kadar çok imkan sağlamaları gerekmektedir (MEB, 2013, s. 14). Çocuğun etkinliklere etkin katılımı, akran ve öğretmenleriyle karşılıklı etkileşime geçebilmesi, iletim kurabilmesi gerekmektedir.

Esnektir

Programda planın düzenli bir şekilde yapılması önemlidir. Fakat okul öncesi programı, öğretmenin yaptığı günlük akışın tamamını veya bir kısmını değiştirmesine müsaade edecek kadar esnektir. Çocuğun, fiziki ortamın koşullarına göre plan tamamen esnektir (MEB, 2013, s. 15).Öğretmen program içinde bulunan kazanımları, göstergeleri ve kavramları farklılaştırarak düzenleyebilir. Etkinliklerini isteğine göre bütünleşik veya ayrı bir şekilde ayarlayabilir, farklı materyallerle öğrenme sürecini zenginleştirip, renklendirebilir.

Sarmaldır

Okul öncesi dönemde çocukların, belli bilgi, beceri, tutum ve davranışları kazanabilmeleri için bunların program boyunca tekrar tekrar ele alınması, farklı etkinlik ve çalışmalarla genişletilmesi gerekmektedir(MEB, 2013, s. 15). Tekrar edilerek kalıcı öğrenme sağlanmaktadır.

Eklektiktir

Farklı ülkelerin okul öncesi eğitim programları incelendiğinde, farklı modelleri ve yaklaşımları temel olarak oluşturulduğu görülmüştür. Programın farklı boyutlarında Montessorri, ReggioEmillia, Bank Street, High Scope gibi pek çok kuram ve modelden yansımalar yer almaktadır. Bu programda 21. Çağın ihtiyaç duyduğu bireyi yetiştirmek, milli özellik ve gereksinimleri karşılamak gayesiyle orjinal öğrenme teori ve örneklerindeki çocuk odaklı çalışmalardan yararlanılarak bir bireşime ulaşılmıştır (MEB, 2013, s. 15).

Dengelidir

Program çocukların çok yönlü gelişmesini hedeflediği için her gelişim alanından kazanım ve

gösterge seçilmesi ve bunların dengeli bir şekilde ele alınması gerekmektedir (MEB, 2013, s. 15). Uygulanacak etkinliklerde, pasif ve hareketli etkinlikler, etkinlik çeşitleri (sanat, müzik, oyun, okuma yazmaya hazırlık, Türkçe dil etkinliği), çalışmanın bireysel veya grup çalışması olması ve çalışmaya ayrılan zamanın dengeli olması önemlidir.

Oyun Temellidir

Çocuk için en iyi öğrenme şekillerinden biri de oyundur. Oyun aracılığıyla öğrenmek bu programın ve okul öncesi eğitimin olmazsa olmazı, okul öncesi eğitimi bütüncü bir parçası olarak görülmektedir. Programda kazanım ve göstergeler uygulanırken oyunun bir metod veya faaliyet olarak kullanılması özellikle tavsiye edilmektedir. Çocuk oyun oynarken en iyi şekilde öğrenir, kendini en iyi şekilde ifade eder, kendini ve çevresini en iyi şekilde oyunla tanır (MEB, 2013, s. 15). Çünkü oyun çocuğun dilidir, çocuğun işidir.

Keşfederek Öğrenme Önceliklidir

Program çocuğa kendi başına öğrenmesini ve öğrenme ortamını kendisinin oluşturmaya destek sağlar. Program çocuğun etrafındaki olayları fark etmesini, merak duygusunu geliştirmeyi, merak ettiği konularla ilgili sorular sormasını, olayları ve durumları sorgulamasını, araştırma yapmasını, keşfetmesini, oynayarak öğrenmesini teşvik eder (MEB, 2013, s.16). Bu şekilde gerçekleştirilen öğrenme de anlamlı ve kalıcı öğrenme olmaktadır.

Günlük Yaşam Deneyimlerinin ve Yakın Çevre Olanaklarının Eğitim Amaçlı Kullanılmasını Teşvik Eder

Programda günlük yaşam deneyimlerinden yararlanılması eğitim sürecini hem zenginleştirir hem de kolaylaştırır (MEB, 2013, s. 16). Çocuğun davranışlarına, şekil vermek aile başlar yakın çevresi ve okulla devam eder. Eğitimin etkili olabilmesi için aile, yakın çevre ve okulun iş birliği içinde olması gerekmektedir. Yakın çevrede bulunan materyallerin çeşitliliği eğitim açısından büyük fayda sağlamaktadır. Öğretmenin çocuğun yakın çevresini, yaşam deneyimlerini iyi analiz etmesi ve takip etmesi büyük önem taşımaktadır.

Temalar/Konular Amaç Değil Araçtır

Okul öncesi eğitimde, program içinde yer alan kazanım ve göstergelerin verilmesinde konu önemli olmayıp, asıl amaç kazanım ve göstergelerin konu yardımıyla çocuğa kazandırılmasıdır (MEB, 2013, s.16). Kazanım, gösterge ve kavramlar farklı yönleriyle tekrar ele alınabilmektedir.

Öğrenme Merkezleri Önemlidir

Öğrenme merkezleri çocukların ferdi ihtiyaçlarını gidermek amacıyla farklı ayırma materyalleri ile bölünmüş, 3-4 kişilik gruplar halinde etkileşimde bulunacakları ve ilgilerini yoğunlaştırarak oynayabilecekleri, oynayarak öğrenecekleri, öğrenme merkezleridir (MEB, 2013, s. 16).

Çocuklar özgürce hareket edip, özgürce oynadıkları ortamda daha iyi gelişmekte ve yeteneklerini, becerilerini en iyi şekilde ortaya koymaktadır. Çocuklar bu merkezlerde oynarken hem sosyalleşip hem de öğrenmelerini en iyi şekilde gerçekleştirirler.

Kültürel ve Evrensel Değerleri Dikkate Alır

Çocukların yaşadıkları topluluğun değerlerini, geleneklerini tanımaları, kültürel ve üniversal değerleri benimsemeleri, çocukların sorumluluk düşüncesine sahip fertler olarak yetişmeleri açısından önemlidir (MEB, 2013, s. 17). Program çocukların farklılıklara, farklı kültürlere saygı duymasını, farklı özelliklere sahip bireylerle saygı ve sevgi çerçevesinde yaşamaya teşvik etmektedir. Programda değerler eğitimi, bir bütün olarak ele alınarak kazanım ve göstergelerde bir bütün olarak vurgulanmıştır.

Aile Eğitimi ve Katılımı Önemlidir

Aile eğitimi ve katılımı, okul ve ev arasındaki devamlılığa destek olarak kazanılan bilgi, beceri ve tutumların kalıcı olmasını sağlamaktadır (MEB, 2013, s. 17). Bu nedenle "Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Programı ile Bütünleştirilmiş Aile Destek Eğitim Rehberi (OBADER)" hazırlanmıştır. Çocuğun eğitiminde, okul aile iş birliği ve bu iş birliğinin düzenli bir şekilde işlemesi önemli bir yer tutmaktadır.

Değerlendirme Süreci Çok Yönlüdür

Okul öncesi eğitimde sonuçtan ziyade sürece önem verilmektedir. Bu durumda programın tek yönlü değil çok yönlü değerlendirilmesi kendini göstermektedir. Değerlendirme çocuk açısından, program açısından ve öğretmen açısından iç içe yapılmaktadır. Yapılan değerlendirmeler sonraki uygulamalarda da yol gösterici olmaktadır (MEB, 2013, s. 17).

Okul Öncesi Eğitim Kurumu

Zorunlu eğitim çağına gelmemiş 36-66 aylık çocukların eğitimini anaokullarında, 48-66 aylık çocukların eğitimini ana sınıfında, aldıkları kurumları kapsamaktadır. 36-66 aylık çocukların eğitimini kapsayan, sevgi, saygı, paylaşma, yardımlaşma, sorumluluk alma vb. gibi değerleri benimseten, bireyi sosyalleştirip geleceğe hazırlayan, bireyin eğitim sürecine aktif ve başarılı bir uyum sağlamasına olanak veren güvenli bir ortamdır.

Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği⁴. Maddeye göre; okul öncesi eğitim kurumu, anaokulu, ana sınıfı ve uygulama sınıfının tanımları aşağıda verilmiştir.

* Okul öncesi eğitim kurumu: Okul öncesi eğitim çağı çocuklarına eğitim veren anaokulu, ana sınıfı ile uygulama sınıfını

* Anaokulu: 36-66 aylık çocukların eğitimi amacıyla açılan okulu,

* Ana sınıfı: 48-66 aylık çocukların eğitimi amacıyla örgün ve yaygın eğitim kurumları bünyesinde açılan sınıfı,

* Uygulama sınıfı: Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında çocuk gelişimi ve eğitimi alanında 36-66 aylık çocukların eğitiminin yapıldığı uygulama birimini

Okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim, günde elli dakikadan oluşan, altı etkinlik saati, yani 5 saat süre ile ikili eğitim yapılır. Ancak, ana sınıflarında kayıt bölgesindeki tüm çocukların kayıtlarının yapıldığı halde, ikili eğitim için yeterli sayıda öğrenci bulunmadığı takdirde okulun öğretim şekline uygun olarak normal eğitim de yapılabilir (MEB, 2014)

Okul Öncesi Eğitim Öğretmeni

İlkokul çağına gelmemiş çocuklara bedensel, bilişsel, sosyal-duygusal ve dil gelişimi yönünden sağlıklı bir şekilde gelişmeleri için, gerekli eğitimi veren kişidir. Okulların en önemli yapı taşı oluşturan öğretmenlerdir. Okul öncesi öğretmeni kendi alan bilgilerini sınıf içinde etkinliklere dönüştüren, kazanım ve göstergeleri öğrencilerine aktaran sınıf yöneticisidir. Okulların başarıları, öğretmenin başarısı ile doğru orantılıdır (Can, 2013: 156).

Okul öncesi eğitim öğretmenin, okul öncesi eğitimle ilgili hangi bilgi, beceri, tutum ve davranışların, hangi yaş öğrenci gruplarına, hangi kazanım ve göstergeleri kazandıracığı, MEB

tarafından hazırlanıp, uygulanan müfredat programları ve ilgili yönetmelikte belirtilmiştir. Okul öncesi öğretmeni bu müfredat çerçevesinde çocukların zihinsel, bilişsel, duygusal, sosyal ve dil gelişimi gibi birçok yönden değişmelerini ve gelişmelerini sağlayacak konuları çocuğun kolay anlayacağı şekilde oyunlaştırarak, şarkı söyleyerek, tekerleme öğretmek, hikaye anlatarak, drama ederek ve model olarak çocuklara aktarmaktadır.

Ülkemizde okul öncesi eğitimin öneminin anlaşılması, okul öncesi eğitimin yaygınlaşmasıyla beraberinde ise bazı sorunların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Literatürde okul öncesi eğitim öğretmenlerin yaşadıkları sorunlarla ilgili çalışmalara bakıldığında, yeni eğitim sisteminin (4+4+4) uygulanması sırasında yaşanan sıkıntıları (Cerit, Akgün, Yıldız & Soysal, 2014), ebeveyn davranışlarının eğitime etkileri (Cömert & Güleç, 2004; Günalp, 2007), okul öncesinde idare ile ilgili sıkıntıları (Ada vd. 2014), okul uygulamalarında karşılaşılan sorunları (Seçer, Çeliköz & Kaygılı, 2010; Özay Köse, 2014; Tasdere, 2014), okulların ve sınıfların fiziki yetersizliklerinin eğitime olumsuz etkileri (Kubanç, 2014; Öğülmüş & Özdemir, 2013), öğrenci sayıları, velilerin ve toplumun okul öncesi eğitime, okul öncesi öğretmenine bakış açılarının yansımaları, gibi noktalara vurgu yapmaya özen göstermiştir (Yalçın Ağgül ve Yalçın 2018).

Okul öncesi öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlara ilişkin, (Zayımoğlu, Öztürk, Kayave Durmaz'ın 2015), çeşitli araştırmalar yapmış, araştırma sonuçlarına göre, okul öncesi eğitim öğretmenleri idare ile ve öğrencilerin ebeveynleri ile çeşitli sorunlar yaşamışlardır. Zembat'ın (2012, 208), araştırma sonuçlarına göre ise, erken çocukluk eğitiminde görevli öğretmenler, anasınıfı için toplanan ücretlerin kullanımı, sınıf içi kullanılan donatım malzemeleri, oyuncak ve eğitici oyuncak eksikliği, okul öncesi eğitime gerekli önemin verilmemesi, öğretmene sınıf içinde yardımcı olacak yardımcı abla ihtiyacına umursamaz davranması ve idarecinin öğretmenlere adaletli davranmaması, gibi sebeplerden dolayı okul öncesi öğretmenleri idarecilerle bazı sıkıntılar yaşamaktadırlar. Zembat'ın (2012, 210-211), araştırma sonuçlarına göre, okul öncesi eğitimde görevli okul öncesi öğretmenlerin, velilerle de sorunlar yaşamaktadır. Bu sorunlar arasında, velilerin okul öncesi eğitime bakış açısı, aile katılım etkinliklerine katılmak istememeleri, öğretmenin sınıf içi etkinliklerine ve otoritesine müdahale, öğretmeni eğitmen olarak değil de çocuklarına iyi bakacak biri olarak görme, şeklinde tespitler yer almaktadır.

YÖNTEM

Bu araştırmanın amacı, anaokulu ve bünyesinde anasınıfları bulunan okullarda görevli okul öncesi öğretmen görüşlerine göre, öğretmenlerin çalıştıkları okul öncesi eğitim kurumlarında karşılaştıkları sorunların belirlenmesidir. Araştırmada da veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış soru formu kullanılmıştır. "Öğretmenlerin, okul öncesi eğitim kurumlarında karşılaştıkları temel sorunlar nelerdir? Sorusuna cevap ararken aşağıda belirtilen kıstaslara göre çalışma yürütülmüştür.

- Sınıfbüyüklüğününuygunluğu
- Fiziksel yetersizlikler (Dış Mekan)
- Materyalvearaçgereçteeminindeokullaveailelerlekarşılaşılan sorunlar
- Okul öncesi eğitim verilen anasınıflarının ilkokulla aynı çatı altında olması
- Öğretmenlerin velilerle yaşadığı problemler
- Yardımcı personel sorunu
- Yönetimsel sorunlar
- Ekonomik sorunlar

İlgili soruformu; çalışmanın kapsadığı alanlar göz önüne alınarak, bilim dallarında uzmanlaşmış üç farklı uzman görüşü neticesinde şekillendirilmiş olup, online şekilde araştırmacılara gönderilmiştir. İlgili çalışma öncesinde katılımcılara araştırmanın konusu, amacı ve bilimsel süreçte kullanımı hakkında detaylı bilgi verilmiştir. katılımcıların izin ve onayları doğrultusunda soru formuna cevap sürecine geçilmiştir.

Araştırmaya; Adana, Adıyaman, Ankara Antalya, Aydın, Balıkesir, Bartın, Bursa, Çorum, Denizli, Edirne, Giresun, Hatay, İstanbul, İzmir, Kocaeli, Malatya, Manisa, Muğla, Muş, Şanlıurfa, Ordu illerde görev yapan, 62 okul öncesi öğretmeni katılmıştır. Araştırma kapsamında iç geçerlik unsuruna yönelik, araştırmacının literatür incelemesini detaylı bir şekilde raporlaması ve katılımcılara yönelik iletişim kabiliyetinin yüksek olması, mesleki olarak aynı alanda benzer problemlerin farkındalığına sahip olması önyargılı bir şekilde davranmasının önüne geçmiştir. Yapılan araştırma ile okul öncesi öğretmenlerin, çalıştıkları kurumlarda yaşadıkları belli başlı sıkıntıların belirlenmesi ve tespit edilen sıkıntılara dönük çözüm önerilerini analiz ederek, bu sorunlar üzerinde iyileştirmeye gidilmesi kaliteli ve nitelikli bir eğitim verilebilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda, eğitim-öğretim sürecinde başrol alan okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri alınarak okul öncesi eğitim sırasında yaşanan sorunların ortaya konulması, Türkiye’de okul öncesi eğitimin

kalitesine katkı sağlanması ve okul öncesi eğitimin niteliğinin artırılması açısından büyük önem taşımaktadır.

BULGULAR

Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin kurumlarında yaşadıkları sorunları belirlemek ve bu sorunlara çözüm önerileri geliştirmek amacıyla 8 başlık altında 26 soruya verilen cevaplar yüzde vefrekansolaraksunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların İllere Göre Katılım Tablosu

	FREKANS	YÜZDE
ADANA	1	% 1,6
ADİYAMAN	10	% 16
ANKARA	9	% 14,4
ANTALYA	3	% 4,8
AYDIN	1	% 1,6
BALIKESİR	1	% 1,6
BARTIN	1	% 1,6
BURSA	1	% 1,6
ÇORUM	1	% 1,6
DENİZLİ	3	% 4,8
EDİRNE	1	% 1,6
GİRESUN	8	% 12,8
HATAY	1	% 1,6
İSTANBUL	9	% 14,4
İZMİR	2	% 3,2
KOCAELİ	2	% 3,2
MALATYA	2	% 3,2
MANİSA	1	% 1,6
MUĞLA	1	% 1,6
MUŞ	1	% 1,6
ŞANLIURFA	2	%3,2
ORDU	1	% 1,6

Tablo 2. Sınıf Büyüklüğünün Uygunluğu

	f	%
Sınıf büyüklüğü çocuk sayısına uygun mu?	23	EVET 36,5
	20	HAYIR 33,3
	19	KISMEN 30,2
Sınıf büyüklüğü hareketli etkinlikleri (oyun,drama vb.) olumsuz etkiliyor mu?	34	EVET 55,6
	13	HAYIR 20,6
	15	KISMEN 23,8
Sınıftaki çocuk sayısı fazla mı?	24	EVET 39,7
	26	HAYIR 41,3
	12	KISMEN 19

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin % 36,5 ‘i sınıf büyüklüğünü yeterli görürken, % 33,3 ‘ü sınıf büyüklüğünü yetersiz görmüş, %30,2’si kısmen yeterli görmüştür. Okul öncesi öğretmenlerin % 55,6’ sı sınıf büyüklüğünün hareketli etkinlikleri olumsuz etkilediğini , % 20,6 ‘sı sıkıntı yaşamadıklarını belirtirken, %23,8 ‘i kısmen olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Diğer taraftan sınıftaki çocuk sayısını % 39,7 ‘si fazla bulmuş, % 41,3 ‘ ü çocuk sayısının fazla olmadığını belirtmiş, % 19 ‘u kısmenfazlabulmuştur.

Tablo 3. Fiziksel Yetersizlikler(Dış Mekan)		
	f	%
Okul bahçesi yeterli büyüklükte mi?	44	EVET 69,8
	14	HAYIR 23,8
	4	KISMEN 6,4
Okul bahçesindeki materyaller ve oyuncaklar yeterli mi?	11	EVET 17,5
	29	HAYIR 63,5
	12	KISMEN 19
Okul bahçesi anasını için güvenli mi?	30	EVET 47,6
	18	HAYIR 30,2
	14	KISMEN 22,2

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerin çalıştıkları kurumda okul bahçesini % 69,8 ' i yeterli görürken, %23,8 yeterli bulmamış, %6,4 'ü kısmen yeterli bulmuştur. Öğretmenlerin % 17,5 ' i okul bahçesindeki materyalleri ve oyuncakları yeterli bulurken, % 63,5 'i yeterli bulmamış, %19 'u kısmen yeterli bulmuştur.Okul bahçesini öğretmenlerin % 47,6 güvensiz olduğunu belirtirken, % 30,2 'si güvenli, % 22,2 'si kısmen güvenli bulmuştur.

Tablo 4. Materyal Ve Araç Gereç Temininde Okullar Ve Ailelerle Karşılaşılan Sorunlar

	f	%
Köşelerde çocuklar için yeterli derecede araç-gereç ve oyuncak bulunuyor mu?	15	EVET 23,8
	29	HAYIR 47,6
	18	KISMEN 28,6
Masa,sandalye,dolap,pano vb. demirbaş araç-gereçler yeterli mi?	32	EVET 50,8
	12	HAYIR 20,6
	18	KISMEN 28,6
Aileler istenilen materyalleri temin ediyor mu?	27	EVET 42,9
	9	HAYIR 14,3
	24	KISMEN 42,9
Ailelerin ekonomik durumu,materyalleri karşılaması için yeterli mi?	23	EVET 36,5
	10	HAYIR 15,9
	29	KISMEN 36,5
Aileler gerekli malzemeleri temini konusunda duyarlı mı?	25	EVET 39,7
	8	HAYIR 12,7
	29	KISMEN 47,6

Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 23,8'i köşelerde çocuklar için yeterli derecede araç-gereç ve oyuncak bulunup olmadığını belirtirken,% 47,6'sı yeterli olmadığını, % 28,6'sı kısmen yeterli olduğunu belirtmektedir. Öğretmenlerin%50,8'i masa,sandalye,dolap,pano vb. demirbaş araç-gereçler yeterli olduğunu belirtirken, %20,6'sı yeterli olmadığını, % 28,6'sı kısmen yeterli olduğunu belirtmektedir.Diğer yandan öğretmenlerin % 42,9'u ailelerin istenilen materyalleri temin ettiğini,% 14,3'ü temin etmediğini, %42,9'unun kısmen temin ettiğini belirtmiştir. Öğretmenlerin, % 36,5'i ailelerin ekonomik durumunun, materyalleri karşılaması için yeterli olduğunu,% 15,9'u yeterli olmadığını, % 36,5'i kısmen yeterli olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin % 39,7'si ailelerin gerekli malzemeleri temini konusunda duyarlı olduğunu,% 12,7'si duyarlı olmadığını,% 47,6'sı kısmen duyarlı olduğunu belirtmiştir.

Tablo 5. Okul Öncesi Eğitim Verilen Anasınıflarının İlkokulla Aynı Çatı Altında Olması

	f	%
Anasınıfı ilkokulla aynı çatı altında olmalı mı?	14	EVET 22,2
	38	HAYIR 61,9
	10	KISMEN 15,9
Anasınıfı ilkokulla aynı çatı altında olunca tuvalet ve lavabo boyutları çocuklar için uygun mu?	19	EVET 30,2
	35	HAYIR 58,7
	7	KISMEN 11,1
İlkokul ve anasınıfı çocuklarının giriş-çıkış saatleri farklı olmalı mı?	53	EVET 85,7
	4	HAYIR 6,4
	5	KISMEN 7,9

Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 22,2'si anasınıfı ilkokulla aynı çatı altında olmalı derken,% 61,9'u anasınıfı ilkokulla aynı çatı altında olmamalı %15,9'u kısmen olmalı demektedir. Ayrıca anasınıfı ilkokulla aynı çatı altında olunca tuvalet ve lavabo boyutları çocuklar için uygun mu? Sorusuna öğretmenlerin % 30,2'si uygun,% 58,7'si uygun olmadığını,% 11,1'i kısmen uygun olduğunu belirtmiştir.

Tablo 6. Öğretmenlerin Velilerle Yaşadığı Problemler

	f	%
Aileler okul öncesi eğitimi destekliyor ve gerekli olduğuna inanıyor mu?	32	EVET 50,8
	6	HAYIR 9,5
	24	KISMEN 39,7
Okulun bulunduğu çevre okul öncesi eğitime ilgili mi?	29	EVET 46
	8	HAYIR 12,7
	25	KISMEN 41,3
Aileler aile katılımına katılıyor mu?	33	EVET 52,4
	4	HAYIR 6,3
	25	KISMEN 41,3
Ailelerin, öğretmenlerden beklenti ve talepleri fazla mı?	36	EVET 58,7
	7	HAYIR 11,1
	19	KISMEN 30,2

Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 50,8'i ailelerin okul öncesi eğitimi destekliyor ve gerekli olduğuna inanırken,% 9,5'i ailelerin okul öncesi eğitimi destekliyor ve gerekli olduğuna inanmıyor,% 39,7'sinin kısmen inandığını belirtmiştir. Öğretmenlerin %46'sı okulun bulunduğu çevrenin okul öncesi eğitime ilgili olduğunu, %12,7'si ilgili olmadığını,% 41,3'ünün kısmen ilgili olduğunu belirtmiştir. Diğer yandan öğretmenlerin %52,4'ü ailelerin aile katılımına katıldığını,%6,3'ü ailelerin aile katılımına katılmadığını,% 41,3'ü kısmen katıldığını belirtmiştir. Öğretmenlerin,% 58,7'si ailelerin, öğretmenlerden beklenti ve taleplerinin fazla olduğunu,% 11,1'i ailelerin, öğretmenlerden beklenti ve taleplerinin fazla olmadığını,% 30,2'si kısmen fazla olduğunu belirtmiştir.

Tablo 7. Yardımcı Personel Sorunu

	f	%
Yardımcı personeliniz bulunuyor mu?	37	EVET 60,3
	23	HAYIR 36,5
	2	KISMEN 3,2
Yardımcı personel sayısı yeterli mi?	9	EVET 14,3
	40	HAYIR 65,1
	13	KISMEN 20,6
Yardımcı personel olmalı mı?	61	EVET 98,4
	0	HAYIR 0
	1	KISMEN 1,6

Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 60,3'ü yardımcı personeliniz bulunduğunu, % 36,5'i yardımcı personeliniz bulunmadığını, %3,2'si kısmen bulunduğunu belirtmektedir. Öğretmenlerin % 14,3'ü yardımcı personel sayısı yeterli bulurken,% 65,1'i 3'ü yardımcı personel sayısı yetersiz olduğunu,% 20,6'sı kısmen yeterli bulmaktadır. Öğretmenlerin % 98,4'ü yardımcı personel olmalı derken,% 1,6'sı kısmen yardımcı personel olmalı görüşünü belirtmiştir.

Tablo 8. Yönetimsel Sorunlar

	f	%
Öğretmen üzerinde idare baskısı bulunuyor mu?	13	EVET 22,2
	30	HAYIR 49,2
	18	KISMEN 28,6
Yöneticiniz anasınıfına yeterli desteği sağlıyor mu?	34	EVET 52,4
	9	HAYIR 14,3
	19	KISMEN 33,3
İdare veli memnun etme odaklı mı?	20	EVET 38,1
	16	HAYIR 25,4
	23	KISMEN 36,5

Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 22,2'si yöneticinin öğretmen üzerinde idare baskısı bulunduğunu, % 49,2'si yöneticinin öğretmen üzerinde idare baskısı bulunmadığını, % 28,6'sı kısmen yöneticinin öğretmen üzerinde idare baskısı bulunduğunu belirtmiştir. Öğretmenler, Yöneticiniz anasınıfına yeterli desteğe sağlıyor mu? Sorusuna %52,4'ü evet, % 14,3'ü hayır, % 33,3'ü kısmen cevabını vermiştir. Öğretmenlerin % 38,1'i idarenin veli memnun etme odaklı olduğunu, % 25,4'ü idarenin veli memnun etme odaklı olmadığını, % 36,5'i idarenin kısmen veli memnun etme odaklı olduğunu belirtmiştir.

Tablo 9. Yönetimsel Sorunlar

	f	%
Aidatlar düzenli ve tam ödeniyor mu?	15	EVET 25,4
	16	HAYIR 23,8
	31	KISMEN 50,8
Aileler aidat vermek istiyor mu?	15	EVET 23,8
	21	HAYIR 33,3
	26	KISMEN 42,9

Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 25,4'ü aidatların düzenli ve tam ödendiğini % 23,8'i aidatların düzenli ve tam ödenmediğini, % 50,8'i kısmen aidatların düzenli ve tam ödendiğini belirtmiştir. Diğer yandan öğretmenlerin % 23,8'i ailelerin aidat vermek istediğini, % 33,3'ü ailelerin aidat vermek istemediğini, % 42,9'u kısmen ailelerin aidat vermek istediğini belirtmiştir.

SONUÇ

Yapılan çalışma, okul öncesi eğitim öğretmenlerinin kurumlarında yaşadıkları sorunları tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Çalışmada uygulanan anket sonuçları analiz edildiğinde okul öncesi öğretmenlerin çoğunluğu sınıf büyüklüğünün çocuklarla oynanan drama, oyun vb. hareket içerikli faaliyetleri uygularken olumsuz etkilediği sonucuna varılmıştır. Sınıftaki çocuk sayısının fazla olması da çocukların hareketini kısıtlamaktadır. Bu düşünceyi destekleyen bir çalışma Kök vd.(2007) tarafından yapılmıştır. Yine Ural ve Ramazan'ın (2007) mevcut çalışmasındaki sonuçlar da yapılan bu çalışmayla benzerlik göstermektedir.

Okul bahçesindeki oyuncak ve materyal eksikliği, köşelerdeki araç-gereç ve oyuncak yetersizliği öğrencinin derse motive olmasını ve öğretmenin sınıf içindeki disiplinini olumsuz etkiler (Öğülmüş&Özdemir,1995).Yapılan çalışmada tespit edilen sorunlardan biri de ebeveynlerin malzeme ve materyalleri karşılama konusunda ekonomik gelir

düzeylerinin yeterli olmadığı veya bu malzeme ve materyallerin alımında duyarlı davranmadıkları ortaya çıkmıştır.

Ankete katılan okul öncesi eğitim öğretmenlerinin büyük çoğunluğu anasınıfı ve ilkokulun aynı çatı altında olmasının doğru olmadığını, lavabo ve tuvalet boyutlarının anasınıfı çocuklarına göre olmadığını, ilkokul ve anasınıfı öğrencilerinin giriş-çıkış saatlerinin farklı olması gerektiğini belirtmiştir.Okul öncesi eğitim kurumunun hedeflerine göre kaliteli hizmet vermesi, çocukların olası tehlikelerden korunması ve oluşabilecek tehlikelerin önlenmesi için, girişin çocukların okula giriş-çıkışlarında karışıklıkları engelleyecek şekilde olması gerektiği kaynaklarda da vurgulanmaktadır (Ural & Ramazan,2007)

Ankete katılan öğretmenlerin yarısı ailelerin okul öncesi eğitimi desteklediğini, okulun bulunduğu çevrenin, okul öncesi eğitimi gerekli gördüğünü anket sonuçları göstermiştir. Bu düşünceleri destekleyen Aslanargun ve Tapan (2012)' nın çalışmasında da rastlanmaktadır. Aslanargun ve Tapan (2012) çalışmasında ebeveynlerin çocuklarının kaliteli bir eğitim alması ve ileri eğitim hayatında başarılı olması açısından erken çocukluk eğitiminin önemini vurgulamaktadır. Okul öncesi eğitim kurumları ebeveynlerin çocuklarının güvenli bir ortam içerisinde arkadaşlarıyla zaman geçireceği, oynayarak öğreneceği ortam olarak görmenin yanında çocukların her türlü gelişimine katkı sağlayan önemli bir eğitim kurumudur (Çetinkaya, 2010).

Çalışmada öğretmenlerin yarısı ailelerin öğretmenlerden beklenti ve taleplerinin fazla olduğunu belirtmiştir. Yaş olarak küçük çocukların eğitiminde kurum ve öğretmen kadar aileler de sorumludur. Okul, öğretmen ve aile iletişim ve işbirliği içinde olması, çocukları öğrendiklerinin daha kalıcı olduğu ve bu sebeple ebeveynlerin okul öncesi eğitimi hakkında bilinçlendirilmesinin önemli olduğu çalışmalarda vurgulanmıştır(Cömert ve Güleç,2004;Kökvd. 2007; Çetinkaya, 2010).

Yapılan çalışmada tespit edilen sorunlardan bir tanesi de, öğretmenlerin büyük çoğunluğu okul öncesi eğitim kurumlarında yeteri kadar yardımcı personelin bulunmadığını, çok büyük çoğunluk ise okul öncesi eğitim kurumlarında yardımcı personelin olması gerektiğini belirtmiştir.

Çalışmada öğretmenlerin büyük çoğunluğu yöneticilerin anasınıfın yeterli desteği sağladığını, yarısı ise öğretmen üzerinde idare baskısının

olmadığını belirtmiştir. Bir kısım öğretmen ise idarenin veli memnun odaklı olduğunu belirtmiştir.

2020-2021 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılı ile Adana, Adıyaman, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bartın, Bursa, Çorum, Denizli, Edirne, Giresun, Hatay, İstanbul, İzmir, Kocaeli, Malatya, Manisa, Muğla, Muş, Şanlıurfa, Ordu illerinde görev yapan, 62 okul öncesi öğretmenleri ile sınırlıdır. Gelecekte bu konu hakkında çalışma yürütecek araştırmacılara, daha geniş bir örneklem ile çalışmalarını önerilmektedir.

Anket çalışmasından elde edilen sonuçlar göz önünde bulundurulduğunda, okul öncesi eğitim kurumlarındaki öğrenci sayısının sınıf büyüklüğü dikkate alınarak şubelerin oluşturulması, eğitim merkezlerinde ve bahçelerdeki materyallerin ve oyun araç-gereçlerinin, sınıf donatım malzemelerinin yeteri kadar temin edilmesi, lavabo ve wc' lerin çocukların boylarına göre olması, ilkokulla aynı çatı altında olan anasınıflarının giriş-çıkış saatlerinin birbirinde bağımsız şekilde olması, ekonomik yetersizlik sebebiyle malzeme almakta sıkıntı yaşayan velilere gerekli desteğin sağlanması, sınıflarda mutlaka yardımcı personelin bulunması gibi önerilerde bulunulabilir.

KAYNAKLAR

1. Ada, Ş., Küçükali, R., Akan, D. & Dal, M. (2014). Okul öncesi eğitim kurumlarında yönetim sorunları. *Middle Eastern & African Journal of Educational Research*, 12, 32-49.
2. Aslanargun, E. & Tapan, F. (2012). Okul öncesi eğitim ve çocuklar üzerindeki etkileri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 219,238.
3. Canbeldek, M. (2015). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Kalite ile Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Gelişim Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Denizli.
4. Cerit, Y., Akçın, N., Yıldız, K. & Soysal, M. R. (2014). Yeni eğitim sisteminin (4+4+4) uygulanmasında yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri (Bolu İl Örneği). *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 59-82.
5. Cömert, D. & Güleç, H. (2004). Okul öncesi eğitim kurumlarında aile katılımının önemi: öğretmen-aile-çocuk ve kurum Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6(1), 131-145.
6. Çetinkaya, B. (2010). Türkiye'de okul öncesi eğitim ve sorunlar (Bahçelievler İlçesi Örneği). Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetim Denetimi Bilim Dalı. İstanbul.
7. Düzgün, Ü. (2014). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitim Programı ve 2012 Değişikliklerinin Uygulanmasına İlişkin Görüşleri (Kayseri İl Örneği), Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri
8. Feyman, N. (2006). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Kalitenin Çocukların Gelişim Alanları Üzerine Etkisinin İncelenmesi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
9. Karasar Niyazi (2000) "Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar İlkeler Teknikler" Nobel Yayınları Ankara 10. Baskı
10. Güçhan Özgül, S. (2011). Okul Öncesi Eğitim Ortamlarının Kalite Değişkenleri Açısından Değerlendirilmesi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir.
11. Güleç, H. & Cömert, D. (2019). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Aile Katılımının Önemi: Öğretmen Aile-Çocuk ve Kurum. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 133-145.
12. Günalp, A. (2007). Farklı anne baba tutumlarının okul öncesi eğitim çağındaki çocukların özgüven duygusunun gelişimine etkisi (Aksaray İli Örneği). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Okul Öncesi Öğretmenliği Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya.
13. Gürkan, T. (2004). Okul öncesi Eğitimin Tanımı, Kapsamı Ve Önemi, Okul öncesi Eğitimin İlke Ve Yöntemleri. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
14. Hensch, T. (2005). Critical period plasticity in local cortical circuits. *Nature Reviews Neuroscience*, 6, 877-888.
15. Kök, M., Küçüköğlü, A., Tuğluk, M. N. & Koçyiğit, S. (2007). Okul öncesi eğitiminin sorunlarına ilişkin öğretmen görüşleri (Erzurum İl Örneği). *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 160-171.
16. Kubanç, Y. (2014). Okul öncesi eğitim kurumlarının fiziki durumunun incelenmesi. *The Journal of International Social Research*, 7 (31), 675-688.
17. Malenka, R., ve Nicoll, R. (1999). Long-term potentiation: A decade of progress. *Science*, 285, 1870-1874.
18. Martin, S., Grimwood, P., & Morris, R. (2000). Synaptic plasticity and memory: An evaluation of the hypothesis. *Annual Review of Neuroscience*, 23, 649-711.
19. Milli Eğitim Bakanlığı, (2013). Okul Öncesi Eğitim Programı, Ankara.
20. Öğülmüş, S. ve Özdemir, S. (1995). Sınıf ve okul büyüklüğünün öğrenciler üzerindeki etkisi. *Eğitim Yönetimi*, 2, 261-271.
21. Özay Köse, E. (2014). Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerine Yönelik Öğrenci Ve Öğretmen-Öğretim Elemanı Tutumları (Erzurum Örneği). *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 1-17.
22. Seçer, Z. Çeliköz, N. ve Kayılı, G. (2010). Okul öncesi öğretmenliği okul uygulamalarında yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 128-152.
23. Sürmen, Y. G. (2011). Türk Milli Eğitiminde Örgün Eğitimin Yeri ve Okul Öncesi Eğitim, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
24. Taşdere, A. (2014). Sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine yönelik yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(2), 1477-1497.
25. Ural, O. ve Ramazan, O. (2007). Türkiye'de Okul Öncesi Eğitimin Dünü ve Bugünü. Ed: Prof. Dr. Servet Özdemir, Prof. Dr. Hasan Bacanlı, Murat Sözer. Türkiye'de Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Sistemi Temel Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Türk Eğitim Derneği, Ankara.
26. Yalçın, F. A. ve Yalçın, M. (2018). Okul Öncesi Öğretmenlerin Okul Öncesi Eğitimin Sorunlarıyla İlgili Görüşleri: Ağrı İli Örneği. *İlköğretim Online*, 17(1), 367-383
27. Zayimoğlu Öztürk, F., Kaya, N. ve Durmaz, E. "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görev Sürecinde Yaşadıkları Eğitimsel Sorunlar ve Çözüm Önerileri", *Uluslararası Okul Öncesi Eğitimi Kongresi*, 68-94, 2014.
28. Zembat, R. (2005). Okul öncesi eğitimde nitelik. güncel konular. *Morpa Kültür Yayınları*, İstanbul, S.27.

Spor Yöneticiliği Bölümlerinde Okuyan Öğrencilerin Mesleki Kaygılarının İncelenmesi

Bilgehan PEPE^{1A} , Ali Dursun AYDIN^{1B}

¹Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Burdur/ Türkiye
Address Correspondence to Bilgehan PEPE: e-mail: bigehanpepe1997@gmail.com

A: Orcid ID: 0000-0001-6805-7140- B: Orcid ID: 0000-0001-7386-8490

Özet

Bu araştırma spor yöneticiliği bölümü okuyan öğrencilerin mesleki kaygı durumlarının incelenmesi ve ortaya konan sonuçlara yönelik çözüm önerilerinde bulunmak amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın evreni, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi spor bilimleri fakültesi, spor yöneticiliği bölümleri 1.2.3 ve 4 sınıflarında okuyan öğrencilerden, örneklem grubu ise bu öğrencilerden gönüllülük esasına göre belirlenmiş 202 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veriler Karabudak (2015) tarafından geliştirilen, geçerlik ve güvenilirliği yapılmış mesleki kaygı ölçeği ile elde edilmiştir. Ölçek, 1.Sosyal kaygı, 2.Danışan-İletişim merkezli kaygı, 3.İstihdam ile ilgili kaygı, 4.Ekonomik kaygı, 5.Kişisel gelişim-egitim ile ilgili kaygı olmak üzere 5. alt boyuttan oluşmaktadır. Anketler örneklem gurubu ile bire bir görüşülerek, konu hakkında bilgi verildikten sonra gönüllülük esasına göre doldurulmuştur. Ankete 48 kadın,154 erkek olmak üzere toplam 202 katılımcı cevap vermiştir. Elde edilen veriler uygun istatistik programa aktarılarak, istatistik işlem olarak frekans (%), Independent- Samples T test uygulanmıştır. Farklılıkların tespitinde 0,05 anlamlılık düzeyi olarak kabul edilmiştir. Elde edilen verilerin değerlendirilmesi sonucunda, spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin genel olarak toplamda, mesleki kaygılarının yüksek olduğunu, cinsiyet değişkeninde ise kadınların erkeklere göre daha yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

Anahtar kelimeler: Spor yöneticiliği, Öğrenci, Mesleki kaygı

Academicians' Views on the Effects of the Soft Power of Sport on Influencing and Transforming Societies

Investigating the Professional Anxiety of Students Studying in Sports Management Departments

Abstract

The purpose of this study is to investigate the professional anxiety levels of students in the department of sports management and to come up with solutions to the problems that were discovered. The universe of the study is made up of students from Mehmet Akif Ersoy University and Gazi University, faculty of sports sciences, sports management departments, and the sample group is made up of 202 students who volunteered to participate. The data in this study was collected using a validated and accurate occupational anxiety scale created by Karabudak, (2015). The scale consists of 5 sub-dimensions: 1. Social anxiety, 2. Client-Communication-centered anxiety, 3. Employment-related anxiety, 4. Economic anxiety, 5. Personal development-education-related anxiety. Questionnaires were filled in on a voluntary basis after interviewing the sample group one-on-one and after giving information about the subject. A total of 202 participants, 48 women and 154 men, answered the survey. The obtained data were transferred to the appropriate statistical program and frequency (%), Independent-Samples T test was applied as statistical procedure. The significance level of 0.05 was accepted as the determination of the differences. As a result of the evaluation of the data obtained, we can say that the students of the sports management department generally have higher occupational anxiety in general, and that women are higher than men in the gender variable.

Keywords: Sports management, Student, Professional anxiety

GİRİŞ

Günümüzde insanlar hayatlarını sürdürebilmek için bir işle ya da meslekle uğraşırlar. Bireyler istedikleri meslekleri yapabilmek için mesleğin gerektirdiği becerilere sahip olmak zorundadır.

Toplumların gelişimsel durumu ve ihtiyaçlarına göre mevcut mesleklerin dışında farklı meslekler ortaya çıkmaktadır. Bunlardan biri de günümüz toplumlarında önemli bir yere sahip olan ve her kesimini ilgilendiren sporla ilgili mesleklerdir.

Spor, tarihsel süreçte insanların toplumlar halinde yaşamlarını sürdürmeleriyle var olmuştur. Savaşların fiziksel güce bağlı olduğu zamanlarda spor olayı savaşa hazırlık dönemini olarak icra edilmiştir. Spor, yarışmaya ve rekabete dayanan, savaşçı güçleri olgunlaştıran disiplinli bir ortaklaşa oyun tarzıdır(Erkal ve ark,1998). Günümüz toplumlarında ise spor önceden belirlenmiş kuralları olan, ferdi veya takım halinde yapılan yarışmalar veya zevk amacı güden sosyal etkinlikler olarak tanımlanmaktadır (Filiz, 2010).

Spor olgusu farklı boyutları ile tüm milletlerin toplumsal yaşamları içerisinde, eğitimde, sağlıkta, eğlencede, ekonomide, ulusal ve uluslar arası düzeyde yer almaktadır. Bundan dolayı sporun toplumlarda organize edilmesi, etkin ve verimli bir şekilde sürdürülmesi için sporla ilgili "spor yöneticiliği" mesleği ortaya çıkmıştır. Bu mesleği yapmak isteyen bireyler için, mesleğin gerektirdiği yetenek ve becerileri kazandırmak amacı ile birçok ülke üniversitelerinde açılan spor yöneticiliği bölümleri, ülkemizde de açılmıştır.

Türkiye de spor yöneticiliği bölümleri ile ilgili mesleğe yönelik programlar YÖK'ün 25.02.1993 ve 2547 sayılı kanununun 7-D/2 maddesi doğrultusundaki çeşitli çalışmalarla farklı üniversitelere bağlı fakülte ve yüksekokulların bünyesinde uygulanmaya başlanmıştır (Bilge, 1988). Spor yöneticiliği bölümlerinin birincil amacı, spor organizasyonlarının ve faaliyetlerin akılcı ve bilimsel şekillerde yürütülmesini sağlamak için donanımlı spor elemanları yetiştirmektir.

Artık spor yöneticiliği bir meslek olarak kabul edilmekte ve sporun yönetim ilke ve prensipleriyle yönetilmesi gerektiği ileri sürülmektedir (İmamoğlu,1992).

Yönetim önce insanlar olmak üzere parasal kaynakları, donanımı, demirbaşları, hammaddeleri, diğer yardımcı kaynakları ve zamanı birbiri ile uyumlu, verimli ve etkin kullanabilecek kararlar

alma ve uygulama süreçlerinin bütünü olarak ifade edilir (Eren, 2003). Başka bir tanıma göre ise yönetim, yönetim fonksiyonlarını yani planlama, örgütleme, yürütme, koordinasyon, kontrol etme ve personel temini işlevleri aracılığıyla belli hedeflere ulaşmak için organizasyon ekibinin uyumlu bir şekilde bir sinerji yaratarak faydalanma sürecidir(Krotee ve Bucher, 2007). Bu tanımlardan yola çıkarak kısaca yönetim, belirlenen hedeflere ulaşmak için yönetim fonksiyonlarına uyarak elimizdeki beşeri ve madde kaynaklarının en etkili ve verimli şekilde kullanılması çabasıdır.

Meslek, bireylere mal ve hizmet üretilmek için ve bunun karşılığında maddi kazanç kazanmak amacı ile yapılan, sistemli bir eğitim sürecinde elde edilen bilgi ve becerilere dayalı toplumca kabul görmüş kuralları olan etkinlerin tümüdür (Yılmaz, 2007).

Bireyler bir meslek seçerken ya da kendileri ile ilgili önemli bir karar verirken, vermiş oldukları kararlarla ilgili öngörülemez belirsizliklerden dolayı bazı kaygı durumu yaşamaktadırlar.

Kaygı, tanımlanamayan bir nedenden dolayı algılanan bilinmeyen korku, endişe, sıkıntı durumudur. Kaygı bireyde olumsuz bir durum olacak hissine ve bu olumsuz durum hissini önleyemeyeceğine yönelik bir düşünce ile belli olur (Anthony ve Swinson, 2000).

Mesleki kaygı ise kısaca kişinin yaptığı veya ileride yapacağı icra edeceği mesleğiyle ilgili çeşitli konularda (maaş, beklenti, saygı vb.) olumsuz düşüncelere kapılması ve gerginlik hali olarak tanımlanabilir.

Mesleki kaygı ile ilgili araştırmalar yapan bilim insanları mesleki kaygıyı, ben-merkezli, görev-merkezli ve öğrenci-merkezli mesleki kaygılar olarak inceledikleri(Dursun ve Karagün 2012, Kurtuldu ve Ayaydın 2010, Bozdam ve Taşgın 2011, Taşgın 2006) görülürken, diğer taraftan mesleki kaygı, göreve ilişkin, çevreye ilişkin ve çalışma şartlarına göre (Uludağ ve ark. (2014), başka çalışmalarda ise, görev-merkezli, ekonomik ve sosyal merkezli kaygı, öğrenci iletişim merkezli kaygı, meslektaş merkezli kaygı, kişisel gelişim merkezli kaygı, atanma merkezli kaygı, uyum merkezli kaygı, okul yönetimi merkezli kaygı olarak sınıflandırıp incelemişlerdir (Cabı ve Yalçınalp 2013, Varol ve ark. 2014, Gözler ve ark. 2017).

İnsanların gerek gündelik hayatlarında gerekse ileriye dönük düşüncelerinde her zaman hayatında olan kaygı durumu insanların mesleki hayatlarına hazırlanma sürecinde ve mesleki yaşamlarında da

görülebilmektedir. Kaygı, belli olmayan bir nedenden dolayı hissedilen bilinmeyen korku, endişe ve sıkıntı ile ortaya çıkar. Bireyde kötü bir şey olacak ve buna karşı koyamayacağına yönelik bir düşünce oluşur (Anthony ve Swinson, 2000).

Spor yöneticiliği bölümü okuyan bireylerde de ileride mesleklerine yönelik belirsizliklerden dolayı kaygı durumu yaşanabilmektedir. Sosyal yaşantımızın büyük bir bölümünü kaplayan meslekte kaygının incelenmesi bilimsel açıdan oldukça önemlidir. Bu doğrultuda mesleki kaygı üstünde dikkatle durulması ve araştırılması gereken konulardan biri olduğu söylenilebilir.

Bu çalışmanın amacı günümüzde bir meslek olarak icra edilen "spor yöneticiliği" mesleğine ulaşmak için üniversitelerde eğitim gören "spor yöneticiliği" bölümü öğrencilerinin ileriye yönelik mesleki kaygılarının belirlenmesi ve çözüm önerileri sunulmasıdır.

Bu araştırma gelecekte sporun yönetilmesinde görev alacağı düşünülen, spor yöneticiliği adaylarının, öğrenciliklerinin sürdüğü zaman sürecinde mesleki kaygılarına ilişkin olumlu ve olumsuz yönlerinin belirlenip, ortaya konan sorunların giderilmesine yönelik gerekli önlemlerin alınması, mesleki kaygıların yok edilmesi ve yönlendirmelerle destekleyici olunması açısından önemlidir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırma tarama modelinde bir araştırmadır. Tarama modelleri, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu olduğu biçimiyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan onu uygun bir biçimde belirleyebilmektir (Karasar, 2009). Bu tür çalışmalarda daha çok olayın veya problemin mevcut durumu nedir ve neredeyiz sorularına cevap aranmaktadır (Çepni, 2007). Araştırmada betimsel kısım yazılı kaynaklardan, araştırma alanındaki veriler ise anket yöntemiyle, bilimsel araştırma ve yayın etik ilkelerine bağlı kalınarak elde edilmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, spor yöneticiliği bölümlerinde 1.2.3 ve 4 sınıflarda okuyan 450 öğrenciden, örneklem grubu

ise evreni temsil edecek şekilde her sınıftan en az 20 öğrenci olmak kaydıyla bu öğrencilerden gönüllülük esasına göre belirlenmiş 202 birey oluşturmaktadır. Örneklem gurubunun kişisel özellikleri Tablo 1.'de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyet ve Yaşları Dağılımı

Değişkenler	N. Dağılım	%. Dağılım
Kadın	48	23,8
Erkek	154	76,2
Toplam	202	100,0
18-19 yaş	31	15,3
20-21 yaş	105	52,0
22 ve üzeri yaş	65	32,2
Toplam	201	99,5
Cevap vermeyen	1	,5
Genel Toplam	202	100,0

Tablo 1'de katılımcıların cinsiyet ve yaş dağılımları sorgulanmıştır. Bu sorguya göre araştırmaya katılanları, %76,2'si erkek,%23,8'i kadın, yaşlarının ise,%52'sinin 20-21 yaş, %32,2'sinin 22 yaş ve üzeri, %15,3'ünün 18-19 yaşlarında oldukları görülmektedir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada verilerin derlenmesinde, Karabudak (2015) tarafından geliştirilen, geçerlik ve güvenilirliği yapılmış mesleki kaygı ölçeği kullanılmıştır. Mesleki Kaygı Ölçeği üzerinde yapılan güvenilirlik analizi sonucunda ölçeğin iç tutarlılığını ortaya koyan Cronbach alfa katsayısı 0.90 olarak bulunmuş ve İki-yarı güvenilirlik katsayısı 0.86 olarak bulunmuştur. Bu sonuç ölçeğin güvenilir olduğunu istatistiksel olarak göstermektedir.

Ölçek 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlardan 1.Sosyal Kaygı, 2.Danışan-İletişim Merkezli Kaygı, 3.İstihdam ile İlgili Kaygı, 4.Ekonomik Kaygı, 5.Kişisel Gelişim-Eğitim ile ilgili kaygıdır. Anketler örneklem gurubu ile bire bir görüşülerek, konu hakkında bilgi verildikten sonra isteğe bağlı doldurulmuştur. Ankete 48 kadın,154 erkek olmak üzere toplam 202 katılımcı cevap vermiştir.

Veri Analizi

Elde edilen verilere istatistik işlem olarak frekans (%), Independent- Samples "T" test uygulanmıştır. Farklılıkların tespitinde 0,05 anlamlılık düzeyi olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmada elde edilen verilere yapılan istatistik analizlerin sonuçlarına ve yorumlarına yer verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Mesleki Kaygı Durumlarının Alt Boyutları Ortalama Puanlarının Independent Samples T testi Dağılımı

Değişkenler		N	\bar{X}	t	df	p
Sosyal Kaygı	Kadın	48	3,7604	0,763	200	0,446
	Erkek	154	3,6494			
Danışan-İletişim Merkezli Kaygı	Kadın	48	3,5583	2,907	200	0,004*
	Erkek	154	3,1374			
İstihdam İle İlgili Kaygı	Kadın	48	3,9653	1,130	200	0,260
	Erkek	154	3,8063			
Ekonomik Kaygı	Kadın	48	3,7760	1,649	200	0,101
	Erkek	154	3,5114			
Kişisel Gelişim-Eğitim Kaygı	Kadın	48	3,2917	0,976	200	0,330
	Erkek	154	3,1342			

P<0,05*

Tablo 2’de katılımcıların cinsiyet değişkenine göre mesleki kaygı alt boyutlarına verdikleri cevapları sorgulanmaktadır. Bu sorguya göre karşılaştırmalı istatistiksel “t test” değerleri “sosyal kaygı, [t(200)=0,763,p=0,446], istihdam ile ilgili kaygı, [t(200)=1,130,p=0,260] ekonomik kaygı, [t(200)=1,649,p=0,101] ve kişisel gelişim- eğitim kaygı, [t(200)=0,976,p=0,330]” olarak bulunmuştur. Bu değerlerde istatistiksel olarak 0,05 manidarlık düzeyinde anlamı değildir(p>0,05). Yani cinsiyetler

arasında görüş farkı bulunmamaktadır. Danışan-iletişim merkezli kaygı durumuna verilen cevaplarda ise t test değerleri [t(200)=2,907,p=0,004] olarak bulunmuştur. Bu değerde istatistiksel olarak anlamlıdır(p<0,05). Verilen cevapların ortalama puanlarının kadınlarda, (3,5583), erkeklerde, (3,1374) olduğu görülmektedir. Bu sonuç kadınların, erkeklere göre “danışan-iletişim merkezli kaygı” durumlarının yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 3. Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Mesleki Kaygılarının Genel Puanlarının Independent Samples T Test Dağılımı

Değişkenler		N	\bar{X}	t	df	p
Genel Kaygı	Kadın	48	3,6555	2,091	200	0,038*
	Erkek	154	3,4273			

P<0,05*

Tablo 3’de katılımcıların cinsiyet değişkenine göre genel mesleki kaygıları sorgulanmaktadır. Bu sorguya göre katılımcıların karşılaştırmalı “T test” değerleri [t(200)=2,091,p=0,038] olarak bulunmuştur. Bu değerde istatistiksel olarak anlamlıdır(p<0,05). Verilen cevapların ortalama puanlarına baktığımızda, kadınların (3,6555), erkeklerin(3,4273) olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre kadınların, erkeklere göre mesleki kaygılarının daha fazla olduğunu söyleyebiliriz.

TARTIŞMA

Araştırma spor yöneticiliği okuyan öğrencilerin mesleki kaygılarını belirlemek ve çözüm üretmek amacı ile yapılmıştır. Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre mesleki kaygı alt boyutlarına verdikleri cevapların karşılaştırmalı istatistiksel t test değerleri, Sosyal kaygı,[t(200)=0,763,p=0,446], İstihdam ile ilgili kaygı,[t(200)=1,130,p=0,260], Ekonomik kaygı, [t(200)=1,649,p=0,101], Kişisel

gelişim ve eğitim kaygı,[t(200)=0,976,p=0,330]olarak bulunmuştur.

Bu değerler istatistiksel olarak 0,05 manidarlık düzeyinde anlamı değildir(p>0,05). Yani cinsiyetler arası verilen cevaplarda istatistiksel olarak görüş farkı bulunmamaktadır. Tablo ayrıntılı irdelendiğinde katılımcıların verdikleri cevapların ortalama puanlarının genel olarak ortanın üzerinde olduğu, cinsiyet açısından istatistiksel farklılık olmasa da, kadınların ortalama puanlarının erkeklerden daha fazla olduğu görülmektedir. Danışan-iletişim merkezli kaygı, durumuna verilen cevaplarda ise T test değerleri [t(200)=2,907,p=0,004] olarak bulunmuştur(Tablo2). Bu değerde istatistiksel olarak anlamlıdır(p<0,05). Yani kadınların “danışan iletişim merkezli” kaygıları erkeklerin kaygılarından daha yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

Katılımcıların genel mesleki kaygılarına yönelik cinsiyet değişkenine göre verdikleri cevapların karşılaştırmalı “T test” değerleri

[t(200)=2,091,p=0.038] olarak bulunmuştur. Bu değerde istatistiksel olarak anlamlıdır(p<0,05). Verilen cevapların ortalama puanlarına baktığımızda, kadınların (3,6555), erkeklerin (3,4273) olduğu görülmektedir(Tablo3). Bu sonuca göre katılımcıların genel olarak mesleki kaygıların yüksek olduğunu ancak kadınların, erkeklere göre mesleki kaygılarının daha fazla olduğunu görülmektedir.

Araştırma kapsamında elde edilen veriler sonucunda, katılımcıların mesleki kaygı ve kaygı alt boyutlarında, kaygı puanlarının yüksek olduğunu, ancak kadın katılımcıların, erkeklere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Buna göre spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin mesleki kaygılarının yüksek olduğunu, ancak kadın öğrencilerin erkeklere göre daha yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin mesleki kaygılarının genel olarak yüksek olmasını, meslekleri ile ilgili yönlendirme ve ileri bir kariyer planlaması yapamamalarına, bölümlerini seçerken ileride yapacakları meslekleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmamalarına, ülkede yükseköğretimde nitelikli bireyler yetiştirmeye yönelik iyi bir planlamanın yapılmamasına bağlayabiliriz. Kadınların mesleki kaygılarının erkeklerden daha yüksek olmasını ise, kadınların daha hassas, duygusal ve duyarlı olmalarına ve ailelerine karşı erkeklerden daha sorumlu davranmalarına, okullarının bitiminde neler yapabileceğini düşünmelerine bağlayabiliriz.

Bu araştırmadan elde ettiğimiz bulgu (Araç Ilgar ve Cihan,2019) spor yöneticiliği programlarında öğrenim gören öğrencilerinin sektörel beklenti, mesleki belirsizlik ve gelecek kaygıları ile ilgili yapmış oldukları çalışmalarındaki, “çalışmaya katılanların mesleki gelecek kaygısı taşıdığı “ bulgusu araştırma bulgusunu destekler niteliktedir. (Çakmak ve Hevedanlı, 2005; Akgün, Gönen ve Aydın, 2007; Dursun ve Aytaç, 2009; Yılmaz, Dursun, Güzeller ve Pektaş, 2014;Akgün ark, 2007; Bozdam 2008; Dilmaç 2010; Saban ark., 2004; Taşgın 2006:) kaygı üzerine yapmış oldukları benzer araştırmalarındaki, kız öğrencilerin kaygı düzeylerinin erkek öğrencilerin kaygı düzeylerine göre yüksek olduğu bulguları araştırma bulgusu ile örtüşmektedir. (Çakmak ve Hevedanlı, 2004; Tümkeya, Aybek ve Çelik, 2007) kaygı ile ilgili yaptıkları çalışmalarındaki, kaygının cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermediği görüş ve bulguları, araştırmada ki kadın öğrencilerin, erkeklere göre kaygılarının yüksek olduğu bulgusu ile farklılık göstermektedir.

Kadınların, erkeklere göre mesleki kaygılarının yüksek olmasını (Şahin ve Tunçel, 2008) kadınların aile ve toplumdaki rolleri ve ailelerin beklentileri, onların daha çok gerginlik ve kaygı yaşamalarına neden olmasına, (Karagün ve Çolak, 2009) ise, kadınların duygusal ve ayrıntılı düşüncelere sahip olmalarına bağlamaktadırlar.

SONUÇ

Elde edilen verilerin değerlendirilmesi sonucunda, spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin mesleki kaygılarının yüksek olduğunu, cinsiyet değişkeninde ise kadınların erkeklere göre daha yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

Öneriler;

Öğrenciler yüksek öğretimde bölüm seçmeden önce bölüm ve mesleği hakkında bilgilendirilmeli.

Bölüm okurken mesleki kariyer planlaması yapılmalı.

Öğrenciler mesleki bilgi uygulama ve bilgisi hakkında iyi yetiştirilmeli

Yükseköğretimde iyi bir planlama yapılmalı.

Öğrenciler okul bitince göreve başlayamama düşüncesi olmamalı.

Yapılan bu araştırma evreni ve örneklem grubu genişletilerek yapılmalı.

KAYNAKLAR.

1. Akgün, A., Gönen, S., ve Aydın, M. (2007). İlköğretim fen ve matematik öğretmenliği öğrencilerinin kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 6(20), 283-299. pdf, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/esosder/issue/6134/82271> (Erişim Tarihi: 06.11.2021).
2. Antony, M.M., ve Swinson, R.P.(2000). The Shyness and Social Anxiety Workbook, Oakland, New Harbinger.
3. Bilge, N.(1988). Türkiye’de beden eğitimi öğretmeninin yetiştirilmesi (Dün-Bugün). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora tezi, Ankara
4. Araç. Ilgar., ve Cihan,B.B.(2019). Spor yöneticiliği programlarında öğrenim gören öğrencilerin sektörel beklenti, mesleki belirsizlik ve gelecek kaygılarının incelenmesi: fenomenolojik bir çözümleme. Spor Eğitim Dergisi, Cilt 3, Sayı 1, 81 - 92
5. Bozdam, A., ve Taşgın, Ö. (2011).Öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi, 13 (1), 44–53.
6. Bozdam, A.(2008). Öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Konya.
7. Cabı, E., ve Yalçınalp, S.(2013).Öğretmen adaylarına yönelik mesleki kaygı ölçeği(MKÖ): geçerlik ve güvenilirlik çalışması, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Cilt 44, Sayı 44, 85-96.

8. Çakmak, Ö., ve Hevedanlı, M. (2004). Biyoloji öğretmen adaylarının kaygılarını etkileyen etmenler. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı 6-9 Temmuz 2004. Malatya: İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi.
9. Çakmak, Ö., ve Hevedanlı, M. (2005). Eğitim ve fen edebiyat fakülteleri biyoloji bölümü öğrencilerinin kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 4(14), 115-127.pdf, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/esosder/issue/6128/82187>. (Erişim Tarihi:07.11.2021).
10. Çepni, S.(2007).Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş, Celepler Matbaacılık, Trabzon
11. Dılmaç, Oğuz .(2010). Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, 24: 49-65.
12. Dursun, S., ve Aytaç, S. (2009). Üniversite öğrencileri arasında işsizlik kaygısı. Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 28(1), 71-84.
13. Dursun, S., ve Karagün, E.(2012). Öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin incelenmesi: Kocaeli üniversitesi beden eğitimi ve spor yüksekokulu son sınıf öğrencileri üzerine bir araştırma", Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 24, 93 – 112.
14. Eren, E. (2003). Yönetim ve Organizasyon, Çağdaş ve Küresel Yaklaşımlar. Beta Yayıncılık, İstanbul.
15. Erkal, M.E., Güven, Ö., ve Ayan, D.(1998). Sosyolojik açıdan spor, Genişletilmiş 3. Baskı, Der Yayınları, İstanbul.
16. Filiz,Z.(2010).Üniversite öğrencilerinin sosyalleşmesinde spora katılımın değerlendirilmesi. Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. Cilt 4, Sayı 3, 192-203.
17. Gözler, A., Bozgeyikli, H., ve Avci, A.(2017).Sınıf öğretmeni adaylarının başarı yönelimleri ile mesleki kaygı Düzeylerinin incelenmesi.Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.17(1),189-211
18. Karabudak, A.F.(2015).Psikoloji ilk ve son sınıf öğrencilerinin mesleki kaygılarının karşılaştırılması ve problem çözme yetisi arasındaki ilişki. Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikolojisi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. Tez no.391175.
19. Karagün, E., ve Çolak, S. (2009). Kpss sınavına hazırlanan beden eğitimi ve spor bölümü son sınıf öğrencilerinin kaygı düzeylerinin incelenmesi. 6. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu Bildiri Kitabı, Haziran 2009, s.350-361.
20. Karasar, N.(2009). Bilimsel Araştırma Yöntemi. (20. baskı),Nobel Yayıncılık, Ankara.
21. Krotee, L. M., ve Bucher, C.A. (2007).Spor Yönetimi. (S. Köseoğlu, Çev) İstanbul: Beyaz Yayınları.
22. Kurtuldu, M. K. ve Ayaydın, A.(2010). Güzel sanatlar eğitimi bölümü öğrencilerinin mesleki kaygı düzeylerinin incelenmesi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 28, 111-118.
23. İmamoğlu, A.F.(1992). Fonksiyonel açıdan spor yönetiminin anlam ve önemi. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, S:5, Ankara.
24. Saban, A., Korkmaz, İ., ve Akbaşlı,S. (2004). Öğretmen adaylarının mesleki kaygıları. Eğitim Araştırmaları, 17(5): 198-209.
25. Şahin,C., ve Tunçel, M.(2008).Sınıf öğretmenliği ve beden eğitimi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin psiko sosyal uyum düzeylerinin incelenmesi. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD) Cilt 9, Sayı 2, Ss.45-50.
26. Taşkın, Ö. (2006).Beden eğitimi ve spor yüksekokulunda okuyan öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. Kastamonu Eğitim Dergisi, 14(2), 679-686.
27. Tümkaya, S., Aybek, B. ve Çelik, M. (2007). Kpss'ye girecek öğretmen adaylarındaki umutsuzluk ve durumluk-sürekli kaygı düzeylerini yormayıcı değişkenlerin incelenmesi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi, 7(2), 953-974.
28. Uludağ, G., Taşdöven, H., ve Dönmez, M.(2014). Polis adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 18(2),75-94.
29. Varol, Y.K., Erbaşı, M.K., ve Ünlü, H., (2014).Beden eğitimi öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını yordama gücü. Ankara Üniversitesi Spor Bil Fak, Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 12 (2), 113-123.
30. Yılmaz, E. (2007). Bir Meslek Olarak Öğretmenlik. 12. Bölüm. Ed. Emin Karip. Eğitim Bilimine Giriş. Pegem A Yayıncılık: 317- 336, Ankara.
31. Yılmaz, İ.A.,Dursun, S., Güzeller, E.G. ve Pektaş, K. (2014). Üniversite öğrencilerinin kaygı düzeylerinin belirlenmesi: bir örnek çalışma. Electronic Journal Of Vocational Colleges,4(4),16-26.Pdf, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ejovoc/issue/5396/73193> (Erişim Tarihi: 07.11.2021).

2021

Maximal isometric handgrip strength in international and national level Turkish judo athletes

Bayram CEYLAN^{1A}, Furkan ÖZTÜRK^{2B}

¹ Department of Coaching Education, Faculty of Sport Sciences, Kastamonu University, Türkiye

² Department of Coaching Education, Faculty of Sport Sciences, Düzce University, Türkiye.

Address Correspondence to Bayram CEYLAN: e-mail: b.ceylan42@gmail.com

A: Orcid ID: 0000-0002-6753-1848- B: Orcid ID: 0000-0001-8621-9063

Abstract

The aim of this study was to determine and compare maximal handgrip strength (HGS) of international and national level judo athletes. Eighteen international and 16 national level judo athletes voluntarily participated in this study. After anthropometric measurements, athletes performed the maximal isometric HGS test three times on each side with a 1-min interval between attempts. Independent sample T test was used to compare groups and Pearson correlation coefficient was calculated to determine the relationship between variables. Significance was set at $p<0,05$. There was significant difference in body mass, height, body mass index, right, left and sum relative maximal HGS between groups ($p<0,05$). No other significant difference was observed. As for correlations among variables, there were significant correlations between body mass and maximal HGS ($p=0,00$). Also, there were significant correlations between body mass index and maximal HGS ($p=0,00$). According to classificatory table, most of the athletes were classified as regular for right hand absolute and relative, left hand absolute and relative and sum absolute and relative maximal HGS. International-level judo athletes presented better maximal isometric HGS than national judo athletes given absolute power they produced while national judo athletes presented better results in relative HGS.

Keywords: Strength, combat sports, men athletes, performance

Uluslararası ve ulusal seviyedeki Türk judocuların maksimal izometrik el kavrama kuvvetleri

Özet

Bu çalışmanın amacı uluslararası ve ulusal seviyedeki judocuların maksimal el pençe kuvvetini belirlemek ve karşılaştırmaktır. Çalışmaya 18 uluslararası ve 16 ulusal seviyede erkek sporcu gönüllü olarak katıldı. Antropometrik ölçümler sonrasında sporcular 1 dakika ara ile her el için rastgele 3 kez maksimal el pençe kuvvet testini gerçekleştirdi. Grupların performanslarını karşılaştırmak için bağımsız örneklemelerde T test kullanılırken, değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson korelasyon testi kullanıldı. Anamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak kabul edildi. Gruplar arasında vücut ağırlığı, boy, vücut kütle indeksi, sağ, sol ve toplam rölatif el pençe kuvvetinde anlamlı farklılık tespit edildi ($p<0,05$). Değişkenler arasındaki ilişki incelendiğinde, vücut ağırlığı ve vücut kütle indeksi ile maksimal el pençe kuvveti arasında anlamlı ilişki tespit edildi ($p=0,00$). Sınıflandırma tablosu ile değerlendirildiğinde, sporcuların çoğu sağ mutlak ve rölatif, sol mutlak ve rölatif ve toplam mutlak ve rölatif el pençe kuvvetinde sıradan olarak sınıflandırıldı. Mutlak el pençe kuvveti düşünüldüğünde, uluslararası seviyedeki sporcular ulusal seviyedeki sporculardan daha iyi performans ortaya koydu, ancak ulusal seviyedeki sporcular rölatif performansta daha iyi sonuçlar ortaya koymuştur.

Anahtar kelimeler: Kuvvet, mücadele sporları, erkek sporcular, performans

INTRODUCTION

Handgrip strength (HGS) is defined as muscular strength and force generated by the hands (Koley & Singh, 2009) and is commonly used for clinical purposes to determine general health status and upper limb strength (Nicolay & Walker, 2005). It is also accepted very important to evaluate sport performance (Clerke, Clerke, & Adams, 2005).

Judo is a grappling combat sport from Japan which has been a part of Olympic Games since 1964. An athlete should have high level of such physical capacities as aerobic power and capacity, anaerobic power, muscle power and strength-endurance to be successful in judo (Franchini, Del Vecchio, Matsushigue, & Artioli, 2011). During a judo combat, athletes initially contact with their opponent by kumi-kata that is different gripping techniques applied to opponent's uniform (judogi). Grip is an important factor during a judo combat because it is a key factor for the judo athletes to apply a scoring action to the opponent (Calmet, Miarka, & Franchini, 2010; Farnosi, 1980). Therefore, it is of great importance for judo athletes to present high level of maximal isometric HGS.

A judo combat consists of constant dynamic changes, requiring athletes to use combination of maximal strength and endurance during grappling phase. It helps athletes control the distance between them and their opponents (Franchini et al., 2011). As the duration of a given judo combat is 4 min or more (golden score), muscle strength and endurance become more important to maintain strength for a long periods of time. Furthermore, judo also includes non-standing combat (ne-waza) where an athlete applies a chokehold, an arm lock or immobilization to defend his/her opponent during which maximal strength and muscular endurance are very important (Bonitch-Góngora, Bonitch-Domínguez, Padial, & Feriche, 2012).

Given that HGS is an important part of judo performance, many authors have studied it. Franchini, Schwartz, and Takito (2018) highlighted the need of classificatory table to evaluate judo athletes according to weight categories and applied maximal isometric HGS test to 406 male judokas and stated that absolute maximal isometric HGS increases from light to heavy weight categories while relative maximal isometric strength decreases vice versa. Moreover, they suggested that a single hand is enough to classify the athletes due to the high correlation between right and left hands. In contrast, Bonitch-Góngora et al. (2012) suggested difference

between dominant and non-dominant hands stating that dominant hands of the judo athletes presented higher maximal HGS compared to non-dominant hands. In another study, Zaggelidis (2016) compared hand grip strengths of judo and karate athletes and found that judo athletes presented larger hand grip strength, which can be explained with the nature of the judo where athletes grip the opponents judogi in order to attack, defend and maintain balance and distance between themselves and their opponents (Margnes & Paillard, 2011). Kons, Detanico, Ache-Dias, and Dal Pupo (2019) investigated relationship between judo specific tests and match performance, stating that hand grip strength is significantly associated with time motion performance of the judo athletes during official competition in both lightweight and heavyweight athletes.

However, given that HGS is one of the most important elements in judo performance, the number of previous relevant studies are less (Franchini et al., 2018; Iermakov, Podrigalo, & Jaglello, 2016; Zaggelidis, 2016). Thus, the aim of this study was to determine maximal HGS of international and national level Turkish judo athletes and compare both groups according to maximal HGS classificatory table. The main hypothesis of this study was that international level athletes would present better performance and classification than national level judo athletes.

METHODS

Design

This study was descriptive and comparative that was conducted with adult male judo athletes. Athletes performed the maximal isometric HGS test using right and left hands. They executed this test 3 times with each hand, with 1-min intervals between attempts. The measurements of the international level judo athletes were carried out during a training camp while national level athletes participated in the study during their competitive period.

Subjects

Eighteen international (at least 3 years of experience as an international athletes and having medals at international tournaments including World/European Championships, Grand Slam/Prix and continental cups) and 16 national level (at least 3 years of experience in judo and participation in national tournaments and championships) judo athletes with black belts (Age=20.8±3.4, body mass=77.7±17.9, height=1.73±0.09, BMI=25.4±3.5) voluntarily participated in this study. Physical

characteristics of the athletes are given in Table 1. After informed about the nature of the study, all athletes signed an informed consent form. All measurements were held according to latest version of the Declaration of Helsinki.

Measurements

Body mass and body fat percentage were measured with bioimpedance device (BC-545, Tanita, Japan with 50 kHz frequency) and height was measured with a portable stadiometer (Seca 213, Germany), with 1 mm accuracy. The maximal isometric HGS was measured three times on each side with 1-min intervals with a digital dynamometer (Takei, Japan), with a 1 kilogram-force (kgf) accuracy. Athletes were told to generate the highest possible force for a period of 3-5 sec while in standing position and with self-selected wrist position and fully extended elbow. The highest value for each side was used for analysis. Also, relative values for each side, total and relative total values were also calculated by dividing the force generated with body mass of the athletes. The athletes' HGS performance were classified according to (Franchini et al., 2018). The dynamometer was set according to the recommendations by American Society of Hand

Therapy (Mathiowetz, Weber, Volland, & Kashman, 1984). A researcher with extensive testing experience conducted measurements.

Statistics

Statistical analysis was carried out using SPSS 23 software. The data normality was checked with Shapiro-Wilk test and descriptive methods using skewness and kurtosis coefficients (Mishra et al., 2019). Data were described as mean and standard deviation after the confirmation of assumptions for the parametric statistics. Athletes were compared using Independent Sample T test. The effect size for independent sample T test was calculated and classified according to Cohen (1988) (0,20 small, 0,50 medium and 0,80 large ES). Relationships between variables were determined using Pearson correlation coefficient and classified according to (Hopkins, 2016) as 0,0 trivial; 0,1 small; 0,3 moderate; 0,5 large; 0,7 very large; 0,9 nearly perfect and 1 perfect. Significance was set at $p < 0,05$.

RESULTS

Table 1 presents descriptive characteristics of international and national level judo athletes.

Variables	International level (n=18)	National level (n=16)	t	P	d
Body mass	85,1 ± 17,9	69,3 ± 13,2	-2,94	0,006	0,50
Age	21,0±4	20,6 ± 2,7	-0,36	0,716	0,06
Height	1,76±0,09	1,70 ± 0,06	-2,16	0,038	0,40
Lean body mass (kg)	72,1±12,4	61,2±9,7	-2,38	0,025	0,51
Body fat (%)	12,2 ± 4,5	11,4 ± 4,2	-0,49	0,623	0,09
BMI	27,04 ± 3,22	23,74 ± 3,0	-3,09	0,004	0,53

There was significant difference in weight ($p=0,006$), right relative ($p=0,022$), left relative ($p=0,022$) and total relative ($p=0,018$) values of international and national level judo athletes. As for classification, the percentages of athletes for maximal isometric HGS are as follows: right hand= 38% Poor, 50% Regular, 5,56% Good, 5,56% Excellent (International level), 12,5% Very Poor, 18,75% Poor, 62,5 Regular, 6,25% Good (National level); right hand relative= 11,11% Poor, 72,22% Regular, 11,11% Good, 5,56% Excellent (International level), 12,5% Very Poor, 6,25% Poor, 50% Regular, 25% Good, 6,25% Excellent (National level); left hand= 5,56% Very Poor, 11,11% Poor, 72,22% Regular, 5,56% Good, 5,56% Excellent (International level), 12,5% Very

Poor, 25% Poor, 56,25% Regular, 6,25 Good (National level); right relative= 11,11% Poor, 72,22% Regular, 11,11% Good, 5,56% Excellent (International level), 12,5% Very Poor, 6,25% Poor, 50% Regular, 25% Good, 6,25% Excellent; left relative= 5,56% Very Poor, 16,67% Poor, 77,78% Regular (International level), 18,75% Poor, 68,75% Regular, 12,5% Good (National level); total= 22,22% Poor, 61,11% Regular, 11,11% Good, 5,56% Excellent (International level), 12,5% Very Poor, 18,75% Poor, 62,5% Regular, 6,25% Good (National level); total relative= 5,56% Very Poor, 22,22% Poor, 72,22% Regular (International level), 18,75% Poor, 62,5 Regular, 18,75 Good (National level).

Table 2. Handgrip strength performances of the participants

HGS	International level (n=18)	National level (n=16)	t	P	d
Right (kgf)	48,7±8,4	46,3±10,9	-0,70	0,487	0,12
Left (kgf)	48,6±8,3	44,4±9,4	-1,39	0,174	0,23
Right relative (kgf/kg)	0,58±0,07	0,66±0,12	2,44	0,022	-0,42
Left relative (kgf/kg)	0,57±0,06	0,64±0,08	2,41	0,022	-0,5
Total (kgf)	97,4±15,7	90,7±20,1	-1,06	0,296	0,18
Total relative (kgf/kg)	1,15±0,12	1,30±0,20	2,53	0,018	-0,46

The correlations between body mass, BMI, LBM and absolute and relative HGS performances of the athletes can be found in Table 3. There were significant large and very large correlations between body mass and absolute right, left and sum HGS performances while there were significant moderate correlations between body mass and relative HGS performances ($p<0,01$). There were also large and very large correlations between BMI and absolute

right, left and sum HGS performances while there were significant moderate correlations between BMI and relative right, left and sum HGS performances. As for correlations between LBM and HGS performances, there was significant moderate correlations between BMI and relative right, left and sum HGS ($p<0,05$) while there was no significant correlation between LBM and absolute right, left and sum HGS performances ($p>0,05$).

Table 3. Correlation between body mass, body mass index and maximal handgrip strength

	Right	Right relative	Left	Left relative	Sum	Sum relative
Body mass	0,69**	-0,41**	0,80**	-0,45**	0,77**	-0,44**
BMI	0,68**	-0,43**	0,77**	-0,42**	0,72**	-0,44**
LBM	-0,17	-0,44*	-0,66	-0,41*	-0,13	-0,45*

BMI: Body mass index; LBM: Lean body mass. * $p<0,05$; ** $p<0,01$

DISCUSSION

This study aimed to determine HGS performance of international and national level judo athletes and show differences between them. The main findings of the study are as follows: international level judo athletes presented better absolute right and left HGS performance but national level athletes presented better relative HGS results and body mass and BMI and LBM positively correlated with absolute HGS performance while they correlated negatively with relative HGS performances.

As mentioned above, the most important finding of the study was that international level judo athletes presented higher absolute HGS performance, but when relative HGS is taken into account national level athletes' performance seem better. This stemmed from the difference in body mass of the athletes. Bonitch-Góngora, Almeida, Padial Puche, Bonitch-Domínguez, and Feriche (2013) indicated better performance in HGS of elite judo athletes in both sexes and concluded that HGS can differ athletes from different levels. However, the results can differ

according to the method by which HGS is measured. (Franchini et al., 2011; Franchini, Takito, Kiss, & Strerkowicz, 2005). In a study where elite and non-elite athletes' HGS was compared, Franchini et al. (2005) stated right and left HGS performance of elite judo athletes as 51 ± 10 - 49 ± 10 kgf and non-elite athletes as 42 ± 11 - 42 ± 10 kgf. The authors reported that there was no significant difference in HGS between elite and non-elite athletes. In another study, the authors used two different techniques to measure HGS of judo athletes and they concluded dynamic judogi HGS test is better to discriminate between different levels compared to isometric HGS test (Franchini et al 2011). This may stem from the fact that dynamic HGS test requires sport specific ability.

HGS is affected by many factors such as age, sex, intracellular fluid rate, physical and physiological capacity and body mass as well as differences in levels of the athletes (Dias et al., 2012; Fallahi & Jadidian, 2011; Franchini et al., 2018; Franchini, Schwartz, & Takito, 2020; Leyk et al., 2007; Silva, Fields, Heymsfield, & Sardinha, 2011; Zaggelidis, 2016). In line with this explanation, our findings

indicate that body mass and BMI affected relative HGS performance. Franchini et al. (2018) stated that heavier judo athletes presented better absolute HGS performance compared to lighter judo athletes but when relative HGS was taken into account, lighter athletes' performance was better. The same findings were reported by another study where HGS performance of judo athletes from different age categories were investigated (Franchini et al., 2020). The authors stated a relationship between body mass and HGS. Moreover, absolute HGS performance of senior judo athletes were found higher than young judo athletes, which indicate age difference affects HGS performance. The increase in body mass can lead to an increase in HGS performance. This is explained with the increased muscle mass in high level athletes. Also, lean body mass is stated to be significantly associated with HGS performance (Leyk et al., 2007).

There may be differences in HGS performance according to training methods and the characteristics of a given sport. A study which investigated maximal isometric HGS performance of karate and judo athletes reported dominant HGS performance of judo athletes as 73.72 ± 7.85 kg and non-dominant hand as 71.34 ± 8.10 kg while karate athletes presented a HGS performance 68.28 ± 7.3 with dominant and 63.28 ± 7.50 kg with non-dominant hand. In the light of these findings, judo athletes presented better HGS performance compared to karate athletes (Zaggelidis, 2016). The difference between karate and judo athletes may have stemmed from the characteristics such as controlling the opponent by holding the judo uniform and pulling/pushing the opponent during the judo trainings and matches (Dias et al., 2012).

HGS can also be affected by cellular and physiological differences as well as physical and individual differences among judo athletes. Silva et al. (2011) reported decreased HGS performance with decreased intracellular fluid. In judo, anaerobic energy contribution is stated to be higher due to fast and explosive technique attempts during the matches (E. Franchini et al., 2011). Following a judo match, judo athletes presented worse HGS performance compared to baseline due to the increased lactate concentration (Bonitch-Góngora, Bonitch-Domínguez, Padial, & Feriche, 2012).

This study had some limitations. The number of the participants for both group would be increased for more accurate results. Also, different ages and sexes can be included and athletes can be compared to according to their weight categories.

In conclusion, international level judo athletes presented better HGS performance in terms of right, left and total absolute HGS while national level judo athletes presented better values in relative HGS. Also, body mass, BMI and LBM significantly correlated with HGS performance.

REFERENCES

1. Bonitch-Góngora, J. G., Almeida, F., Padial Puche, P., Bonitch-Domínguez, J. G., & Feriche, B. (2013). Maximal isometric handgrip strength and endurance differences between elite and non-elite young judo athletes.
2. Bonitch-Góngora, J. G., Bonitch-Domínguez, J. G., Padial, P., & Feriche, B. (2012). The Effect of Lactate Concentration on the Handgrip Strength During Judo Bouts. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 26(7), 1863-1871. doi:10.1519/JSC.0b013e318238ebac
3. Bonitch-Góngora, J. G., Bonitch-Domínguez, J. G., Padial, P., & Feriche, B. (2012). The effect of lactate concentration on the handgrip strength during judo bouts. *J Strength Cond Res*, 26(7), 1863-1871. doi:10.1519/JSC.0b013e318238ebac
4. Calmet, M., Miarka, B., & Franchini, E. (2010). Modeling of grasps in judo contests. *International Journal of Performance Analysis in Sport*, 10(3), 229-240. doi:10.1080/24748668.2010.11868518
5. Clerke, A. M., Clerke, J. P., & Adams, R. D. (2005). Effects of hand shape on maximal isometric grip strength and its reliability in teenagers. *Journal of Hand Therapy*, 18(1), 19-29. doi:https://doi.org/10.1197/j.jht.2004.10.007
6. Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd Edition). New York: Routledge.
7. Dias, J. A., Wentz, M., Külkamp, W., Mattos, D., Goethel, M., & Júnior, N. B. (2012). Is the handgrip strength performance better in judokas than in non-judokas? *Science & Sports*, 27(3), e9-e14.
8. Fallahi, A. A., & Jadidian, A. A. (2011). The effect of hand dimensions, hand shape and some anthropometric characteristics on handgrip strength in male grip athletes and non-athletes. *J Hum Kinet*, 29, 151-159. doi:10.2478/v10078-011-0049-2
9. Farnosi, I. (1980). Body-composition, somatotype and some motor performance of judoists. *J Sports Med Phys Fitness*, 20(4), 431-434.
10. Franchini, E., Del Vecchio, F. B., Matsushigue, K. A., & Artioli, G. G. (2011). Physiological Profiles of Elite Judo Athletes. *Sports Medicine*, 41(2), 147-166. doi:10.2165/11538580-000000000-00000
11. Franchini, E., Schwartz, J., & Takito, M. Y. (2018). Maximal isometric handgrip strength: comparison between weight categories and classificatory table for adult judo athletes. *J Exerc Rehabil*, 14(6), 968-973. doi:10.12965/jer.1836396.198
12. Franchini, E., Schwartz, J., & Takito, M. Y. (2020). Maximal isometric handgrip strength in judo athletes from different age groups. *Sport Sciences for Health*, 16(1), 93-98.
13. Franchini, E., Takito, M. Y., Kiss, M. A. P. D. M., & Strerkowicz, S. (2005). Physical fitness and anthropometrical differences between elite and non-elite judo players. *Biology of sport*, 22(4), 315.
14. Hopkins, W. G. (2016). A new view of statistics. Retrieved from <http://www.sportsci.org/resource/stats/index.html>
15. Iermakov, S. S., Podrigalo, L. V., & Jagllo, W. (2016). Handgrip strength as an indicator for predicting the success in martial arts athletes. *Archives of Budo*.
16. Koley, S., & Singh, A. P. (2009). An association of dominant hand grip strength with some anthropometric variables in

- Indian collegiate population. *Anthropol Anz*, 67(1), 21-28. doi:10.1127/0003-5548/2009/0003
17. Kons, R. L., Detanico, D., Ache-Dias, J., & Dal Pupo, J. (2019). Relationship between physical fitness and match-derived performance in judo athletes according to weight category. *Sport Sciences for Health*, 15(2), 361-368. doi:10.1007/s11332-018-00524-y
 18. Leyk, D., Gorges, W., Ridder, D., Wunderlich, M., R  ther, T., Sievert, A., & Essfeld, D. (2007). Hand-grip strength of young men, women and highly trained female athletes. *Eur J Appl Physiol*, 99(4), 415-421. doi:10.1007/s00421-006-0351-1
 19. Margnes, E., & Paillard, T. (2011). Teaching balance for judo practitioners. *Ido Mov Culture Journal Martial Arts Anthropometrics*, 11, 42-46.
 20. Mathiowetz, V., Weber, K., Volland, G., & Kashman, N. (1984). Reliability and validity of grip and pinch strength evaluations. *The Journal of Hand Surgery*, 9(2), 222-226. doi:https://doi.org/10.1016/S0363-5023(84)80146-X
 21. Mishra, P., Pandey, C. M., Singh, U., Gupta, A., Sahu, C., & Keshri, A. (2019). Descriptive statistics and normality tests for statistical data. *Annals of cardiac anaesthesia*, 22(1), 67.
 22. Nicolay, C. W., & Walker, A. L. (2005). Grip strength and endurance: Influences of anthropometric variation, hand dominance, and gender. *International Journal of Industrial Ergonomics*, 35(7), 605-618. doi:https://doi.org/10.1016/j.ergon.2005.01.007
 23. Silva, A. M., Fields, D. A., Heymsfield, S. B., & Sardinha, L. B. (2011). Relationship between changes in total-body water and fluid distribution with maximal forearm strength in elite judo athletes. *J Strength Cond Res*, 25(9), 2488-2495. doi:10.1519/JSC.0b013e3181fb3dfb
 24. Zaggelidis, G. (2016). Maximal isometric handgrip strength (HGS) in Greek elite male judo and karate athletes. *Sport Science Review*, 25(5-6), 320.

Müziğin Sporcular Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi

Çağatay ÇELİK^{1A}, Bahriye Nur KARABİLGİN^{1B}

¹ Selçuk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Konya/Türkiye
Address Correspondence to Çağatay ÇELİK: e-mail: ccelik9319@gmail.com

A: Orcid ID: 0000-0003-3860-2317- B: Orcid ID: 0000-0003-2770-8773

Özet

Bu çalışmanın amacı sporcuların fiziksel aktiviteleri üzerine müziğin etkisini literatür bilgilerinden yararlanarak araştırmaktır. Spor kavramı, bedensel etkinlik ve alıştırmaya gibi öğeleri kapsayan bir kavramdır. Müzik ise en genel tanımı ile sesin biçim ve anlamlı titreşimler kazanmış halidir. Ancak müziğin tek bir tanımla açıklanması yerine sosyolojik, psikolojik, akustik, politik vb. açılardan yapılan birden fazla tanımla açıklanması yaygınlık kazanmıştır. Spor alanında en yeni düşüncelerden biri performans artırmada ve gevşemede müziksel bellekten yararlanma fikridir. Günümüz araştırmaları müziğin egzersiz üzerinde ve gevşemede verimli etkileri olduğunu göstermektedir. Müziğin sporcular tarafından egzersiz sırasında kullanımının sporcuda kendine güven, kendine değer verme, konuya odaklanma, daha fazla egzersiz yapma isteği gibi psikolojik açıdan olumlu etkileri arttırdığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sporcu-müzik ilişkisi, Performans artırma, Psikolojik rahatlama, Bedensel etkinlik

Examining the Effects of Music on Athletes

Abstract

The aim of this study is to investigate the effect of music on the physical activities of athletes by using the literature. The concept of sport is a concept that includes elements such as physical activity and exercise, while music, in its most general definition, is the form and meaningful vibrations of the sound. However, instead of explaining music with a single definition, sociological, psychological, acoustic and political etc. It has become widespread with more than one definition made from different angles. One of the newest ideas in the field of sports is the idea of using musical memory for performance enhancement and relaxation. Today's research shows that music has productive effects on the bard and relaxation. It is seen that the use of music by athletes during exercise has increased psychological positive effects such as self-confidence, self-worth, focusing on the subject, and the desire to exercise more.

Key words: Athlete-music relationship, Performance enhancement, Psychological relaxation, Physical activity

GİRİŞ

Çağlar boyunca farklı alanlardan pek çok kişilerce de tanımı yapılan “müzik” olgusuna, öncelikle genel olarak bakmakta yarar vardır. Çünkü müzik ve gürültü kavramları bile kişiden kişiye değişen kavramlardır. Károlyi (1999)’ye göre dünyanın ya da evrenin oluşumunun başlangıcında sessizlik olduğu varsayılabilir. Sessizlik vardı, çünkü hareket yoktu. Dolayısıyla, havayı harekete geçirebilecek bir titreşim de yoktu. Dünya nasıl yaratılmış olursa olsun, bu yaratılışa hareket eşlik etmiş olmalıdır. Müziğin ilkel toplumlar için, çoğunlukla yaşam ve ölümü gösteren büyü bir etki taşıması belki de bundandır. Müzik, türlü biçimleriyle, tarih boyunca soyut anlamını yitirmemiştir. Fubini (2006)’ye göre de asırlar boyu sürüp giden müzik düşüncesinin tümü kaçınılmaz olarak bir taraftan geniş anlamıyla müzik tarihinin kendisiyle, diğer taraftan kimi biçimlerde müziği ilgi nesnesi haline getirmiş olan matematik, psikoloji, akustik fizik, felsefi ve estetik spekülasyon, müzik sosyolojisi, dilbilim, vb. diğer disiplinlerle iç içe geçmiştir. Bu nedenle böylesi bir labirentte kaybolmak kolaydır; yine de hiç şüphesiz, eğer müzik bir ilgiyi canlandırmışsa ve farklı düşünürlerin ilgisini çekmişse, bu, müziğin çok biçimli ve çok cepheli bir gerçeklik olduğu ve de oldukça farklı açılardan görülebileceği anlamına gelmektedir. Müzik sözel dille karşılaştırıldığında, müzikal dilin en önemli karakteristik özelliklerinden biri olup tercümesi yapılamaz. Her kültürün kendi var oluş dokusu içerisinde bir iletişim biçimi olarak da kullandığı müzik, aynı zamanda evrenselidir. Dilin evriminde fonogenetiksel anahtar rolü oynayan müzik, etkileşim, grup koordinasyonu ve bağlılık davranışlarında önemli işlevlere sahip olmakla birlikte insan hayatında en temel ve en eski sosyobilişsel temellere dayanan alanlardan da biridir (Soysal vd, 2005).

Uçan (1997)’a göre de duygu, düşünce, tasarım ve izlenimleri, belli bir amaç ve yöntemle, belirli bir güzellik anlayışına göre birleştirilmiş seslerle işleyip anlatan estetik bir bütündür ya da bir estetik bütünüdür.

Toksoy (2005)’a göre müzik yaratıcı, üretken, düşünen ve sorgulayan bireyler yetiştirmek maksatlı etkili bir eğitim aracıdır. Müziğin yapı taşı, içinde bulunduğumuz evrenin doğal ritmik akışına ve uyumuna bağlayan ilk çağ düşünürleri, insan vücudunun yapısını ve işleyişini de müzik gibi ritim ve uyum öğelerini taşımasına bağlamışlardır (İlyasoğlu, 2001).

Müziğin sporcular üzerindeki fiziksel ve zihinsel performansları ve müsabakalarındaki etkileşimi bununla birlikte sporcuların refleks hareketlerindeki artışla beraber motivasyon gücünün artmasıdır. Hareket etmek insanın doğasında var olduğundan, spor geçmişten itibaren yaşamımızın olmazsa olmaz parçalarındandır. Her birimiz hayatımızın belli bir döneminde herhangi bir sporla uğraşmış ya da uğraşmak istemiştizdir. Çünkü sporun hem bedensel hem zihinsel birçok faydası bulunmaktadır (www.psikolojidenoku.com/spor-ve-muzik, 30.03.2022).

Spor kavramı, bedensel etkinlik ve alıştırmaya gibi öğeleri kapsayan bir kavramdır. Mirzeoğlu (2006)’na göre spor “spor dışında geçerliliği olmayan, oluşturulmuş bazı toplumsal kurallar çerçevesinde, insanlar ve doğa tarafından oluşturulmuş zorlukların açılması için yapılan bedensel hareketlerdir” biçiminde tanımlanmıştır. Spor, kişiyi sosyalleştiren, becerilerini geliştiren, boş zaman etkinliklerini de içinde barındıran bir aktivitedir (Kılıçgil, 1985). Spor, savaşçı güçleri geliştiren, yarış ve rekabet üzerine kurulmuş disiplinli bir oyundur (Ercal, 1978). Alpman (1972)’a göre spor; insanın zihin ve ruh yapılarının eş koşumla hareketi sonucu vücudun belli amaçlar için eğitilmesi fikriyle, insanoğlunun evrendeki oluşumu kadar eskidir. Spor bireylerin fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişmelerini sağlayan, bilgi, beceri ve liderlik yeteneklerini geliştiren bir araç olarak düşünülmektedir. Sporun uluslararası dostluk ve barış ile ülke ekonomisine getirdiği olumlu katkıları bulunmaktadır. Ayrıca, günümüzde gerek basın yayın organlarının spora yaklaşımı, gerekse insanların stresten kurtulma, vücutlarını formda tutma çabaları ve hepsinin ötesinde sporda kazanılan uluslararası başarılar, toplumun günlük yaşamında ve moral düzeyinde oldukça önemli hale gelmiş, spora önemli bir boyut kazandırmıştır (Sunay, 2002; Yıldırım ve Sunay, 2009).

Sporcu açısından kazanmaya dönük teknik ve fiziki bir çaba; izleyen açısından yarışmaya dayalı estetik bir süreçtir. Toplum genelince oluşturulan bütün içinde de, yerine göre o toplumun çelişki ve özelliklerini olduğu gibi yansıtan bir ayna, yerine göre onu yönlendirebilen etkili bir araç, önemli bir toplumsal kurum olarak tanımlanmaktadır (Fişek, 1998).

Spor yapmak kalbin ve akciğerlerin daha iyi çalışmasını sağlamakta, solunum organlarını ve kasları kuvvetlendirmektedir. Sporun bireye kazandırdıkları sadece bedensel aktiviteler ile sınırlı

değildir. Son zamanlarda bireyler bedensel gelişmeyi ruhen gelişmeyle birlikte yürütmek istemektedirler. Dolayısıyla spor bireylere beden ve ruh sağlıklarını geliştirmeleri için fırsatlar sağlamaktadır. Bireyler spor yaptıkça sağlıklı bir vücuda ve huzurlu bir ruha kavuşmuş olacaktırlar (Şahin ve Berber, 2005).

Bir yarışmacı sporcunun amacı en yüksek verimliliğine müsabaka sırasında erişmektir. Amaca uygun ve üst düzeyde bir sportif verimin elde edilmesi için çok yönlü bilgi ve çalışma gerekmektedir. Sporsal verim yarışma sporunda yapılan tüm hazırlıkların asıl konusudur. Antrenman ve müsabaka, insan organizmasına yüklenme uyaranları etkisi yapmaktadır. Sporcu buna bir güç harcayarak tepki göstermekte ve performans üretmektedir (Muratlı vd., 2005). Müsabaka hazırlığında stresin kontrol altına alınmasının yanı sıra özellikle de müsabaka stratejisinin iyice yerleşmesi için zihinsel antrenman pek çok spor dalında yararlı olmaktadır (Muratlı vd., 2005).

Bu çalışmanın amacı müziğin sporcular üzerindeki etkilerini literatür bilgilerinden yararlanarak araştırmaktır. Bu kapsamda ulusal ve uluslararası internet bilgileri, tezler ve makalelerden yararlanılmıştır. Çalışmada müziğin spora katkısı ve sporcu performansı üzerindeki etkilerine değinilmiştir.

Doğru Müzik Seçimi Nasıl Olmalıdır?

Müzik sportif aktivitedeki hareket ritmini algılamaya yardımcı olmalıdır. Müziğin melodik ve armonik yapısı sporcuların ruh halini ifade etmelidir (HİS, 2021). Buna göre;

Müziğin sporcular üzerindeki kültürel etkisi sporcunun sosyokültürel seviyesine

uygun olmalıdır.

Çeşitli müzik eğilimleri aktiviteleri ilgilendirecek türdeki müzikler arasından tercih edilmelidir.

Müziğin sesi egzersiz yapılan çevrenin her yerinden eşit duyulmalıdır.

Müzik ve egzersiz eşzamanlı olarak seçilmelidir. Müziğin metronom sayısı ne ise egzersiz ritmi de uygun eş zamanlılıkta olmalıdır.

Müzik sporda soluk alma ritminin ayarlanmasında ve egzersiz yaparken kullanılması performansı artmasında olumlu etkide bulunduğu araştırmalarda belirlendiğinden müziğin kullanılması önerilmektedir.

Bireysel müzik tercihleri atletlerin egzersiz sırasındaki performanslarını etkilediğinden dinamik karakterli bir müziğin kullanımı bireysel performansta farklı etkilere yol açacağından, atletlerin bireysel tercihleri göz önünde bulundurulmalıdır.

Hareket tasarımlarını doğru ifade edebilmesi, atletlerin müziksel bellek ve müziksel tasarım güçlerinden faydalanılmasıyla gerçekleşmektedir. Tasarımın gerçekleştirilmesinde müzikal formun imgeleme üzerinde etkili olmasından faydalanma yoluna gidilebilir.

Yapılan tüm bu bilimsel araştırmalarda, ritmik karakter ve fiziksel beceriler arasındaki ilişki müziğin çevreyi algılamada ve motor becerilerinin artırılmasında etkili olduğunu ortaya koymuştur. Sporcu tarafından dinlenen tempolu, güçlü vuruşları olan müziğin kalp ritmini etkilediği belirlenmiştir ve müzikteki ritim ile insan hareketi arasında hatırı sayılır benzerlikler bulunmaktadır.

Yapılan araştırmaların sonuçlarına bakıldığında, müziğin sporcular tarafından egzersiz sırasında kullanımının sporcuda kendine güven, kendine değer verme, konuya odaklanma, daha fazla egzersiz yapma konularında sporcuları olumlu etkilediği görülmüştür.

Müziğin İnsan Üzerindeki Etkileri ve İşlevleri

Müziğin insanlar üzerinde bıraktığı etkiler psikolojik etkiler ve fiziksel etkiler olarak ikiye ayrılmaktadır. Müziğin fizyolojik ve psikolojik etkilerinin analizinin oldukça güç olduğu bilinmektedir. Burada iki teori söz konusudur. Bunlardan biri, müziğin birinci derecede duygulara yapmış olduğu etki, ikincisi ise müziğin fizyolojik etkilerinden dolayı beraberinde oluşturduğu psikolojik etkidir (Gençel, 2006). Müzik insanda güzel duygular uyandırmasının yanı sıra, ruha hayat veren sihirli bir dokunuşa da sahip olduğu bilinmektedir. Çünkü müziğin ritmi, kalp atışlarını düzenleyerek, o kişinin bedensel, ruhsal ve zihinsel açıdan sağlığa kavuşmasını sağlamaktadır (Khan, 1994). Müziğin öğrenme ve ifade yeteneği üzerine etkisi olduğu da yapılan araştırmalar sonucunda ortaya konulmuştur. Müziğin, öğrencilerin ifade yeteneğini geliştirdiği, estetik ve yapıcı düşünme kapasitesini ve akademik performansı arttırdığı, çocuklara daha hızlı okuma-yazma yeteneği kazandırdığı ve öğrenme güçlüğü çeken çocukların eğitimlerini kolaylaştırdığı ortaya çıkmaktadır (Can, 2000).

Müzik ve Tedavi

Müzikle tedavi, ruhsal ve bedensel sorunları olan çocukların ve yetişkinlerin psikiyatrik durumlarını belirlemede yol gösterici bir iletişim yöntemidir. Diğer yandan müzikle tedavi, toplumdaki sosyal ilişkilerin geliştirilmesi, bireylere güven duygusunun kazandırılması ve bedensel sorunları olan bireylerin fiziksel egzersizleri kolaylıkla gerçekleştirebilmeleri açısından önem taşımaktadır. Bireylerin yaşantılarında ve tedavi süreçlerinde büyük önem taşıyan müzikle tedavinin geçmişi Afrika, Amerika, Asya, Avrupa ve birçok Türk medeniyetine kadar uzanmaktadır (Koç, 2011). Günümüzde de Afrika içlerinde bu tür geleneklerin sürmekte olduğu bilinmektedir. Örneğin, Zambiya'da hastalığın adının konulması ve tedavisi için, davulla tutulan ritim ve edilen dansla, hastayı heyecanlandıran bir ortam oluşturulmakta ve bu ortamın, ritim aracılığıyla gittikçe yoğunlaşması sağlanarak, hastanın sinir sisteminde bir değişiklik yaratılmaktadır. Daha sonra bu ortamdan çıkan hasta, büyük bir rahatlık duymakta ve iyileşmektedir (Alvin, 1956).

İletişim, insanın varlığını sürdürme biçiminin bir ürünü ve insanın varlığını sürdürme biçimindeki gelişmelere göre değişimlere uğrayan, insana özgü bir olgudur (Oskay, 1982).

Çoban (2005)'a göre, her müzikle tedavi seansında, iletişim problemi yaşayan çocuklarda çocuğun iletişim için gerekli olan önemli materyalleri hatırlamasını sağlayan, bunları sık sık tekrar eden şiirler ve melodiler kullanılmalıdır. Bunun için önemli kelimeler vurgulayan şarkılar uygundur.

Müzik ve Spor

Spor alanındaki en yeni düşüncelerden biri performans artırımında ve gevşemede müziksel bellekten yararlanma fikridir. Günümüz araştırmaları müziğin egzersiz üzerinde ve gevşemede verimli etkileri olduğunu göstermektedir. Bireyin kendinden haberdar olması durumunu oluşturmak için "bireysel dikkat" "iç dünyaya odaklanma", "dış dünyayla ilgilenmemeyi" sağlamak gerekmektedir. Müzikli ve müziksiz yapılan egzersizde müziğin dıştan gelen bir faktör olarak tüm mekanizma üzerinde olumlu etkileri olduğu saptanmıştır (Erdal, 2005). Kravitz (1994)'e göre farklı müzik çeşitleriyle yapılan fiziksel güce dayalı yürüyüş, dayanıklılık performansı ve motor beceriler üzerindeki etkiler psikolojik bir etkileşim içermektedir. Fitness salonlarının büyük çoğunluğunun yüksek kapasiteli ses (müzik)

sistemleriyle donatıldığı görülmektedir. Ayrıca walkman ile müzik dinlerken jogging yapanlara rastlamamız doğal hale gelmiştir (Koç, 2011). Ferguson vd. (1994) tarafından yapılan araştırmada, karate sporu yapan deneklere negatif ve pozitif etkili müzikler çalınarak yarışma ortamında skorlar kaydedilmiş, pozitif etkili müzik karatecilerin performanslarında anlamlı artışlar meydana getirirken, negatif etkili müzikler ise performansın düşmesine neden olmuştur.

Günümüzde spor, bireyler üzerinde psikolojik ve fizyolojik büyük etkiler meydana getirmektedir. Hatta yarışma sporları ülkeler açısından saygınlık, üstünlük ve moral kazanma durumlarını bile etkilemektedir. Bu nedenle insanlar ve milletler için sporda başarılı olma hedefi, bilim adamlarının bu konu üzerinde yoğun araştırmalar yapmalarına sebep olmuştur. Sporcuların başarıya ulaşmasında fizyolojik ve psikolojik olarak birçok gerekli etken bulunmaktadır (Erdal, 2005).

Filiz (2002)'e göre, bir başarının kazanılması, prensip olarak fiziksel bir yöneltmenin ve yönelmenin ispatıdır. Kazanç ne olursa olsun, atletik performans, temelde kazanmaya yönelme ve ustalığı optimize etmeye dayanmaktadır. Performans, sporda elde edilen başarının yanında, duyulan mutluluk ve tatmin ile ortaya çıkmaktadır.

Spor alanındaki en yeni düşüncelerden birisi de performans artırımında ve gevşemede müziksel bellekten yararlanma fikridir. Müzikli ve müziksiz yapılan egzersizde müziğin dıştan gelen bir faktör olarak tüm mekanizma üzerinde olumlu etkileri olduğu saptanmıştır (Erdal, 2005). Müzik, birçok sporcu tarafından "ruh halini ayarlama" stratejisi olarak kullanılmaktadır (Stevens ve Lane, 2001). Müsabaka öncesi dinlenen müzikle birlikte sporcuların da ruh hallerini ayarlayarak ve canlanma düzeylerini artırarak performanslarına olumlu katkıda bulunulabilmektedir.

Yapılan araştırmalarda, müzikle birlikte yapılan egzersizlerde, müziğin bir dış etken olarak tüm mekanizmamızın üzerinde olumlu etkileri olduğu birçok kez bilimsel olarak kanıtlanmıştır (HİS, 2021).

Ünlü Alman matematikçi J.W. Richard Dedekind müziğin yüzücüler üzerindeki etkilerinden, "Yarış için heyecan duyan yüzücüler, müziğin ritmi ile canlanarak, daha yüksek bir performans göstermektedirler. Sinirli ve agresif ruh hallerinden yüzmeden önce dinledikleri müzik sayesinde kurtulabilmektedirler. Yüzücüler, dinlenecek çeşitli müziklerin yardımıyla daha hızlı

ve tempolu yüzebilmektedirler” diye bahsetmektedir (Hardman, 2011).

Mavi Var vd. (2015)’e göre spor ve egzersiz bağlamında, müziğin etkileri üzerine yapılan bilimsel çalışmalar, biraz daha mütevazı reaksiyonlar vermiştir. Yine de müzik, becerilerin ve yeteneklerin sıkça yakın bir şekilde eşleştiği müsabakanın sıcak ortamında ve performansta önemli bir farklılık elde edeceği potansiyele sahip olduğunu göstermektedir.

Meeks ve Herdegen (2002) tarafından yapılan araştırmada, motivasyon süresini artırmak için yapılan deneylerde müzik daha uzun süre kullanılmış ve olumlu sonuçlar alınmıştır.

Antrenmanlarda ve Müsabakalarda Müziğin Sporcu Performansına Etkisi

Müzik dinlemek, zihinsel sağlığa egzersiz ile benzer oranda etki göstermektedir. Performans üzerinde aynı zamanda tercih edilen müzik türü de etkili olabilmektedir. KOAH (Kronik obstrüktif akciğer hastalığı) hastalarında yapılan güncel bir araştırmada yüksek şiddetli dayanıklılık türü egzersiz esnasında tercih edilen müzik dinlemenin koşu süresini arttırdığı ve egzersiz sonrasında dispne oluşumunu azalttığı rapor edilmiştir (Lee vd., 2017).

Spor aktivitelerinde müziğin avantajlarına ilişkin ilk araştırma Ayres (1911) tarafından yapılmış ve müziğin bisiklet performansını artırmaya ilişkin olumlu sonuçlar elde etmesiyle başlamıştır. O zamandan beri fiziksel performansın müzikle artırılması ile ilgili çalışmalar, çeşitli spor aktivitelerinde çalışılmış ve kanıtlanmıştır (Karageorghis vd., 2020; Akshshabi ve Rahimi, 2021).

Spor aktivitesi vücuttaki hormon sayısında değişimlere neden olmaktadır (Rocheleau vd., 2004). Bu değişimlerden biri, hormonların endorfinleri serbest bırakmasıdır ki müzik de vücutta bu etkinin aynısını oluşturmaktadır (Leuenberger, 2006).

Rocheleau vd. (2004), sekiz çalışmadan oluşturdukları bir alt gruptan elde ettikleri sonuçla birlikteyse, klinik müzik tedavilerinin çeşitli koşullarda sağlıkla ilgili yaşam kalitesini artırmaya yardımcı olduğunu gözlemlemiştir. Öte yandan tedavilerin ne kadar iyi sonuç verdiğinin bireyler arasında önemli derecede fark ettiğine de dikkat çekmiştir. Yapılan bu çalışmanın sağlık uzmanlarını bir tür müzik terapisini tedavi olarak kullanmaya teşvik etmesi umulmaktadır. Yine de araştırmacılar, çalışmalarının sonunda belirli klinik ve halk sağlığı senaryolarında tedavinin kullanımı için daha fazla araştırmaya ihtiyaç olduğunu da belirtmişlerdir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Müzik ve egzersiz hakkındaki bilimsel soruların birçoğunun yanıtlanmış olmasına rağmen, müzik ve hareket mekanizmaları hakkındaki bir çok sorunun halen cevaplanmamış olduğu söylenebilir. Günümüzde, elit sporda sporcular arasındaki farklılıklar oldukça az oranlardadır. Küçük farklılıklar büyük başarıları getirebilmektedir. Bu nedenle dışarıdan küçük gözüken birçok etken birleşerek büyük farklılıklar yaratacağı düşüncesiyle müzik etkeninden de faydalanılmalıdır. Büyük motivasyon gerektiren spor müsabakaları ve antrenmanlarında konsantrasyon ve rahatlamayı sağlayan müzik etkeninden yararlanılabilecektir. Böylelikle, özellikle büyük hedefleri olan elit sporcular hazırlık süreçleri boyunca doğru seçilmiş müziklerden faydalanarak rahatlamayı, canlanmayı ve konsantre olmayı sağlayabilirler.

Spor yapmak yalnızca bir bedensel uğraş olmayıp aynı zamanda sosyalleşme ve topluma uyma sürecidir (Küçük ve Koç, 2004). Spor alanında performans artırmada müziğin etkisi oldukça yüksektir. HİS (2021)’e göre günümüz araştırmalarında müziğin egzersiz ve antrenman sırasında optimal bir etkisi olduğu saptanmıştır.

Müzik sportif aktivitedeki hareket ritmini algılamaya yardımcı olmalıdır. Müziğin melodik ve armonik yapısı sporcuların ruh halini ifade etmeli dir. Müziğin, ruhsal ve bedensel sorunları olan çocukların ve yetişkinlerin psikiyatrik durumlarını belirlemede yol gösterici bir iletişim yöntemi olmakla birlikte sporcuların psikolojik etkileri üzerine olumlu etki yapmaktadır. Yapılan çalışmalarda, müzik eşliğinde yapılan egzersizlerde, müziğin sporcunun tüm fonksiyonları üzerine olumlu etki gösterdiği anlaşılmaktadır. Yapılan tüm bu bilimsel araştırmalarda, ritmik karakter ve fiziksel beceriler arasındaki ilişki, müziğin çevreyi algılamada ve motor becerilerinin artırılmasında etkili olduğunu ortaya koymuştur (Mavi Var vd., 2015). Sporcu tarafından dinlenen tempolu, güçlü vuruşları olan müziğin kalp ritmini etkilediği belirlenmiş ve müzikteki ritim ile insan hareketi arasında hatırı sayılır benzerlikler bulunduğu anlaşılmıştır.

Yapılan araştırmaların sonuçlarına bakıldığında, müziğin sporcular tarafından egzersiz sırasında kullanımının sporcuda kendine güven, kendine değer verme, konuya odaklanma, daha fazla egzersiz yapma konularında sporcuları olumlu etkilediği görülmüştür. Lee vd. (2017)’e göre performans üzerinde aynı zamanda tercih edilen müzik türü de etkili olabilmektedir. KOAH (Kronik obstrüktif

akciğer hastalığı) hastalarında yapılan güncel bir araştırmada yüksek şiddetli dayanıklılık türü egzersiz esnasında tercih edilen müzik dinlemenin koşu süresini arttırdığı ve egzersiz sonrasında dispne oluşumunu azalttığı rapor edilmiştir (Lee vd., 2017).

Stork vd. (2015) ise müziğin sprint interval antrenmanı gibi yüksek şiddetli antrenmanlara katılımı ve motivasyonu kolaylaştırabileceği, bununla beraber bu antrenmanların daha istekli bir şekilde yapılabileceğini belirtmişlerdir. Karageorghis ve Priest (2012) ise yaptıkları çalışmada müziğin kassal dayanıklılık egzersizlerinde de pozitif etkileri olduğu sonuçlarına varmışlardır. Yine bu çalışmalara benzer olarak Smirmaul vd. (2015) yüzücülerde yaptıkları çalışmada maksimal 200 metrelik serbest yüzme antrenmanı öncesi sporcuların kendi seçtikleri müziği dinledikten sonra sergiledikleri yüzme performansında yüzme süresinin kısalması daha iyi bir derece elde ettikleri gösterilmiştir.

Sporda müziğin etkileri üzerine yapılan çalışmalar sonucunda müziğin sportif performansı iyileştirici, arttırıcı etkilerinin olduğu gözlemlenmektedir. Sporcuların antrenman ya da müsabaka öncesi müzik dinlemelerinin daha iyi motive olmaları ve daha iyi performans sergilemeleri açısından önemli olabileceği düşünülmektedir. Sporcuların elde ettiği başarıların, aralarındaki yarışmalarda küçük detaylarda gizli olması, ulusal ve uluslararası bir çok araştırmacının da müziğin sporcu üzerinde olumlu etkileri konusunda hem fikir olması nedeniyle, müziğin tüm spor branşlarında kullanılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Akhshabi, M., & Rahimi, M. (2021). The Impact of Music on Sports Activities: A Scoping Review. *Journal of New Studies in Sport Management*, 2(4), 274-285.
2. Alpman, C. (1972). Eğitim bütünlüğü içinde beden eğitim ve çağlar boyu gelişimi. Millî Eğitim Basımevi, İstanbul.
3. Alvin, J. (1956). L'influence de la Musique su l'enfant Inadapte, Enfance.
4. Can, K. (2000). Müziğin Gücü, Sızıntı Aylık İlim Kültür Dergisi, Mayıs, Yıl. 22, Sayı. 256.
5. Çoban, A. (2005). Müzikterapi. Timaş Yayınları, İstanbul.
6. Erdal, G. (2005). Sporda Performansın Artırılmasında Müziğin Etkisi, Erişim: (http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/G-Erdal_2.html).
7. Erkal, M. (1978). Sosyolojik açıdan spor. İstanbul: Kutsun Yayınevi.
8. Ferguson, A.R., Carbonneau, M.R. and Chambliss, C. (1994). Effects of positive and negative music on performance of a karate drill, *Perceptual Motor Skills*, 78: 1217-1218. Web: (<http://www.musicandlearning.com/researchphysicalactivity.cfm>).
9. Filiz, K. (2002). Sporun Tanımlanması ve Kapsamının Belirlenmesi Üzerine Bir Çalışma, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2: 203-211.
10. Fişek, K. (1998). Türkiye'de ve Dünya'da Spor Yönetimi, Bağırçan Yayınevi, Ankara.
11. Fubini, E. (2006). Müzikte Estetik. Ankara: Dost Kitabevi Yayınları, 20-54.
12. Gençel, Ö. (2006). Müzikle tedavi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 2: 697-706.
13. Hardman, L. (2011). *Swimming, Science Behind Sports*, Greenhaven Publishing.
14. HİS (Herkes İçin Spor Federasyonu), (2021). Spor ve Müzik İlişkisi. Web:<https://his.gov.tr/spor-ve-muzik-iliskisi>. Erişim Tarihi: 10/07/2021.
15. İlyasoğlu, E. (2001). Zaman içinde müzik. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
16. Karageorghis, C. I., Priest, D.L. (2012). Music in the exercise domain: a review and synthesis (Part I). *International Review of Sport and Exercise Psychology* 5 (1), 44-66.
17. Karageorghis, C., Rose, D.C., Annett, L., Bek, J., Bottoms, L., Lovatt, P., Young, W.R. (2020). Bases expert statement on the use of music for movement among people with Parkinson's. *The Sport and Exercise Scientist*.
18. Károlyi, O. (1999). Müziğe Giriş (M. Nemetli, Çev.), İstanbul: Pan Yayıncılık, 27-37.
19. Khan, S.I. (1994). Müzik, İnsan ve Evren Arasındaki Köprü (Kaan H. Ökten-T. Ökten, Çev.), İstanbul, Arıtan Yayınevi, s.67, 68.
20. Koç, H., Curtseit, T., Mamak, H. (2011). Submaksimal Efor Sırasında Farklı Tip Müziğin Bazı Fizyolojik Parametreler Üzerine Etkisi, *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13: 211-215.
21. Kravitz, L. (1994). The Effects of Music on Exercise. *Idea Today*, 12: 56-61.
22. Küçük, V., Koç, H. (2015). Psiko-Sosyal Gelişim Süreci İçerisinde İnsan ve Spor İlişkisi Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/dpusbe/issue/4752/65286>.
23. Lee, K., Ahn, H.Y., Kwon, S. (2017). Music's Effect on Exercise Participants by Exercise Session. *Journal of Applied Sport Psychology* 29 (2), 167-180.
24. Leuenberger, A. (2006). Endorphins, exercise, and addictions: a review of exercise dependence. *The Premier Journal for Undergraduate Publications in the Neurosciences*, 3, 1-9.
25. Mavi Var, S., Tuncel, S. & Var, L. (2015). Hızlı Tempo Müziğin Taekwondocuların Performansları Üzerindeki Bazı Etkileri. *SSTB International Refereed Academic Journal of Sports, Health & Medical Sciences*.
26. Meeks, J. & Hergeden, R. (2002). Music Enhances Performance of but not recovery from a Non aerobic Exercise. Department of Psychology Sydney College.
27. Mirzeoğlu, N. (2006). Spor Bilimlerine Giriş. Spor Yayınevi, Ankara.
28. Muratlı, S., Şahin, G., Kalyoncu, O. (2005). Antrenman ve Müsabaka. Antalya.
29. Oskay, Ü. (1982). Müzik ve Yabancılaşma, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara.
30. Rocheleau, C.A., Webster, G.D., Bryan, A. & Frazier, J. (2004). Moderators of the relationship between exercise and mood changes: Gender, exertion level, and workout duration. *Psychology & Health*, 19(4), 491-506.
31. Smirmaul, B.P., Dos Santos, R.V., Da Silva Neto, L.V. (2015). Pre-task music improves swimming performance. *J Sports Med Phys Fitness*, 55(12):1445-51.
32. Stevens, M.J., Lane, A.M. (2001). Mood-Regulating Strategies Used By Athletes, *Athletic Inside*, *The Online Journal of Sport Psychology*, 3: 3-10.
33. Stork, M.J., Kwan, M.Y., Gibala, M.J., Martin Ginis, K.A. (2015). Music enhances performance and perceived enjoyment of sprint interval exercise. *Med Sci Sports Exerc.* 47(5):1052-60.

34. Şahin, M., Berber, G. (2005). Taekwondo Eğitimi Alan Taekwondocuların Taekwondo Sporunu Algılamaya Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından Karşılaştırmalı Olarak incelenmesi. Selçuk Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 7: 53-66.
35. Soysal, A.Ş., Bodur, Ş., İşeri, E. ve Şenol, S. (2005). Bebeklik Dönemindeki Bağlanma Sürecine Genel Bir Bakış. Klinik Psikiyatri, 8, 88-99.
36. Sunay, H. (2002). Türkiye’de Sporun Yaygınlaştırılması Kapsamında Çağdaş Spor Yöneticilerinin Rolü ve Önemi. 7. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Kitapçığı, Antalya.
37. Toksoy, A. (2005). Günümüz müzik eğitiminde kullanılan metotlar ve yaklaşımlara genel bir bakış. Müzik ve Bilim. Cilt 4.
38. Uçan, A. (1997). Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları, 1997, s.10.
39. Yıldırım, Y., Sunay, H. (2009). Türkiye’de Performans Tenisi Yapan Sporcuların Tenise Başlama Nedenleri ve Beklentileri. Spormetre, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 7: 103-109.
40. www.psikolojidenoku.com/spor-ve-muzik (30.03.2022).

Fiziksel Aktiviteye Katılım Motivasyonu İle Dijital Oyun Oynama Motivasyonu Arasındaki İlişkinin Kadın Ve Erkek Öğrenciler Arasındaki Farklılıklar Açısından İncelenmesi

Arben ALTAY^{1A}, Haluk KOÇ^{2B}

¹ Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Ankara/Türkiye

² Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara/Türkiye

Address Correspondence to Arben ALTAY: e-mail: arben.altay@hotmail.com

A: Orcid ID: 0000-0003-2464-8197

Özet

Fiziksel aktiviteye katılım bireyin başarısı ve sağlığı için gereklidir. Ancak dijitalleşmenin ve internet kullanımının yaygınlaştığı günümüzde birey hayatı daha az fiziksel aktivite barındırmaya başlamıştır. Sağlıklı bir gelişim için yeterli fiziksel aktivite yapmaları gereken çocuklar ve ergenler için de durum aynıdır. Çocukları ve ergenleri fiziksel aktiviteden uzaklaştıran etkenlerden bir tanesi dijital oyunlardır. Dijital oyunlarla vakit geçiren çocuklar daha az fiziksel aktivite yapmaktadırlar. Çocukların ve ergenlerin daha fazla fiziksel aktiviteye katılmalarını sağlamak ve onları dijital oyunların zararlı etkilerinden korumak için fiziksel aktiviteye katılım ve dijital oyun oynama eylemlerin ardındaki motivasyon kaynakları bilinmelidir. Bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin fiziksel aktiviteye katılma ve dijital oyun oynama motivasyonları arasındaki ilişkinin incelenmesi ve motivasyon düzeylerinin öğrencilerin demografiklerine göre farklılaşp farklılaşmadığının araştırılması amaçlanmıştır. Araştırmanın verileri Ankara'daki bir ortaokulda eğitim gören 636 öğrenciden anket yöntemiyle toplanmıştır. Araştırmanın bulguları öğrencilerinin dijital oyun oynama motivasyonları ile fiziksel aktiviteye katılım motivasyonları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir. Bulgular ayrıca fiziksel aktiviteye katılma motivasyonunun öğrencilerin cinsiyetlerine, boylarına, anne eğitim düzeyine ve okul takımında bulunmaya göre farklılaştığını ancak öğrencilerin kilosuna, sınıf düzeyine ve baba eğitim düzeyine göre ise farklılaşmadığını göstermiştir. Bulgular dijital oyun oynama motivasyonunun ise öğrencilerin cinsiyetlerine ve okul takımında bulunmaya göre farklılaştığını ancak öğrencilerin kilolarına, boylarına, sınıf düzeyine, anne eğitim düzeyine ve baba eğitim düzeyine göre farklılaşmadığını göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Dijital Oyun, Fiziksel Aktivite, Motivasyon, Ergenler, Ortaokul.

Investigation Of The Relationship Between Physical Activity Participation Motivation And Digital Game Playing Motivation In Terms Of The Differences Between Female And Male Students

Abstract

Participation in physical activity is necessary for the success and health of individual. However, today, with the widespread use of digitalization and internet, individual life has started to contain less physical activity. The same is true for children and adolescents, who need adequate physical activity for healthy development. One of the factors that keep children and adolescents away from physical activity is digital games. Children who spend time with digital games do less physical activity. In order to enable children and adolescents to participate in more physical activities and to protect them from the harmful effects of digital games, the motivations behind participation in physical activity and playing digital games should be known. In this study, it was aimed to examine the relationship between secondary school students' motivation to participate in physical activity and play digital games and to investigate whether their motivation levels differ according to the demographics of the students. The data of the study were collected from 636 students studying in a secondary school in Ankara, by questionnaire method. The findings of the study showed that there is a positive and significant relationship between students' motivation to play digital games and their motivation to participate in physical activity. The findings also showed that the motivation to participate in physical activity differed according to the students' gender, height, mother's education level and being in the school team, but not according to the students' weight, grade level and father's education level. The findings showed that the motivation to play digital games differed according to the gender of the students and being in the school team, but did not differ according to the students' weight, height, grade level, mother's education level and father's education level.

Keywords: Digital Play, Physical Activity, Motivation, Adolescents, Secondary School.

GİRİŞ

İnsan doğası gereği hareketlidir. Yaşamı için gerekli olan kaynaklara ulaşmak, ihtiyaçlarını gidermek, kendini savunmak ve iletişim kurmak gibi hayati fonksiyonlar için insan hareket etmek ve bir fiziksel aktivitede bulunmak zorundadır. Hayati fonksiyonları yerine getirmenin dışında fiziksel aktivite insanın sağlığını koruması için de son derece önemlidir. Günümüzde teknolojinin gelişmesiyle insan ihtiyaçlarını gidermek için daha az fiziksel aktiviteye ihtiyaç duymaya başlamıştır. Dijitalleşmenin yaygınlaşmasıyla sohbet etmek, sosyalleşmek ve oyun oynamak gibi iyi ve kaliteli vakit geçirmek için yapılan aktiviteler dahi fiziksel bir aktivite gerçekleştirilmeden yapılmaya başlanmıştır. Çocuklar ve ergenler artık sokakta, oyun alanlarında ve parklarda daha az görünmeye ve daha az fiziksel aktivite içeren oyunlar oynamaya başlamışlardır. Fiziksel aktivite içeren oyunların yerini dijital oyunlar almıştır. Çocukların ve ergenlerin hayatındaki fiziksel aktiviteyi azaltan bu değişimin çok yönlü ve kapsamlı olumsuz etkileri bulunmaktadır. Hayatlarındaki fiziksel aktivitenin azalması ve bunun yerine ekran karşısında dijital oyunlarla vakit geçirilmesi çocukların ve ergenlerin sağlıklarını bozduğu gibi onlarda olumsuz davranışlara da yol açmaktadır. Ayrıca, çocuklar ve ergenler yüz yüze iletişimin azaldığı daha farklı kültürel dinamiklerle yetiştiklerinden toplumun sosyal yapısı da zarar görmektedir. Çocuklarda ve ergenlerde dijital oyun oynamanın zararlı etkilerini azaltmak ve onların daha fazla fiziksel aktivite içinde yer almalarını sağlamak için onları dijital oyun oynamaya ve fiziksel aktivitede bulunmaya yönelten motivasyon kaynakları ve bu motivasyon kaynakları arasındaki ilişkilerin bilinmesi gereklidir. Alan yazında dijital oyunların ve fiziksel aktivitenin çocuklar ve ergenler üzerindeki etkilerine ilişkin çok sayıda araştırma yapılmıştır. Diğer taraftan dijital oyun oynama ve fiziksel aktivitede bulunmanın arkasındaki motivasyon kaynakları ve bu kaynaklar arasındaki ilişkiler yeterince incelenmemiştir. Bu araştırmada ortaokul öğrencilerinin fiziksel aktivitelere katılma motivasyonları ile dijital oyun oynama motivasyonları arasındaki ilişkinin incelenmesi ve bu iki tür motivasyonun ortaokul öğrencilerinin cinsiyet, boy, kilo, sınıf düzeyi, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi ve okul takımında bulunma gibi değişkenlere göre farklılaşmış farklılaşmadığının incelenmesi amaçlanmıştır.

Fiziksel Aktiviteye Katılma

Fiziksel aktiviteyi sinir sistemi ve kaslar yardımıyla, belirli bir enerji kullanarak, kalp ve solunum hızını arttırarak ve kişilerde farklı oranlarda yorgunluk yaratarak vücudun eklemler aracılığıyla oynayabilen parçalarını hareket ettirme işi olarak tanımlamak mümkündür (Özer, 2016). Bir aktivitenin fiziksel aktivite olarak kabul edilebilmesi için vücudun enerji harcama miktarını bazal halden yükseltmesi, nefes alma ve kalp atım sayısını normalin üzerine çıkarması kistas olarak alınmalıdır. Yürümek, koşmak, sıçramak, yüzmek, bisiklete binmek, merdiven çıkmak, oturmak, kalkmak, kol, bacak, baş ve gövde aktiviteleri gibi vücudun esas aktivitelerinin tamamını ya da bir bölümünü kapsayan çeşitli spor dalları, dans, egzersiz ve oyunlar gün içerisinde yapılan fiziksel aktiviteler olarak kabul edilmiştir (Bek, 2008). DSÖ'ye göre insan sağlığına büyük fayda sağlayan fiziksel aktivite planlı, programlı ve tekrarlı şekilde yapılan ve kendisinin bir alt kategorisi konumunda yer alan egzersiz kavramı ile çeşitli farklılıklar barındırmaktadır. Fiziksel aktivite daha geniş bir kavram olup, gün içinde gerçekleştirilen rutin fiziksel işleri ve serbest zaman yürüyüşleri gibi aktiviteleri de kapsamaktadır. Fiziksel aktivitenin bir alt kümesi olan egzersiz ise planlı, programlı ve tekrarlı bir şekilde yapılmak suretiyle, kişilerin uygunluk seviyesinin bilimsel testler ile belirlendiği, sağlıkla ve beceriyle ilgili önemli bir kavram olan fiziksel uygunluğun iyileştirilmesi ve devamlılığının sağlanabilmesi misyonunu içermektedir (Caspersen, 1985).

Düzenli ve bilinçli yapılan fiziksel aktiviteler bireyin sağlıklı bir vücut yapısına sahip olmasını sağlar. Fiziksel aktivite ile birlikte gelişen vücut direnci sayesinde hastalıklara yakalanma oranında düşüş, sağlıklı ve zinde yaşlanma beklenmektedir (Bek, 2008). Fiziksel aktivitenin sağlık açısından kas kuvvetinin arttırılması ve korunmasını, yorgunluğu azaltmak, sakatlık ve kazalara karşı korunma, vücut dengesini geliştirme, kemik erimesini önleme, dayanıklılık ve esneklik sağlama, refleksi artırma, solunumu düzenleme, kan akışını düzenleme, vücuttaki mineral düzeyini ayarlama, metabolizmayı düzenleme, kilo dengesini sağlama ve uykuyu düzenleme gibi pek çok faydası bulunmaktadır (Craft vd., 2007; Guimaraes vd., 2008; Baltacı vd., 2008; Akyol vd. 2008; Çalık ve Algün, 2013).

Aksine, yeterli fiziksel aktivite yapılmamasının kapsamlı olumsuz etkileri bulunmaktadır. Özellikle günümüzde teknolojinin çok hızlı gelişmesiyle bedensel faaliyetler azaldığı, alınan enerjinin harcanmadığı, çocuk, genç ve yetişkinlerin daha da hareketsiz kaldığı bir dönem yaşanmaktadır. DSÖ 2002 raporunda hareketsiz yaşamın yılda 1,9 milyon kadar insanın ölümüne sebep olduğu belirtilmiştir. DSÖ 2016 raporunda ise öncelikli ölüm nedenleri olarak kardiyovasküler hastalıkları, inmeyi, KOAH'ı, kanser ve diyabeti saymıştır. Alanda yapılan araştırmalarda ise fiziksel aktivitenin kardiyovasküler hastalıklar, hipertansiyon, obezite, tip 2 diyabet, kas iskelet sistemi rahatsızlıkları, kolon ve meme kanseri, Alzheimer, uyku bozuklukları vb. hastalıklara karşı koruyucu ve tedavi edici bir etkisi olduğu belirtilmiştir (MacAuley, 1994; Karaca vd., 2000; Öztürk, 2005; Arabacı ve Çankaya, 2007; Owen vd., 2007; Yeşil ve Altok, 2012; Akyol vd. 2008; Zorba, 2006; Esen, 2010; Sayın, 2017; Canbolat, 2018).

Fiziksel aktivitenin belirtilen bu fiziksel sağlık faydalarının yanında insan psikolojisi için de önemli faydaları bulunmaktadır. Bu aktiviteler sürecinde salgılanan hormonlar bireyi daha enerjik, daha neşeli, ruhsal durum açısından daha olumlu bir hale getirir (Zorba, 2006). Fiziksel aktivitenin bireylerdeki stres, anksiyete ve depresyonu azalttığı rapor edilmektedir (Akyol vd. 2008; Serel vd., 2018). Fiziksel aktivitenin benlik saygısı ve güven oluşturmaya katkıda bulunabileceği ve toplumdaki kadınlara toplumsal entegrasyon ve eşitlik için bir araç sağlayabileceği de öne sürülmüştür (Baltacı vd., 2008). Fiziksel aktivitenin ayrıca bireyler arası sosyal bağların güçlendirilmesini sağlamada, yaşam kalitesini artırmada, sigara, uyuşturucu ve alkol bağımlılıkları gibi kötü alışkanlıklardan uzaklaştırmada ve şiddete yönelik davranışları azalttığı yardımcı olduğu bildirilmektedir (Akyol vd. 2008; Yıldırım ve Bayrak, 2019).

Fiziksel aktivitenin akademik başarıyı artırdığı da bilinmektedir. Alanda yapılan araştırmalar fiziksel aktivite ile akademik başarı arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğunu, fiziksel aktivite arttıkça akademik başarının da arttığını rapor etmektedirler (Serel vd., 2018; Yıldırım ve Bayrak, 2019; Karaburçak, Turhan ve Akalan, 2021).

Tüm bu yararlarına ek olarak fiziksel aktivitenin ekonomik getirileri de bulunmaktadır. Fiziksel aktivite sağlığa yapılan harcamaların azalmasına katkı sağlayarak ekonomik kazançlar üretmektedir (Akyol vd. 2008). Gelişmekte olan ülkelerden alınan verilere göre hareketsiz yaşam sürmenin neden olduğu maliyet oldukça fazladır. 1995 yılında

Amerika'da yapılan sağlık giderlerinin %9,4'ü obezite ve hareketsizlik nedeniyle yapılmıştır. Kanada'da toplam sağlık giderlerin %6'sına inaktif yaşam sebep olmuştur ve bu rakam 2000 yılı için 75 milyar dolardır (Akyol vd. 2008). Fiziksel aktivitenin artırılmasıyla 1998 yılı bireysel sağlık giderlerinde yıllık 500 dolarlık azalma görülmüştür.

Yukarıdaki ifadelerden anlaşıldığı gibi tüm insanlar için fiziksel aktivite önemlidir. Ancak gelişim çağında olan çocuklar ve ergenler için fiziksel aktivitenin önemi çok daha fazladır. Erken yaşlarda kazanılan düzenli fiziksel aktivite alışkanlıkları çok daha uzun yıllar her yönden sağlıklı bir birey olmaya katkı sağlayacaktır. DSÖ 5-17 yaş arası çocuklar ve ergenler için günde en az 60 dakika orta ve şiddetli fiziksel aktivite yapılmasını önermektedir. Günde 60 dakikadan fazla yapılan fiziksel aktivitenin ek sağlık faydaları sağlaması beklenmektedir. Ayrıca haftada en az 3 kez kas ve kemiği güçlendiren aktiviteleri yapmaları da önerilmektedir (Janssen, 2007). Bununla birlikte, 12-19 yaş aralığını kapsayan ergenlik döneminde günde yaklaşık 10.000- 11.700 adım atıldığında, önerilen 60 dakikalık orta ve şiddetli fiziksel aktivite düzeyine ulaşılması muhtemeldir. Bununla birlikte dünya genelinde çocukların ve 11-17 yaş arası ergenlerin %81'inin fiziksel olarak yeterince aktif olmadığı; ergen kızların ergen erkeklere göre daha az aktif olduğu, kızların %84'ünün, erkeklerin ise %78'inin DSÖ'nün fiziksel aktiviteye katılım konusundaki tavsiyelerini karşılamadığı tahmin edilmektedir (Janssen, 2007).

Dijital Oyun Oynama

Çocukları ve ergenleri fiziksel aktiviteden uzaklaştıran etkenlerden bir tanesi dijital oyunlardır. Dijital oyun oynama alışkanlığı arttıkça çocukların ve ergenlerin fiziksel aktiviteye katılma süreleri azalmaktadır (Orhan, 2018; Gülbetkin, Güven ve Tuncel, 2021). Geçmişte evin dışında arkadaşlarla beraber fiziksel aktiviteler olarak oynanan oyunlar, günümüzde teknolojinin gelişmesiyle dijital ortamlarda sanal olarak oynanan oyunlara dönüşmüştür. Nitekim geçmişte sokak oyunu, mahalle oyunu gibi oyun türleri popülerken şimdilerde sanal oyun, internet oyunu, konsol oyun, mobil oyun, video oyun, bilgisayar oyunu gibi dijital tabanlı oyun türleri popüler olmuştur.

Dijital oyun; yeni iletişim ortamının dijitallik, etkileşimlik, sanallık, değişkenlik, modülerlik özelliklerini barındıran ve bu özellikleri oyun oynama edimine dâhil eden bireysel iletişim ortamıdır. Dijital oyunu, görsel bir çıktı alınabilecek monitör, televizyon ve kontrolü sağlamak için girdi sağlayabilecek klavye, joystick veya gamepad gibi

cihazlarla sanal uzamda oynanan bilgisayar tabanlı oyun türü olarak tanımlamak mümkündür (Ücan, 2018; Terlemez, 2019). Dijital oyunun öne çıkan özellikleri ise şu şekilde sıralanabilir (Gülçek, 2018): Dijital oyunların içeriği zengindir ve farklı senaryolar ve seçeneklerle oyuncuya bu içeriği daha da zenginleştirme imkanı sunulmaktadır. Oyunlar görseldir ve bu görsellik cezbedicidir. Günlük hayatın konularıyla birlikte günlük hayat dışındaki fantastik konularda dijital oyunlarda yer almaktadır. Dijital oyunda oyuncu seçme ve değiştirme özellikleri vardır. Zaman kısıtlaması olmadan telefon, bilgisayar, tablet gibi araçlarla 24 saat oynama imkanı vardır. Heyecan, hırs, rekabet gibi duygular dijital oyunların bir parçasıdır.

Dijital oyunlar çok fazla rağbet gördüğünden ve bir ekonomik sektör haline geldiğinden çok farklı türleri ve özellikleri vardır. Tek başına oynanan dijital oyunlar bulunduğu gibi çoklu olarak eş zamanlı olarak oynanan oyunlar da bulunmaktadır (Binark ve Sütçü Bayraktutan, 2008). Dijital oyunlar artık dünyanın iki farklı köşesindeki kişinin aynı anda bir oyunu beraberce oynamalarına imkan tanımaktadır (Andiç, 2008). Dijital oyun türlerini ise aksiyon ve macera oyunları, spor oyunları, dövüş oyunları, rol yapma oyunları, strateji oyunları, eğitici oyunlar ve simülasyon oyunları olarak sıralayabiliriz (Rapeepisarn vd., 2008). Dijital oyunların gelişimi hızla devam ettiğinden oyunun türleri ve özellikleri her geçen gün artmaktadır.

Dijital oyunların sürekli oynanmalarını sağlayan birçok etken vardır. Bu etkenler dijital oyunlardaki başarı bileşeni, sosyal bileşen ve oyuna dalma bileşeni olarak sıralanmıştır (Yee, 2006). Oyuncunun oyundaki performansı ve ilerlemesi, diğer oyuncularla yaşanan rekabet ve oyunda kazanılan ödül, güç, servet ve statü başarı bileşenini oluşturur. Oyuncunun oyundaki diğer kişilerle iletişime geçmesi, onlarla sohbet etmesi, oyun içinde yardımlaşması, oyunda birlikte bir ekip olarak hareket etmeleri sosyal bileşeni oluşturur. Oyuncunun oyunu ve oyun karakterini kendisine göre şekillendirmesi, hayalindeki karakteri yaratması ve ona roller yüklemesi, bir görev yüklenmesi ve bunu gerçekleştirme isteği, tüm bunları yaparken de gerçek dünyadan ve sorunlarından uzaklaşıyor olmak oyuna dalma bileşenini oluşturur.

Bu özellikleriyle dijital oyunlar pek çok kişiyi kendisine çekmekte ve bazı zamanlarda bağımlılığa dahi neden olabilmektedir. Dijital oyunlar çocukları ve ergenleri de kendisine çekmektedir. Hatta dijital oyunların çocuklar ve ergenler arasında daha fazla popüler olduğu ve daha fazla oynandığı rapor

edilmektedir (Plowman vd., 2012; Fleeer, 2014). Özellikle 10-19 yaş arasındaki erkekler dijital oyunları daha fazla tercih etmektedir (Yalçın ve Erdoğan, 2016).

Çocuk ve ergenlerce dijital oyunların sıklıkla oynanmasının bir takım olumlu ve olumsuz sonuçları bulunmaktadır. Dijital oyunların çoklu görev yetisini geliştirme, el-göz koordinasyonunu sağlama, yön bulma, harita okuyabilme, kaynak yönetimi, tahmin yeteneklerinin geliştirilmesi, problem çözme ve muhakeme becerisi edindirme, akıl yürütme, analiz yapabilme, eğitime katkı sağlama, sosyalleşme, stres atma ve rahatlama gibi faydalar sağladıkları bulunmuştur (Çakır, 2013; Kennedy-Behr, Rodger ve Mickan, 2015; Kim ve Smith, 2017; Yiğit ve Yalman, 2018).

Diğer taraftan dijital oyunların çocuklar ve ergenler üzerinde sayısız zararına vurgu yapan çalışmalar da bulunmaktadır. Bu çalışmalar özellikle bağımlılık aşamasına gelmiş dijital oyun oynama alışkanlığının çocuklar ve ergenlerde fiziksel, psikolojik, bilişsel ve sosyal pek çok zararına değinmektedirler. Dijital oyun oynamanın çocuklarda anksiyete, agresif tutum ve depresyona, gözlerde kuruluk, ağrı ve kızarıklığa ve uyku kalitesinde bozulmaya neden olabileceği belirtilmiştir (Mustafaoğlu ve Yasacı, 2018). Dijital oyunlarının pek çoğunun şiddet içerikli olduğu ve bu içeriğin çocukların davranışlarını olumsuz etkilediği, çocukları daha saldırgan ve şiddet kullanmaya eğilimli hale getirdiği ifade edilmektedir (Vatandaş, 2021). Ayrıca, dijital oyun bağımlılığı arttıkça psikolojik sağlamlığın ve bilinçli farkındalığın azaldığı bulunmuştur (Keskin, 2019). Dijital oyunların içeriğinde barındırdığı şiddet, ırkçılık, cinsellik, toplumsal cinsiyet gibi olumsuz öğeleri normalleştirerek çocukların bilinçaltına yanlış kodlamalar yüklediği, dijital oyun oynayan çocukların kurgusal ve gerçek yaşam arasındaki ayrımı yapmakta zorlandıkları, çocukların dijital oyunlardaki olumsuz davranışları gündelik yaşamlarına taşıdıkları bulunmuştur (Yiğit ve Yalman, 2018).

Motivasyon

Çocukları ve ergenleri dijital oyunun zararlı etkilerinden korumak ve onları kendileri için daha faydalı olan fiziksel aktiviteye yönlendirebilmek için dijital oyun oynama ve fiziksel aktiviteye katılmanın ardındaki motivasyon kaynaklarının bilinmesi gereklidir. Birey yaşamında motivasyonun çok önemli bir yeri vardır. Harekete geçirici bir güç olan motivasyonun performansı artırma, direnci artırma, verimi artırma, özgüveni artırma, tembelliği

engelleme, iletişimi ve yardımlaşmayı artırma, devamsızlığı azaltma, problemleri azaltma gibi pek çok olumlu sonuçları bulunmaktadır (Gibson, Ivancevich, Donnelly, 1997).

Motivasyon, üretmenin temel kaynağı olan harekete geçirici bir güçtür (Ryan ve Deci, 2000). Bir sınıflamaya göre motivasyonu, biyolojik ve sosyal motivasyon olmak üzere ikiye ayırmak mümkündür. Bireyin organik varoluşunu sürdürmesine yönelik davranışlarının biyolojik dürtülerden ve içgüdülerden kaynaklanması biyolojik motivasyondur. Biyolojik güdüler dışında toplum içerisinde beğeni ve takdir kazanma, başkalarına üstünlük kurma gibi etkenler de kişilerin davranışlarını derinden etkilemektedir. Bu etkiler sosyal motivasyondur ve sosyal motivasyon öğrenilen koşullu motivasyonlar olarak nitelendirilebilir. Diğer bir sınıflamaya göre ise motivasyon içsel motivasyon ve dışsal motivasyon olarak gruplandırılabilir (Nichols, 1992). İçsel motivasyon bireyin kendi kendini motive edebilme yetisidir. İçsel motivasyona sahip insanlar başarıyı elde etmek amacı ile kendi içsel istek ve arzularını yönetebilirler. Dışsal motivasyon ise motivasyon kaynağının bireyin dışındaki faktörlerden oluşmasıdır. Dışsal motivasyon, bireyin kendisinde başka insanlar tarafından oluşturulan negatif ve pozitif etkilerle davranışların tekrarlanmasının olasılıklarını arttırıp azaltabilen maddi ve manevi kıymet taşıyabilen pekiştireçlerdir. Bu pekiştireçlerin en bilinenleri ödül ve cezalardır.

Her eylemin ardında bir motivasyon kaynağı bulunmaktadır. Çocukların ve ergenlerin fiziksel aktiviteye katılma ve dijital oyun oynamalarının ardında da bir takım motivasyon kaynakları bulunduğu açıktır. Bu motivasyon kaynaklarının ve bu kaynaklar arasındaki ilişkilerin bilinmesi çocukların ve ergenlerin daha fazla fiziksel aktiviteye katılmalarını sağlamak ve onların dijital oyunların zararlı etkilerinden daha yüksek düzeyde korunmalarını sağlamak adına yarar sağlayabilir. Bu nedenle bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin fiziksel aktiviteye katılma motivasyonları ile dijital oyun oynama motivasyonu arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Bu araştırma nicel bir çalışmadır ve çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli iki veya daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını ve derecesini belirleyen araştırma desenleridir (Karasar, 2020).

Araştırmanın verileri MEB'den gerekli izinler alınarak 2019-2020 eğitim öğretim yılında Ankara'nın Etimesgut ilçesinde bir ortaokula devam eden 636 öğrenciden anket kullanılarak toplanmıştır. Anket üç bölümden oluşmuştur. Ankette kişisel bilgi formunda katılımcıların demografik bilgilerini hedefleyen sorular yöneltilmiştir. Fiziksel aktiviteye katılım motivasyonu ile ilgili veriler Tekkurşun-Demir ve Cicioğlu (2018) tarafından geliştirilen Fiziksel Aktiviteye Katılım Motivasyonu Ölçeği (FAKMÖ) kullanılarak toplanmıştır. Ölçek 5'li Likert tipinde 16 maddeden ve 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutlar bireysel nedenler, çevresel nedenler ve nedensizliktir. Bu alt boyutlara ait değerler ölçeği oluşturan maddelerin toplanmasıyla elde edilmiştir. Bireysel nedenler alt boyutundan elde edilen yüksek değerler fiziksel aktivitenin eğlendirici, özgüven artırıcı, rahatlatıcı ve huzur verici olarak algılandığını göstermektedir. Çevresel nedenler alt boyutundan elde edilen yüksek değerler fiziksel aktivitenin akademik başarı artırıcı, sosyal ilişkileri düzenleyici ve kendini geliştirici olarak algılandığını göstermektedir. Nedensizlik alt boyutundan elde edilen yüksek değerler fiziksel aktivitenin değeri, anlamı ve yararları hakkında emin olunmadığını göstermektedir.

Dijital oyun oynama motivasyonu ile ilgili veriler ise yine Tekkurşun-Demir ve Cicioğlu (2018) tarafından geliştirilen Dijital Oyun Oynama Motivasyonu Ölçeği (DOOMÖ) kullanılarak toplanmıştır. Ölçek 5'li Likert tipinde 19 maddeden ve 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutlar başarı ve canlanma, merak ve sosyal kabul ve oyun isteğinde belirsizliktir. Başarı ve canlanma alt boyutundan elde edilen yüksek değerler dijital oyun oynandığında eğlenildiğini, huzurlu olunduğunu, öz güvenin arttığını ve tatmin olunduğunu göstermektedir. Merak ve sosyal kabul alt boyutundan elde edilen yüksek değerler dijital oyunun ilgi çektiğini, merak uyandırdığını, heyecan verdiğini ve sosyalleştirdiğini göstermektedir. Oyun isteğinde belirsizlik alt boyutundan elde edilen yüksek değerler dijital oyun oynamanın değeri, gerekliliği ve kazandırdıkları konusunda emin olunmadığını göstermektedir.

Araştırmanın verileri SPSS 26 programı üzerinde analiz edilmiştir. Çarpıklık ve basıklık değerleri

kullanılarak normallik analizleri yapılmış ve FAKMÖ ve DOOMÖ ölçekleri alt boyutlarına ait çarpıklık ve basıklık değerlerinin tamamı $\pm 2,0$ aralığında olduğundan dağılımlar normal kabul edilmiştir (George ve Mallery, 2010). Veri dağılımının normal olduğu görüldüğünden analizler parametrik testler kullanılarak yapılmıştır. İlişki analizleri için Pearson momentler çarpımı korelasyon testi kullanırken fark analizleri için bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi kullanılmıştır. ANOVA analizlerinde grup içindeki ikili karşılaştırmalar Bonferroni yöntemiyle yapılmıştır.

BULGULAR

Aşağıda Tablo 1’de katılımcıların demografikleriyle ilgili bulgular sunulmuştur. Tablodaki bulgulara göre araştırmaya katılan kız ve erkek öğrencilerinin oranları birbirine yakındır (%51,9 ve %48,1). Katılımcıların çoğunlukla 31-40 kg (%40,3) ve 41-50 kg (%30,8) ağırlığında olduğu bulunmuştur. Katılımcıların boyları incelendiğinde ise çoğunlukla 131-150 cm (%45,4) ve 151-170 cm (%41,0) uzunluğunda oldukları bulunmuştur. Bulgular katılımcıların sınıflara orantılı olarak dağıldıklarını göstermektedir (%23,3, %26,3, %23,6 ve %26,9). Bulgular katılımcıların annelerinin en çok ilkokul (%31,3), ortaokul (%29,7) ve lise (%22,3) mezunu olduğu göstermektedir. Katılımcıların babalarının en çok ortaokul (%34,1), lise (%28,1) ve ilkokul (%23,1) mezunu olduğu bulunmuştur. Katılımcıların %52,7’sinin dijital oyun oynamak için 30-60 dk, %23,6’sının 60-90 dk, %12,6’sının 91-120 dk ve %11,2’sinin de 121 dk harcadıkları bulunmuştur. Fiziksel aktiviteye katılım süreleri incelendiğinde ise katılımcıların %40,3’ünün 30-60 dk, %29,1’inin 61-90 dk, %14,3’ünün 92-120 dk ve %16,4’ünün 121 dk ve üzerinde süreyle fiziksel aktiviteye katıldıkları bulunmuştur. Katılımcıların %39,8’ünün daha önce okul takımında bulunduğu ve geriye kalan %60,2’sinin ise bulunmadığı belirlenmiştir.

Tablo 1. Katılımcılara Ait Demografik Bulgular

Değişkenler		f	%
Cinsiyet	Kadın	330	51,9
	Erkek	306	48,1
Kilo	18-30 kg	65	10,2
	31-40 kg	256	40,3
	41-50 kg	196	30,8
	51-60 kg	80	12,6
	61 kg ve üzeri	39	6,1
Boy	100-130 cm	34	5,3
	131-150 cm	289	45,4
	151-170 cm	261	41,0
	171 cm ve üzeri	52	8,2
Sınıf Düzeyi	5. sınıf	148	23,3
	6. sınıf	167	26,3
	7. sınıf	150	23,6
	8. sınıf	171	26,9
Anne Eğitim Düzeyi	Okur yazar değil	71	11,2
	İlkokul	199	31,3
	Ortaokul	189	29,7
	Lise	142	22,3
	Üniversite	35	5,5
Baba Eğitim Düzeyi	Okur yazar değil	34	5,3
	İlkokul	147	23,1
	Ortaokul	217	34,1
	Lise	179	28,1
Dijital Oyun Oynama Süresi	Üniversite	59	9,3
	30-60 dk	335	52,7
	61-90 dk	150	23,6
	91-120 dk	80	12,6
Fiziksel Aktiviteye Katılım Süresi	121 dk ve üzeri	71	11,2
	30-60 dk	256	40,3
	61-90 dk	185	29,1
	91-120 dk	91	14,3
Okul Takımına Katılma Durumu	121 dk ve üzeri	104	16,4
	Evet	253	39,8
	Hayır	383	60,2

Aşağıda Tablo 2’de araştırmada kullanılan FAKMÖ ve DOOMÖ ölçeklerinin alt boyutlarına ait ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerleri ve ayrıca normallik ve güvenilirlik analizi bulguları sunulmuştur. Bulgulara göre FAKMÖ ve DOOMÖ ölçekleri alt boyutlarına ait çarpıklık ve basıklık değerlerinin tamamı $\pm 2,0$ aralığında olduğundan dağılımlar normal kabul edilmiştir (George ve Mallery, 2010). Ayrıca, FAKMÖ ve DOOMÖ ölçekleri alt boyutlarına ait hesaplanan bütün iç tutarlılık katsayıları (Cronbach’s Alpha) 0,60 ve üzerinde bulunduğundan ölçekler güvenilir olarak kabul edilmiştir (Nakip ve Yaraş, 2017).

Tablo 2. Ölçeklere Ait Betimsel İstatistikler, Normallik ve Güvenirlik Analizleri

Ölçek	\bar{X}	Ss	Min.	Max.	Çarpıklık	Basıklık	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
Bireysel Nedenler	14,39	3,98	5,00	25,00	-0,10	-0,14	0,61	6
Çevresel Nedenler	27,22	8,55	9,00	45,00	-0,13	-0,63	0,60	6
Nedensizlik	13,80	4,83	5,00	25,00	0,04	-0,40	0,73	4
Başarı ve Canlanma	21,66	4,03	6,00	30,00	-0,39	-0,01	0,68	5
Merak ve Sosyal Kabul	18,32	4,51	6,00	30,00	-0,71	0,92	0,64	9
Oyun İstediginde Belirsizlik	8,92	3,76	4,00	20,00	-0,24	0,08	0,86	5

Aşağıda Tablo 3'te FAKMÖ ve DOOMÖ ölçekleri alt boyutları arasındaki ilişki analizi bulguları sunulmuştur. Bulgular bütün alt boyutların kendi içlerindeki birebir ilişkilerinin istatistiki olarak anlamlı olduğunu göstermektedir (tüm r değerleri için $p < 0,05$). Başarı ve canlanma isteği alt boyutu ile oyun isteğinde belirsizlik alt boyutu arasındaki ilişkiler hariç bütün ilişkiler pozitif yönlüdür. Bir diğer deyişle, pozitif yönlü ilişkili olan motivasyon boyutlarının birisinin düzeyinde bir artış meydana geldiğinde diğerlerinin düzeylerinde de bir artış meydana gelmektedir. Diğer taraftan, başarı ve canlanma isteği alt boyutunda bir artış meydana geldiğinde oyun isteğinde belirsizlik alt boyutu düzeyinde bir azalma meydana gelmektedir.

Tablo 3. Ölçeklerin Normallik Dağılımlarına İlişkin Çarpıklık ve Basıklık Testleri

Ölçek	1	2	3	4	5	6
1.Bireysel Nedenler	1,00					
2.Çevresel Nedenler	0,70**	1,00				
3.Nedensizlik	0,10*	0,14**	1,00			
4.Başarı ve Canlanma	0,14**	0,21**	0,13**	1,00		
5.Merak ve Sosyal Kabul	0,22**	0,28**	0,15**	0,49**	1,00	
6.Oyun İstediginde Belirsizlik	0,19**	0,15**	0,18**	-0,13**	0,10**	1,00

* $p < 0,05$; ** $p < 0,001$

Aşağıda Tablo 4'te FAKMÖ ve DOOMÖ ölçekleri alt boyutları düzeylerinin cinsiyete göre fark analizleri sunulmuştur. Bulgulara göre FAKMÖ alt boyutlarından olan başarı ve canlanma ve merak ve sosyal kabul düzeylerinin ve DOOMÖ alt boyutlarından çevresel nedenler düzeyinin cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Bu alt boyutlar açısından erkek öğrencilerin motivasyon düzeylerinin kız öğrencilerin motivasyon düzeylerinden anlamlı olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur ($t = -4,59$ ve $p < 0,05$, $t = -5,00$ ve $p < 0,05$, $t = -2,75$ ve $p < 0,05$). Diğer taraftan, katılımcıların oyun isteğinde belirsizlik, bireysel nedenler ve nedensizlik düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($t = 1,88$ ve $p > 0,05$, $t = -0,66$ ve $p > 0,05$, $t = -0,82$ ve $p > 0,05$).

Tablo 4. Motivasyon Alt Boyutlarının Cinsiyete Göre Fark Analizleri

Alt Boyutlar	Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	p
Başarı ve Canlanma	Kadın	330	13,70	3,91	-4,59	0,00
	Erkek	306	15,13	3,93		
Merak ve Sosyal Kabul	Kadın	330	25,62	8,37	-5,00	0,00
	Erkek	306	28,95	8,43		
Oyun İsteğinde Belirsizlik	Kadın	330	14,15	4,97	1,88	0,06
	Erkek	306	13,43	4,65		
Bireysel Nedenler	Kadın	330	21,56	3,79	-0,66	0,51
	Erkek	306	21,77	4,27		
Çevresel Nedenler	Kadın	330	17,85	4,51	-2,75	0,01
	Erkek	306	18,83	4,47		
Nedensizlik	Kadın	330	8,81	3,56	-0,82	0,41
	Erkek	306	9,05	3,95		

Aşağıda Tablo 5'te FAKMÖ ve DOOMÖ ölçekleri alt boyutları düzeylerinin katılımcıların ağırlıklarına göre fark analizleri sunulmuştur. Bulgulara göre başarı ve canlanma, merak ve sosyal kabul, oyun istediğinde belirsizlik, bireysel nedenler, çevresel nedenler ve nedensizlik motivasyon alt boyutlarının hiçbiri katılımcıların ağırlıklarına göre istatistiki olarak anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır (tüm F değerleri için $p>0,05$).

Tablo 5. Motivasyon Alt Boyutları Ağırlığa Göre Fark Analizleri

Alt Boyutlar	Ağırlık	n	\bar{X}	Ss	F	p	Fark
Başarı ve Canlanma	18-30 kg ^a	65	13,46	4,24	1,53	0,19	Yok
	31-40 kg ^b	256	14,39	3,81			
	41-50 kg ^c	196	14,57	4,00			
	51-60 kg ^d	80	14,26	4,03			
	61 kg ^{+d}	39	15,30	4,38			
Merak ve Sosyal Kabul	18-30 kg ^a	65	25,55	8,19	1,55	0,18	Yok
	31-40 kg ^b	256	27,77	8,28			
	41-50 kg ^c	196	26,84	8,33			
	51-60 kg ^d	80	26,82	9,22			
	61 kg ^{+d}	39	29,20	10,26			
Oyun İsteğinde Belirsizlik	18-30 kg ^a	65	13,18	4,77	0,96	0,42	Yok
	31-40 kg ^b	256	13,98	4,78			
	41-50 kg ^c	196	14,11	4,70			
	51-60 kg ^d	80	13,42	5,03			
	61 kg ^{+d}	39	12,97	5,48			
Bireysel Nedenler	18-30 kg ^a	65	20,70	4,73	1,35	0,24	Yok
	31-40 kg ^b	256	21,93	3,99			
	41-50 kg ^c	196	21,71	3,65			
	51-60 kg ^d	80	21,35	3,90			
	61 kg ^{+d}	39	21,84	4,88			
Çevresel Nedenler	18-30 kg ^a	65	17,64	4,33	1,36	0,24	Yok
	31-40 kg ^b	256	18,55	4,82			
	41-50 kg ^c	196	18,58	4,28			
	51-60 kg ^d	80	17,50	3,95			
	61 kg ^{+d}	39	18,38	4,87			
Nedensizlik	18-30 kg ^a	65	9,38	3,71	0,51	0,72	Yok
	31-40 kg ^b	256	9,01	3,84			
	41-50 kg ^c	196	8,71	3,68			
	51-60 kg ^d	80	8,72	3,55			
	61 kg ^{+d}	39	9,10	4,14			

Aşağıda Tablo 6'da FAKMÖ ve DOOMÖ ölçekleri alt boyutları düzeylerinin katılımcıların ağırlıklarına göre fark analizleri sunulmuştur. Bulgulara göre başarı ve canlanma, merak ve sosyal kabul, oyun istediğinde belirsizlik, bireysel nedenler ve çevresel nedenler alt boyutları düzeyleri katılımcıların boylarına göre istatistiki olarak anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır (F değerleri için $p>0,05$). Diğer taraftan nedensizlik alt boyutu düzeyinin anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur ($F=5,93$, $p<0,05$). Bu alt boyut açısından boyları 100-130 cm olan katılımcıların motivasyon düzeylerinin kendilerinden daha uzun olan diğer boylardaki öğrencilerin düzeylerinden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 6. Motivasyon Alt Boyutların Boya Göre Fark Analizleri

Alt Boyutlar	Boy	n	\bar{X}	Ss	F	p	Fark
Başarı ve Canlanma	100-130 cm ^a	34	14,00	3,98	1,24	0,30	Yok
	131-150 cm ^b	289	14,31	3,88			
	151-170 cm ^c	261	14,33	4,05			
	171 cm ve üzeri ^d	52	15,38	4,16			
Merak ve Sosyal Kabul	100-130 cm ^a	34	27,11	8,46	0,81	0,49	Yok
	131-150 cm ^b	289	27,24	7,92			
	151-170 cm ^c	261	26,88	9,31			
	171 cm ve üzeri ^d	52	28,90	8,00			
Oyun İsteğinde Belirsizlik	100-130 cm ^a	34	12,20	4,70	1,39	0,25	Yok
	131-150 cm ^b	289	13,98	4,75			
	151-170 cm ^c	261	13,83	4,91			
	171 cm ve üzeri ^d	52	13,73	4,94			
Bireysel Nedenler	100-130 cm ^a	34	20,58	4,38	1,03	0,37	Yok
	131-150 cm ^b	289	21,84	4,18			
	151-170 cm ^c	261	21,59	3,87			
	171 cm ve üzeri ^d	52	21,67	3,66			
Çevresel Nedenler	100-130 cm ^a	34	18,41	4,76	2,31	0,08	Yok
	131-150 cm ^b	289	18,65	4,53			
	151-170 cm ^c	261	17,79	4,53			
	171 cm ve üzeri ^d	52	19,15	3,96			
Nedensizlik	100-130 cm ^a	34	11,11	3,81	5,93	0,00	a>b a>c a>d
	131-150 cm ^b	289	9,16	3,72			
	151-170 cm ^c	261	8,46	3,72			
	171 cm ve üzeri ^d	52	8,50	3,55			

Aşağıda Tablo 7'de FAKMÖ ve DOOMÖ ölçekleri alt boyutları düzeylerinin katılımcıların sınıf düzeylerine göre fark analizleri sunulmuştur. Bulgulara göre başarı ve canlanma, merak ve sosyal kabul, oyun istediğinde belirsizlik, bireysel nedenler, çevresel nedenler ve nedensizlik motivasyon alt boyutlarının hiçbiri katılımcıların ağırlıklarına göre istatistiki olarak anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır (tüm F değerleri için p>0,05).

Tablo 7. Motivasyon Alt Boyutların Sınıf Düzeyine Göre Fark Analizleri

Alt Boyutlar	Sınıf Düzeyi	n	\bar{X}	Ss	F	p	Fark
Başarı ve Canlanma	5. Sınıf	148	13,88	3,92	1,77	,15	Yok
	6. Sınıf	167	14,49	3,61			
	7. Sınıf	150	14,23	3,99			
	8. Sınıf	171	14,87	4,33			
Merak ve Sosyal Kabul	5. Sınıf	148	26,65	8,01	2,24	,08	Yok
	6. Sınıf	167	28,58	7,64			
	7. Sınıf	150	26,28	8,74			
	8. Sınıf	171	27,23	9,53			
Oyun İsteğinde Belirsizlik	5. Sınıf	148	13,85	4,86	1,95	,12	Yok
	6. Sınıf	167	13,89	4,38			
	7. Sınıf	150	14,43	4,98			
	8. Sınıf	171	13,14	5,06			
Bireysel Nedenler	5. Sınıf	148	21,58	3,95	0,52	,67	Yok
	6. Sınıf	167	21,99	4,10			
	7. Sınıf	150	21,49	4,08			
	8. Sınıf	171	21,54	4,00			
Çevresel Nedenler	5. Sınıf	148	18,35	4,39	1,22	,30	Yok
	6. Sınıf	167	18,68	4,70			
	7. Sınıf	150	18,51	4,61			
	8. Sınıf	171	17,79	4,34			
Nedensizlik	5. Sınıf	148	9,29	3,43	2,04	,11	Yok
	6. Sınıf	167	9,23	3,88			
	7. Sınıf	150	8,82	3,84			
	8. Sınıf	171	8,39	3,79			

Aşağıda Tablo 8'de FAKMÖ ve DOOMÖ ölçekleri alt boyutları düzeylerinin katılımcıların anne eğitim düzeylerine göre fark analizleri sunulmuştur. Bulgulara göre başarı ve canlanma, merak ve sosyal kabul, oyun istediğinde belirsizlik, bireysel nedenler ve nedensizlik alt boyutları düzeyleri katılımcıların anne eğitim düzeyine göre istatistiki olarak anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır (F değerleri için $p>0,05$). Diğer taraftan çevresel nedenler alt boyutu düzeyinin katılımcıların anne eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur ($F=3,35$, $p<0,05$). Bu alt boyut açısından annesi okuryazar olmayan katılımcıların motivasyon düzeylerinin anneleri daha yüksek düzeyde bir eğitime sahip olan diğer katılımcıların düzeylerinden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 8. Motivasyon Alt Boyutların Anne Eğitim Düzeyine Göre Fark Analizleri

Alt Boyutlar	Anne Eğitim	n	\bar{X}	Ss	F	p	Fark
Başarı ve Canlanma	Okur Yazar Değil	71	14,57	4,23	2,15	0,07	Yok
	İlkokul	199	14,12	3,84			
	Ortaokul	189	14,67	3,71			
	Lise	142	13,94	4,36			
	Üniversite	35	15,85	3,83			
Merak ve Sosyal Kabul	Okur Yazar Değil	71	27,97	8,44	1,14	0,34	Yok
	İlkokul	199	27,31	7,97			
	Ortaokul	189	26,87	8,76			
	Lise	142	26,59	8,94			
	Üniversite	35	29,68	9,14			
Oyun İsteğinde Belirsizlik	Okur Yazar Değil	71	14,32	4,79	1,50	0,20	Yok
	İlkokul	199	13,77	4,53			
	Ortaokul	189	13,17	4,90			
	Lise	142	14,35	5,00			
	Üniversite	35	14,14	5,34			
Bireysel Nedenler	Okur Yazar Değil	71	22,19	4,00	0,87	0,48	Yok
	İlkokul	199	21,33	3,76			
	Ortaokul	189	21,60	4,21			
	Lise	142	21,96	4,06			
	Üniversite	35	21,51	4,44			
Çevresel Nedenler	Okur Yazar Değil ^a	71	20,09	4,51	3,35	0,01	a>b a>c a>d a>e
	İlkokul ^b	199	17,86	4,38			
	Ortaokul ^c	189	18,19	4,49			
	Lise ^d	142	18,25	4,55			
	Üniversite ^e	35	18,40	4,65			
Nedensizlik	Okur Yazar Değil	71	9,42	3,78	1,02	0,40	Yok
	İlkokul	199	9,00	3,75			
	Ortaokul	189	9,07	3,91			
	Lise	142	8,45	3,48			
	Üniversite	35	8,65	3,94			

Aşağıda Tablo 9'da FAKMÖ ve DOOMÖ ölçekleri alt boyutları düzeylerinin katılımcıların baba eğitim düzeylerine göre fark analizleri sunulmuştur. Bulgulara göre başarı ve canlanma, merak ve sosyal kabul, oyun istediğinde belirsizlik, bireysel nedenler, çevresel nedenler ve nedensizlik motivasyon alt boyutlarının hiçbiri katılımcıların baba eğitim düzeylerine göre istatistiki olarak anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır (tüm F değerleri için $p>0,05$).

Tablo 9. Motivasyon Alt Boyutların Baba Eğitim Düzeyine Göre Fark Analizleri

Alt Boyutlar	Baba Eğitim	n	\bar{X}	Ss	F	p	Fark
Başarı ve Canlanma	Okur Yazar Değil	34	14,14	3,88	0,76	0,55	Yok
	İlkokul	147	14,04	3,99			
	Ortaokul	217	14,68	3,97			
	Lise	179	14,26	4,00			
	Üniversite	59	14,74	4,04			
Merak ve Sosyal Kabul	Okur Yazar Değil	34	26,14	8,43	0,19	0,95	Yok
	İlkokul	147	27,20	9,02			
	Ortaokul	217	27,27	8,46			
	Lise	179	27,23	8,11			
	Üniversite	59	27,72	9,29			
Oyun İsteğinde Belirsizlik	Okur Yazar Değil	34	13,67	3,73	1,63	0,17	Yok
	İlkokul	147	13,41	4,81			
	Ortaokul	217	13,41	4,73			
	Lise	179	14,50	4,94			
	Üniversite	59	14,16	5,37			
Bireysel Nedenler	Okur Yazar Değil	34	21,73	4,45	1,43	0,22	Yok
	İlkokul	147	22,05	3,77			
	Ortaokul	217	21,63	3,92			
	Lise	179	21,15	4,11			
	Üniversite	59	22,28	4,45			
Çevresel Nedenler	Okur Yazar Değil	34	18,52	4,58	2,17	0,07	Yok
	İlkokul	147	18,83	4,47			
	Ortaokul	217	18,42	4,41			
	Lise	179	17,54	4,55			
	Üniversite	59	18,96	4,69			
Nedensizlik	Okur Yazar Değil	34	9,44	4,25	0,21	,93	Yok
	İlkokul	147	8,97	3,63			
	Ortaokul	217	8,93	3,67			
	Lise	179	8,81	3,80			
	Üniversite	59	8,88	4,03			

Aşağıda Tablo 10'da FAKMÖ ve DOOMÖ ölçekleri alt boyutları düzeylerinin katılımcıların daha önce okul takımında bulunma durumlarına göre fark analizleri sunulmuştur. Bulgulara göre DOOMÖ alt boyutlarından merak ve sosyal kabul düzeyinin ve FAKMÖ alt boyutlarından bireysel ve çevresel nedenler düzeylerinin daha önce okul takımında bulunma durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur ($t=2,51$ ve $p<0,05$, $t=2,74$ ve $p<0,05$, $t=3,15$ ve $p<0,05$). Bu alt boyutlar açısından daha önce okul takımında bulunan öğrencilerin motivasyon düzeylerinin bulunmayan öğrencilerin motivasyon düzeylerinden anlamlı olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur. Diğer taraftan, katılımcıların başarı ve canlanma, oyun isteğinde belirsizlik ve nedensizlik alt boyutları

düzeylerinin daha önce okul takımında bulunma durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($t=1,59$ ve $p>0,05$, $t=1,06$ ve $p>0,05$, $t=1,42$ ve $p>0,05$).

Tablo 10. Motivasyon Alt Boyutların Okul Takımında Bulunma Durumuna Göre Fark Analizleri

Alt Boyutlar	Okul Takımında Bulunma	n	\bar{X}	Ss	t	p
Başarı ve Canlanma	Evet	253	14,70	3,95	1,59	0,11
	Hayıt	383	14,19	3,99		
Merak ve Sosyal Kabul	Evet	253	28,27	8,10	2,51	0,01
	Hayır	383	26,53	8,78		
Oyun İsteğinde Belirsizlik	Evet	253	14,05	4,68	1,06	0,28
	Hayır	383	13,64	4,93		
Bireysel Nedenler	Evet	253	22,19	4,04	2,74	0,01
	Hayıt	383	21,30	3,99		
Çevresel Nedenler	Evet	253	19,01	4,40	3,15	0,00
	Hayır	383	17,87	4,53		
Nedensizlik	Evet	253	9,18	3,79	1,42	0,16
	Hayır	383	8,75	3,72		

TARTIŞMA VE SONUÇ

Fiziksel aktiviteye katılım bireyin başarısı ve sağlığı için gereklidir. Ancak dijitalleşmenin ve internet kullanımının yaygınlaştığı günümüzde birey hayatı daha az fiziksel aktivite barındırmaya başlamıştır. Sağlıklı bir gelişim için yeterli fiziksel aktivite yapmaları gereken çocuklar ve ergenler için de durum aynıdır. Çocukları ve ergenleri fiziksel aktiviteden uzaklaştıran etkenlerden bir tanesi de dijital oyunlardır. Dijital oyunlarla vakit geçiren çocuklar daha az fiziksel aktivite yapmaktadırlar. Çocukların ve ergenlerin daha fazla fiziksel aktiviteye katılmalarını sağlamak ve onları dijital oyunların zararlı etkilerinden korumak için fiziksel aktiviteye katılım ve dijital oyun oynama eylemlerinin ardındaki motivasyon kaynakları bilinmelidir. Bu amaç için gerçekleştirilen bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin fiziksel aktiviteye katılım ve dijital oyun oynama motivasyonları incelenmiş ve önemli bulgular elde edilmiştir.

Araştırmanın bulguları ortaokul öğrencilerinin dijital oyun oynama motivasyonları ile fiziksel aktiviteye katılım motivasyonları arasındaki pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir. Bu bulgu ortaokul öğrencilerinin fiziksel aktiviteye katılma motivasyon düzeyleri arttıkça dijital oyun oynama motivasyon düzeylerinin de arttığı şeklinde yorumlanabilir. Bu bulgu aynı zamanda ortaokul öğrencilerini fiziksel aktiviteye katılmaya motive eden eğlenceli olma, hoş vakit geçirtme, rahatlatıcı olma, özgüven sağlama, sosyal kabul sağlama gibi etkenlerin onları aynı zamanda dijital oyun oynama için de motive ettiği şeklinde yorumlanabilir. Bu bulgu ortaokul öğrencilerini dijital oyun oynamaya yönlendiren aynı etkenlerin onları fiziksel aktiviteye

de yönlendirilebileceklerini göstermesi açısından önemlidir. Diğer taraftan alan yazındaki bazı çalışmalar bu araştırmanın bulgularının aksine dijital oyun oynama motivasyonları ile fiziksel aktiviteye katılım motivasyonları arasında negatif yönlü ilişki bulmuşlardır (Tekkurşun-Demir ve Cicioğlu, 2019; Güler, 2021).

Araştırmanın bulguları erkek ortaokul öğrencilerinin kız öğrencilere göre fiziksel aktiviteleri daha yüksek düzeyde akademik başarı artırıcı, sosyal ilişkileri düzenleyici ve kendini geliştirici olarak algıladıklarını göstermiştir. Bulgular benzer olarak erkek ortaokul öğrencilerinin kız öğrencilere göre dijital oyunları daha yüksek düzeyde eğlendirici, huzur verici, öz güven artırıcı, tatmin verici, ilgi çekici, merak uyandırıcı, heyecan verici ve sosyalleştirici olarak algıladıklarını göstermiştir. Araştırmanın bu bulguları alan yazında gerçekleştirilmiş önceki çalışmaların bulgularıyla uyumludur (Işıkgöz, Esentaş ve Şahin, 2017; Tekkurşun-Demir ve Cicioğlu, 2019; Hazar, 2019; Akköse, 2020; Kolçak, 2020; Güler, 2021).

Bu araştırmanın bulguları ortaokul öğrencilerinin dijital oyun oynama için motive olurken boy ve kilolarının onları etkilemediğini göstermiştir. Bir diğer deyişle, ortaokul öğrencilerinin boy ve kiloları farklı olsa dahi dijital oyun oynama konusunda benzer düzeyde ve şekilde motive olmaktadır. Alan yazındaki araştırmalar da bu bulguyla uyumludur (Yılmaz, 2019; Akköse, 2020; Güler, 2021).

Araştırmanın bulguları ortaokul öğrencilerinin kilolarının fiziksel aktiviteye katılmak için motive olurken bir farklılık yaratmadığını göstermiştir. Benzer olarak ortaokul öğrencileri boylarından

bağımsız olarak fiziksel aktiviteleri eğlendirici, özgüven artırıcı, rahatlatıcı, huzur verici, akademik başarı artırıcı, sosyal ilişkileri düzenleyici ve kendini geliştirici olarak algıladıklarında benzer düzeyde fiziksel aktiviteye katılmak için motive olmaktadır. Ancak, boyları en kısa olan 100-130 cm uzunluğundaki ortaokul öğrencilerinin kendilerinden daha uzun olanlara oranla fiziksel aktivitenin değeri, anlamı ve yararları hakkında daha yüksek düzeyde bir belirsizlik yaşadıkları bulunmuştur. Alan yazında yapılan araştırmalar da benzer bulgulara ulaşmışlardır (Çakır, 2019; Bozdağ ve Özbek, 2020).

Araştırmanın bulguları orta okul öğrencilerinin fiziksel aktiviteye katılma ve dijital oyun oynama konusunda motive olurlarken buldukları sınıf düzeylerinin bir farklılık oluşturmadığını göstermiştir. Bir diğer deyişle öğrenciler farklı sınıf düzeylerinde bulunsalar dahi fiziksel aktiviteye katılma ve dijital oyun oynama konusunda benzer düzeyde ve şekilde motive olmaktadır. Bu bulgular alan yazındaki çalışmalarla uyumludur (Akköse, 2020; Bozkurt ve Tamer, 2020; Kolçak, 2020).

Araştırmanın bulgularına göre orta okul öğrencilerinin fiziksel aktiviteye katılma ve dijital oyun oynama motivasyon düzeyleri babalarının eğitim düzeylerine göre farklılaşmamaktadır. Bir diğer deyişle öğrenciler babaları ilkökul mezunu olsa da üniversite mezunu olsa da fiziksel aktiviteye katılma ve dijital oyun oynama konusunda benzer düzeyde ve şekilde motive olmaktadır. Bu bulgular alan yazındaki çalışmalarla uyumludur (Gümüş vd., 2014; Keskin, 2019; Kolçak, 2020; Güler, 2021).

Araştırmanın bulguları ortaokul öğrencilerinin anne eğitim düzeylerinin dijital oyun oynama için motive olurken bir farklılık yaratmadığını göstermiştir. Öğrenciler anneleri ilkökul mezunu olsa da üniversite mezunu olsa da dijital oyun oynama konusunda benzer düzeyde ve şekilde motive olmaktadır. Benzer olarak ortaokul öğrencileri fiziksel aktiviteye katılmak için motive olurken bireysel nedenle açısından ve nedensizlik açısından anne eğitim düzeyleri bir farklılık oluşturmamaktadır. Ancak, çevresel motivasyon kaynakları açısından anne eğitim düzeyi bir farklılaşmaya neden olmaktadır. Annesi okuryazar olmayan ortaokul öğrencileri fiziksel aktiviteyi akademik başarı artırıcı, sosyal ilişkileri düzenleyici ve kendini geliştirici olarak algıladıklarında diğer öğrencilerden daha yüksek düzeyde fiziksel aktiviteye katılmak için motive olmaktadır. Alan yazındaki çalışmalar sıklıkla fiziksel aktiviteye

katılma ve dijital oyun oynama motivasyon düzeylerinin anne eğitim düzeyine göre farklılaşmadığını bulmuşlardır (Bozkurt ve Tamer, 2020; Kolçak, 2020; Akköse, 2020; Güler, 2021).

Araştırmanın bulgularına göre daha önce bir okul takımında bulunma ortaokul öğrencilerinin fiziksel aktivitelere katılma ve dijital oyun oynama motivasyonları açısından anlamlı bir etkiye sahiptir. Daha önce bir okul takımında bulunan öğrenciler okul takımında bulunmayan öğrencilere oranla fiziksel aktivitelere katılmayı daha yüksek düzeyde eğlendirici, özgüven artırıcı, rahatlatıcı ve huzur verici, akademik başarı artırıcı, sosyal ilişkileri düzenleyici ve kendini geliştirici olarak algılamaktadırlar. Benzer olarak, daha önce bir okul takımında bulunan öğrenciler okul takımında bulunmayan öğrencilere oranla dijital oyun oynamayı daha yüksek düzeyde ilgi çekici, merak uyandırıcı, heyecan verici ve sosyalleştirici olarak algılamaktadırlar. Bu bulgular alan yazındaki çalışmalarla uyumludur (Güvendi ve Serin, 2019; Arıkan ve Öztürk, 2020; Bozkurt ve Tamer, 2020).

Bu araştırmada fiziksel aktiviteye katılma motivasyonu ile dijital oyun oynama motivasyonu arasında bulunan pozitif yönlü anlamlı ilişki önemlidir. Bu pozitif yönlü ilişki ortaokul öğrencilerini fiziksel aktiviteye katılmaya ile dijital oyun oynamaya yönlendiren dinamiklerin benzer olduğuna işaret etmektedir. Bir diğer deyişle, çocukları ve ergenleri dijital oyun oynamaya yönlendiren aynı motivasyon kaynaklarını kullanarak onları fiziksel aktiviteye de yönlendirmek mümkündür. Bunu gerçekleştirmek için çocukların ve ergenlerin dijital oyunlarda aradıkları eğlendirici olma, huzur verici olma, öz güven artırma, merak uyandırma, ilgi çekici olma, sosyalleştirme gibi olguları fiziksel aktivitelerde de bulabilecekleri onlara gösterilmeli ve yaşatılmalıdır. Tüm çocuklar ve ergenler için fiziksel aktiviteye katılma kolaylaştırılmalı ve teşvik edilmelidir. Ancak özellikle kız çocukları için daha hassas olunmalı ve onlara öncelik ve ayrıcalık gösterilmelidir. Boyları kısa olan çocukların fiziksel aktivitenin yararları hakkında belirsizlik yaşadıkları bulunduğundan bu grup çocuklara ve ergenlere karşı da özen gösterilmeli, gelişim aşamaları, süresi ve fiziksel aktivitenin bu konudaki önemi bu grup çocuklara anlatılmalıdır. Çocukların ve ergenlerin okul takımlarında daha çok yer almaları sağlanmalıdır. Okul takımı ve takım türleri artırılarak çok sayıda öğrencinin yeteneklerine göre bir takımında yer almasına özen gösterilmelidir. Okul takımlarının maddi olarak desteklenmesi de bu açıdan önemlidir.

Çocuklara ve ergenlere erken yaşlarda fiziksel aktiviteye katılma alışkanlığı kazandırılırsa onların daha enerjik, daha sağlıklı ve psikolojik olarak daha dengeli olmaları sağlanmış olacak ve ileriki yaşlarında da daha sağlıklı bir birey olmaları sağlanmış olacaktır.

KAYNAKLAR

1. Akkösem HN. (2020). Lise öğrencilerinin dijital oyun oynama motivasyonları ile fiziksel aktiviteye katılım motivasyonlarının incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
2. Akyol A, Bilgiç P, Ersoy G. (2008). Fiziksel aktivite beslenme ve sağlıklı yaşam (Birinci Basım). Ankara: Klasmat Matbaacılık.
3. Andiç, Y. (2008). Türkiye online oyun pazar araştırması çalışması.
4. Arabacı R, Çankaya C. (2007). Beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel aktivite düzeylerinin araştırılması. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 20(1):1-15.
5. Arıkan G, Öztürk A. (2020). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı düzeylerinin incelenmesi: Güneydoğu Anadolu örneği. Spor Eğitim Dergisi, 4(3), 157-168.
6. Baltacı G, Irmak H, Kesici C, Çelikkcan E, Çakır B. (2008). Fiziksel aktivite bilgi serisi. Ankara: Sağlık Bakanlığı Yayını.
7. Bek N. (2008). Fiziksel Aktivite ve Sağlığımız. Ankara: T.C Sağlık Bakanlığı.
8. Binark, M, Sütçü Bayraktutan G. (2008). Türkiye'de dijital oyun sektörü ve oyun geliştiricileri çalıştay ve paneli. İstanbul: Genel Değerlendirme.
9. Bozdağ B, Özbek S. (2020). Lise öğrencilerinin fiziksel aktiviteye katılım motivasyonlarının incelenmesi. Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi, 3(2), 395-406.
10. Bozkurt TM, Tamer K. (2020). Fiziksel aktiviteye katılım motivasyonu düzeyi. Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 5(3), 286-298.
11. Canbolat D. (2018). Öğretmenlerde fiziksel aktivite düzeyi ve benlik saygısının incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antrenörlük Eğitim Anabilim Dalı, Konya.
12. Caspersen CJ. (1985). Physical activity exercise and physical fitness definitions and distinctions for health related research. Public Health Reports, 100, 126-131.
13. Craft LL, Freund KM, Culpepper L, Perna FM. (2007). Intervention study of exercise for depressive symptoms in women. Journal of Women's Health, 16(10), 1499-1509.
14. Çakır E. (2019). Lise öğrencilerinin fiziksel aktiviteye katılım motivasyonları ile vücut kitle indeksi arasındaki ilişkinin incelenmesi. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 21(1), 30-39.
15. Çalık İ, Alguç C. (2013). Yaşlılarda fiziksel aktivite ile uyku kalitesi arasındaki ilişki. Türk Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Dergisi, 24(1),110-117.
16. Esen HT. (2010). Karaman il merkezinde milli eğitime bağlı ilköğretim ortaöğretim okullarında görev yapan bayan öğretmenlerin fiziksel aktivite düzeylerinin değerlendirilmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karaman: Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi.
17. Fleeer M. (2014). The demands motive safforded through digital play in early childhood activity settings. learning. Culture and Social Interaction, 3(3), 202-209.
18. George D, Mallery P. (2010). SPSS for windows step by step a simple study guide and reference (10. Baskı). GEN, Boston, MA: Pearson Education, Inc.
19. Gibson JL, Ivancevich, JM, Donnelly JH. (1997). Fundamantals of Management, USA.
20. Guimaraes LHDCT, Carvalho LBC, Yanaguibashi G, Prado GF. (2008). Physically active elderly women sleep more and better than sedentary women, Sleep Medicine, 9(5): 488-93.
21. Gülbetekin E, Güven E, Tuncel O. (2021). Adölesanların dijital oyun bağımlılığı ile fiziksel aktivite tutum ve davranışlarını etkileyen faktörler. Bağımlılık Dergisi, 22(2), 148-160.
22. Gülçek E. (2018). Çocuk kültürü ve dijital oyunlar: elazığ FMD kursu öğrencileri üzerine sosyolojik bir çalışma. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uygulamalı Sosyoloji Anabilim Dalı.
23. Güler H. (2021). Lise Öğrencilerinin Dijital Oyun Oynama Motivasyonları ile Fiziksel Aktiviteye Katılım Motivasyonlarının İncelenmesi. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
24. Gümüş H, Özcan I, Karakullukçu Ö, Yıldırım İ. (2014). Ortaöğretim kurumlarında serbest zaman fiziksel aktivite kısıtlayıcıları. International Journal of Sport Culture and Science, 2(1), 814-825.
25. Güvendi B, Serin H. (2019). Sınıf öğretmenliği adaylarının oyun ve fiziksel etkinlikler dersine yönelik tutumları ile fiziksel aktiviteye katılım motivasyonlarının incelenmesi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 18(72), 1957-1968.
26. Hazar Z. (2019). An analysis of the relationship between digital game playing motivation and digital game addiction among children. Asian Journal of Education and Training, 5(1), 31-38.
27. Işıkgöz E, Esentaş M, Şahin HM. (2017). Beden eğitimi ve spor alanında öğrenim gören öğrencilerin fiziksel aktivite mekân seçimini ve fiziksel aktiviteye katılımını etkileyen faktörlerin incelenmesi, İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 5(1), 21-32
28. Janssen I. (2007). Physical activity guidelines for children and youth, Can J Public Health, 98: 109-121.
29. Karaburçak S, Turhan S, Akalan C. (2021). Akademik başarı fiziksel aktivite egzersiz ve spor ilişkisi 2015'ten günümüze bibliyografi tabanlı sistematik derleme. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 14(76), 594-601.
30. Karaca A, Ergen E, Kuruç Z. (2000). Fiziksel aktivite değerlendirme anketi (FADA) güvenilirlik ve geçerlik çalışması, Spor Bilimleri Dergisi, 11(1):17-28.
31. Karasar N. (2012). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayınları.
32. Kennedy Behr A, Rodger S, Mickan S. (2015). Play or hardwork unpacking well-being at preschool. Research in Development and Disabilities, 38, 30-38.
33. Keskin B. (2019). Ortaokul öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı ile psikolojik sağlamlık ve bilinçli farkındalık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Bilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı.
34. Kim Y, Smith D. (2017). Pedagogical and technological augmentation of mobile learning for young children interactive learning environments. Interactive Learning Environments, 25(1), 4-16.
35. Kolçak S. (2020). Ortaokul öğrencilerinin dijital oyun oynama motivasyonunun fiziksel aktiviteye katılım motivasyonu üzerine etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Kafkas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kars.
36. MacAuley D. (1994). A history of physical activity health and medicine. Journal of the Royal Society of Medicine, 87(1), 32-35.
37. Mustafaoğlu R, Yasacı Z. (2018). Dijital oyun oynamanın çocukların ruhsal ve fiziksel sağlığı üzerine olumsuz etkileri. Bağımlılık Dergisi, 19(3): 51-58.
38. Nakip M, Yaraş E. (2017). Pazarlamada Araştırma Teknikleri. Ankara: Seçkin Yayınevi.
39. Nicholas JG, (1992). The General and The Specific in the Development and expression of Achievement Motivation, Motivation in Sport and Exercise, Human Kinetics Books.

40. Orhan E. (2018). 10-14 Yaş arasındaki çocukların fiziksel aktivite seviyesi, dijital oyun bağımlılığı ve dikkat düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
41. Owen N, Spathonis K, Leslie E. (2007). Physical activity and health Cambridge Handbook of Psychology, Health Medicine, s. 155-161.
42. Özer K. (2016). Fiziksel Uygunluk. Ankara: Nobel Akademi.
43. Öztürk M. (2005). Üniversitelerde eğitim öğretim gören öğrencilerde uluslararası fiziksel aktivite anketinin geçerliliği ve güvenilirliği ve fiziksel aktivite düzeylerinin belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara
44. Plowman L, Stevenson O, Stephen C, McPake J. (2012). Preschool children's learning with technology at home, Comput Education, 59(1): 30-7.
45. Rapeepisarn K, Wong KW, Fung CC, Khine MS. (2008). The relationship between game rences. Learning Tecniquesand Learning Styles and Educational Computer Games, 5093, 497-508.
46. Ryan RM, Deci E. (2000). Self determination the oryand the facilitation of intrinsic motivation social development and well-being. American Psychologist, 55(1), 68-78.
47. Serel Arslan S, Alemdaroğlu İ, Öksüz Ç, Karaduman AA, Tunca Yılmaz Ö. (2018). Genç bireylerde fiziksel aktivitenin akademik başarı ve depresyon üzerine etkisi. Ergoterapi ve Rehabilitasyon Dergisi, 6(1), 37-42.
48. Tekkurşun Demir G, Cicioğlu Hİ. (2018). Fiziksel aktiviteye katılım motivasyonu ölçeği (FAKMÖ) geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Journal of Human Sciences. 15(4), 2479-2492.
49. Tekkurşun Demir G, Cicioğlu Hİ. (2019). Fiziksel aktiviteye katılım motivasyonu ile dijital oyun oynama motivasyonu arasındaki ilişkinin incelenmesi. Spormetre, 17(3), 23-34.
50. Terlemez M. (2019). Spor aktivitesinin özgüven serotonin ve dopamine etkisi. International Journal of Social Science, 2(2), 1-6.
51. Ücan İ. (2018).Algılanan sosyal destek ile dijital oyun bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi. YÖK Ulusal Tez Merkezi - Nişantaşı Üniversitesi.
52. Vatandaş S. (2021). Şiddet ve dijital oyunlar (şiddetin dijital oyunlar üzerinden deneyimlenmesi). Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 9(1), 399-424.
53. Yalçın IA, Erdoğan S. (2016). Ergen ve genç erişkinlerde dijital oyun bağımlılığı güncel bir bakış. Türk Psikiyatri Dergisi, 27, 1-11.
54. Yee N. (2006). Motivations for play in online games. Cyberpsychology Behavior, 9(6), 772-775.
55. Yeşil P, Altok M. (2012). Kardiyovasküler hastalıkların önlenmesi ve kontrolünde fiziksel aktivitenin önemi. Türk Kardiyoloji Derneği Kardiyovasküler Hemşirelik Dergisi, 3:39-48.
56. Yıldırım M, Bayrak C. (2019). Üniversite öğrencilerinin spora dayalı fiziksel aktivitelere katılımları ve yaşam kalitelerinin akademik başarı ve sosyalleşme üzerine etkisi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 34(1), 123-144.
57. Yılmaz M. (2019). Çevrimiçi oyun bağımlılığı ile beden kitle indeksleri benlik saygısı ve sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişki. Yüksek Lisans Tezi. Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
58. Yiğit AF, Yalman A. (2018). Dijital oyunların çocukların kişilik ve davranışları üzerinde etkisi Gta 5 oyunu örneği. Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 30, 163-180.
59. Zorba E. (2006). Yaşam Boyu Spor. Ankara: Nobel Yayınları.

Eskrim Antrenörlerinin Öfke İfade Tarzlarının İncelenmesi

Yusuf BARSBUĞA^{1A}, Beyza HALVACIAY^{2B}, Onur SARI^{3C}

¹ Selçuk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Konya/Türkiye

² Düzce Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Düzce/Türkiye

³ Dumlupınar Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Kütahya/Türkiye

Address Correspondence to Yusuf BARSBUĞA: e-mail: yusufbarsbuga@hotmail.com

A: Orcid ID: 0000-0003-2522-4396 B: Orcid ID: 0000-0002-8327-4255 C: Orcid ID: 0000-0003-2522-4396

Özet

Bu araştırmanın amacı, ülkemizde faal olarak eskrim yarışmalarında antrenör olarak görev alan, antrenörlerinin öfke ifade tarzlarını ölçmek ve yorumlamaktır. Araştırma gurubunu Türkiye Eskrim Federasyonu'nun, 2019 sezonu vizeli antrenör listesinde yer alan farklı antrenör kademelerine sahip 91 antrenör oluşturmaktadır. Tarama (survey) modeli esas alınarak yürütülen bu çalışmada; Spielberger (1988) tarafından geliştirilen ve Türkçe uyarlaması ve geçerlilik-güvenilirlik çalışması Özer (1994) tarafından yapılmış olan Öfke İfade Tarzı Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ve hesaplanmış değerlerin bulunmasında SPSS 16.0 istatistik paket program kullanılmıştır. Veriler yüzde, ortalama ve standart sapmalar verilerek özetlenmiştir. Veriler normal dağılım gösterdiğinden dolayı ikili küme karşılaştırmaları için bağımsız grup t testi, ikiden fazla küme karşılaştırmaları için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Bu çalışma kapsamında ölçek güvenilirlik katsayısı .72 olarak hesaplanmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır. Sonuç olarak araştırmaya katılan antrenörlerin; Öfke İfade Tarzı Ölçeği puan ortalamalarının, cinsiyet, yaş, medeni durum, gelir durumu ve antrenörlük kademesi değişkenlerine göre istatistiksel olarak farklılaşmadığı gözlemlenirken; Antrenörlük deneyim süresi değişkenine göre ise yalnızca öfke dışı alt boyutunda, dört yıl ve üzeri deneyim süresine sahip antrenörlerin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eskrim, Antrenör, Öfke İfade Tarzı

Evaluation of Anger Expression Styles of Fencing Coaches

Abstract

The aim of this research is to measure and interpret the anger expression of the coaches who are working as trainers in fencing competitions. The research group consists of 91 coaches with different coach levels in the 2019 season visas list. (Turkey Fencing Federation Coaches List-2019). Based on the survey model, within the relevant study, State-Trait Anger Expression Scale which was developed by Spielberger (1988), and also validated and made reliable in Turkish by Özer (1994), was used. In evaluation of data and estimation of values, the SPSS 16.0 statistical package program was utilized. Data was summarized with averages and standard deviations. Since data showed a normal distribution, independence group t-test for pair comparisons, One Way Variance Analysis (anova) for multiple comparisons were preferred. In this study, scale reliability coefficient was calculated as .74. The significance level was regarded as 0.05 in this study. As a result of the research; it was concluded that there were no significant differences in the average points from the State-Trait Anger Expression Scale in accordance with the gender, age, income, marital status and coaching degree variable; However, statistically significant differences were observed according to the coaching experience variable. It has been observed that participants with a coaching experience of four years or more have more outrages than participants with a coaching experience of three years or less.

Keywords: Fencing, Coach, Anger Expression Style

GİRİŞ

Günümüzde sosyal izolasyon; çağın en derin toplumsal sorunlarından biri haline dönüşmüştür. Özellikle iletişimin azalması, insanların duygusal çehrelerinin dışa yansımaları da ciddi boyutta etkilemektedir. Bu etkiler içerisinde sıklıkla rastlanan ve negatif yönde yorumlanan “öfke” kelime anlamı olarak, Türk Dil Kurumu (2022) ’na göre, engellenme, incinme veya gözdağı karşısında gösterilen saldırganlık tepkisi; kızgınlık, şiddet olarak tanımlanmaktadır. Başka bir ifadeyle; bireyin kendisine yönelik bir tehlike nedeniyle başkalarını uyarması sonucu ortaya çıkan bir olgu olarak tanımlanabilir. Bireyin planları, istekleri ve ihtiyaçları engellendiğinde ya da adaletsiz bir davranış ve tehdit algılandığında öfkelenildiği söylenebilir (Üstün ve Taşkın 2020). Normalde, öfke tamamen doğal bir duygudur. Bütün insanların çeşitli durumlar karşısında ortaya koyduğu tepki ve çevresel etkileşimde bir ifade yöntemidir (Marwa ve ark. 2022). Öfke kontrolünün sanılan aksine öfkeyi gizlemek değil, öfkenin hangi boyutları olduğunu bilmek ve gerekli önlemleri almak olduğu söylenmektedir. Öfke kontrol altına alındığında insana enerji veren, insanı harekete geçiren olumlu bir duygu olduğu, günlük hayatta duygularını ve öfkesini kontrol edebilen kişilerin daha başarılı olduğu belirtilmektedir (Kara ve ark. 2021).

Öfke ile mücadele etmek, öfke denetimi kazanmak, ruh sağlığı açısından olduğu kadar sportif başarının sağlanmasında da oldukça önemlidir. Çünkü sürekli öfkelenen birey huzursuz ve mutsuz olacaktır. Bu nedenle öfkenin iyi tanınması, anlaşılması oldukça önemlidir (Demir ve ark. 2017).

Eskrim branşı da yalnızca sporcunun tek başına aktör olarak yer aldığı branşlardan ziyade, hakemin ve antrenörlerin de yarışma sırasında oldukça maça müdahil olduğu bir yapıya sahiptir. Özellikle eleme maçları arasında; kural gereği, sporcu ile bire bir iletişime geçmesine izin verilen antrenörlerin, öfke ifade biçimlerinin, sporcunun performansına doğrudan etki ettiği söylenebilir. Bu araştırma ile ülkemizde faal olarak eskrim yarışmalarında, antrenörlük görevini yürüten eskrim antrenörlerinin öfke ifade tarz ve stillerini ölçmek ve yorumlamak amaçlanmıştır.

METOD

Tarama (survey) modeli esas alınarak yürütülen bu çalışmada; Spielberger (1988) tarafından geliştirilen ve Türkçe uyarlaması ve geçerlilik-güvenilirlik çalışması Özer (1994) tarafından yapılmış olan Öfke İfade Tarzı Ölçeği kullanılmıştır. İlgili ölçek 34 maddeden oluşmakta olup 4’lü Likert tiptedir. Öfke Kontrol, Öfke İçer ve Öfke Dışa olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ayrıca Öfke İfade Tarzı Ölçeği ile veriler toplanırken, araştırmaya katılan antrenörlerin bazı kişisel bilgileri de toplanmıştır. Bunlar cinsiyet, yaş, gelir durumu, medeni durum, antrenörlük deneyim süresi ve kademesidir.

Araştırma grubunu; faal olarak yarışmalarda görev alan ve Türkiye Eskrim Federasyonunun 01/01/2019 tarihi itibarı ile 2019 yılı vizeli antrenörler listesinde yer alan 198 antrenörden rastgele seçilmiş 91 antrenör oluşturmaktadır. Ölçek formları araştırmacı tarafından gerekli açıklamalar yapılarak, formu cevaplamaya gönüllü katılımcılara dağıtılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ve hesaplanmış değerlerin bulunmasında SPSS 16.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Veriler yüzde, ortalama ve standart sapmalar verilerek özetlenmiştir. Verilerin normal dağılımı gösterip göstermediği Basıklık ve Çarpıklık (Kurtosis - Skewness) Kat sayıları aralığı ile kontrol edilmiş, söz konusu aralığın +2.0 ve -2.0 değerlerini aşmadığından, verilerin normal dağıldığı tespit edilmiştir. Veriler normal dağılım gösterdiğinden dolayı ikili küme karşılaştırmaları için bağımsız grup t testi, ikiden fazla küme karşılaştırmaları için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Bu çalışma kapsamında ölçek güvenilirlik katsayısı .72 olarak hesaplanmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır. Bu çalışma için, Selçuk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi girişimsel olmayan etik kurulu'ndan etik kurul onayı alınmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Antrenörlere Ait Kişisel Bilgilerin Dağılımı

Değişkenler	f	%	
Cinsiyet	Kadın	32	35,2
	Erkek	59	64,8
	Toplam	91	100,0
Yaş	19-24 Yaş Arası	43	47,3
	25 Yaş ve Üzeri	48	52,7
	Toplam	91	100,0
Medeni Durum	Evli	27	29,7
	Bekar	64	70,3
	Toplam	91	100,0
Gelir Seviyesi	3000 TL ve Altı	49	53,8
	3001 TL ve Üzeri	42	46,2
	Toplam	91	100,0
Antrenörlük Tecrübesi	1-3 Yıl Arası	45	49,5
	4 Yıl ve Üzeri	46	50,5
	Toplam	91	100,0
Antrenörlük Kademesi	1. Kademe	29	31,9
	2. Kademe	46	50,5
	3. Kademe	16	17,6
Toplam	91	100,0	

Tablo 1. incelendiğinde; araştırmaya katılan antrenörlerin, %64,8 (n=59)'u erkek katılımcılardan oluşurken, %52,7 (n=48)'sinin 25 Yaş ve üzeri olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca antrenörlerin, %50,5 (n=46)'inin 4 yıl ve üzeri antrenörlük tecrübesi olduğu tespit edilmiştir

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Antrenörlerin Yaş Değişkenine Göre Öfke İfade Tarzı Ölçeği Puan Ortalamaları t Testi Sonuçları

	Yaş	N	X	Ss	Sd	t	P
Anger Control subscales	19-24 Yaş Arası	43	2,744	0,558	89	0,901	0,372
	25 Yaş ve Üzeri	48	2,854	0,605			
Anger/in subscales	19-24 Yaş Arası	43	1,872	0,465	89	1,063	0,291
	25 Yaş ve Üzeri	48	1,976	0,471			
Anger/out subscales	19-24 Yaş Arası	43	1,889	0,472	89	0,764	0,447
	25 Yaş ve Üzeri	48	1,963	0,448			

Tablo 2. incelendiğinde araştırmaya katılan eskrim antrenörlerinin, Öfke İfade Tarzı Ölçeği Puan Ortalamalarının, yaş değişkenine göre incelenmesi sonucu, bütün alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Antrenörlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Öfke İfade Tarzı Ölçeği Puan Ortalamaları t Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	X	Ss	Sd	t	P
Öfke Kontrol	Erkek	59	2,877	0,560	89	1,680	0,106
	Kadın	32	2,664	0,607			
Öfke Dışa	Erkek	59	1,957	0,507	89	0,908	0,404
	Kadın	32	1,871	0,388			
Öfke İçer	Erkek	59	1,968	0,506	89	1,245	0,266
	Kadın	32	1,855	0,350			

Tablo 3. incelendiğinde araştırmaya katılan eskrim antrenörlerinin, Öfke İfade Tarzı Ölçeği Puan Ortalamalarının, cinsiyet değişkenine göre incelenmesi sonucu, bütün alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 4. Araştırmaya Katılan Antrenörlerin Medeni Durum Değişkenine Göre Öfke İfade Tarzı Ölçeği Puan Ortalamaları t Testi Sonuçları

	Medeni Durum	N	X	Ss	Sd	t	P
Öfke Kontrol	Bekar	64	2,781	0,570	89	0,525	0,614
	Evli	27	2,851	0,621			
Öfke Dışa	Bekar	64	1,884	0,429	89	1,335	0,233
	Evli	27	2,027	0,547			
Öfke İçe	Bekar	64	1,935	0,486	89	0,242	0,825
	Evli	27	1,912	0,395			

Tablo 4. incelendiğinde araştırmaya katılan eskrim antrenörlerinin, Öfke İfade Tarzı Ölçeği Puan Ortalamalarının, medeni durum değişkenine göre incelenmesi sonucu, bütün alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 5. Araştırmaya Katılan Antrenörlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Öfke İfade Tarzı Ölçeği Puan Ortalamaları t Testi Sonuçları

	Gelir Seviyesi	N	X	Ss	Sd	t	P
Öfke Kontrol	3000 TL ve Altı	49	2,803	0,590	89	0,24	0,981
	3001 TL ve Üzeri	42	2,800	0,582			
Öfke Dışa	3000 TL ve Altı	49	1,903	0,465	89	0,528	0,599
	3001 TL ve Üzeri	42	1,955	0,477			
Öfke İçe	3000 TL ve Altı	49	1,931	0,472	89	0,57	0,955
	3001 TL ve Üzeri	42	1,925	0,448			

Tablo 5. incelendiğinde araştırmaya katılan eskrim antrenörlerinin, Öfke İfade Tarzı Ölçeği Puan Ortalamalarının, Gelir Seviyesi değişkenine göre incelenmesi sonucu, bütün alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 6. Araştırmaya Katılan Antrenörlerin Antrenörlük Tecrübesi Değişkenine Göre Öfke İfade Tarzı Ölçeği Puan Ortalamaları t Testi Sonuçları

	Antrenörlük Tecrübesi	N	X	Ss	Sd	t	P
Öfke Kontrol	1-3 Yıl Arası	45	2,833	0,548	89	0,502	0,617
	4 Yıl ve Üzeri	46	2,771	0,619			
Öfke Dışa	1-3 Yıl Arası	45	1,833	0,431	89	1,920	0,48*
	4 Yıl ve Üzeri	46	2,019	0,490			
Öfke İçe	1-3 Yıl Arası	45	1,919	0,470	89	0,187	0,853
	4 Yıl ve Üzeri	46	1,937	0,453			

(p < 0,05)

Tablo 6. incelendiğinde araştırmaya katılan eskrim antrenörlerinin, Öfke İfade Tarzı Ölçeği Puan Ortalamalarının, Antrenörlük Tecrübesi değişkenine göre incelenmesi sonucu, Öfke Kontrol ve Öfke İçe alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlemlenmezken; Öfke Dışa alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir. Antrenörlük tecrübesi dört yıl ve üzeri olan katılımcıların, tecrübe süresi üç yıl ve az olan katılımcılara göre öfke dışa alt boyutu puan ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 7. Araştırmaya Katılan Antrenörlerin Antrenörlük Kademesi Değişkenine Göre Öfke İfade Tarzı Ölçeği Puan Ortalamaları Anova Testi Sonuçları							
	Antrenörlük Kademesi	N	X	Ss	Sd	F	P
Öfke Kontrol	1. Kademe	29	2,724	0,516	2	1,678	0,193
	2. Kademe	46	2,769	0,593	88		
	3. Kademe	16	3,039	0,640	90		
Öfke Dışa	1. Kademe	29	1,844	0,083	2	0,877	0,420
	2. Kademe	46	1,989	0,074	88		
	3. Kademe	16	1,898	0,095	90		
Öfke İçer	1. Kademe	29	1,991	0,430	2	0,651	0,524
	2. Kademe	46	1,923	0,501	88		
	3. Kademe	16	1,828	0,381	90		

Tablo 7. incelendiğinde araştırmaya katılan antrenörlerin, Antrenörlük Kademesi değişkenine göre incelenmesi sonucu; Öfke Kontrol, Öfke İçer ve Öfke Dışa alt boyutlarında antrenörlük kademeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Sunay ve arkadaşlarının (2021) Ankara ilinde farklı branşlarda faaliyet gösteren 404 antrenör üzerinde yaptıkları araştırmada, erkek antrenörlerin öfke kontrollerinin kadın antrenörlere göre daha yüksek olduğu ve yaş değişkenine göre, büyük olan antrenörlerin öfke kontrollerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yine Üstün ve Taşgın (2020)'nin muay thai sporcular ile yaptığı çalışmada, spora yönelik, bireyin spor alanındaki deneyimleri ve kendini gerçekleştirme duygusunun öfkeyi yönetme, kontrol etme veya bastırma üzerinde motivasyonel ve olumlu bir etkiye sahip olduğu değerlendirilmiştir. Kara ve arkadaşlarının; (2021) toplamda 83 karate antrenörü üzerinde yapmış oldukları çalışmada da öfke ifade stilleri ile yaş ve deneyim süresi açısından pozitif yönlü farklılıklar tespit edilmiştir. İlgili çalışmada antrenörlerin yalnızca öfke ifade stilleri incelenmemiş olup, bilişsel esneklik durumları da öfke ifade stilleri ile değerlendirilmiştir. Karate antrenörlerinin bilişsel esneklik ve öfke ifade stillerinin pozitif yönde anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. Demir ve arkadaşlarının (2017) yılında sporcular üzerinde yapmış oldukları çalışmada da öfke ifade stillerinin takım ve bireysel olarak yarışmalara katılan sporcularda farklılaştığı tespit edilmiş olup, bu durumun hakem ve antrenör kaynaklı olabileceği vurgulanmıştır. Yine Ahmadi ve arkadaşlarının (2011) sporcular üzerinde yapmış oldukları bir araştırmada öfke ifade stillerinin, saldırganlık düzeyleri ile ilişkili olduğu, ve bu ilişkinin negatif

yönlü olduğu tespit edilmiştir. Gökmen ve Kuru (2021)'in 100 kişi üzerinde yapmış oldukları çalışma sonucuna göre spor yapan bireylerin öfke kontrol düzeylerinin yapmayanlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarımız değerlendirildiğinde, araştırma grubunu oluşturan eskrim antrenörlerinin öfke ifade stillerinin; yaş, cinsiyet, medeni durum, gelir ve antrenörlük kademesi gibi değişkenlere göre istatistiksel olarak farklılaşmadığı, yalnızca deneyim süresi değişkenine göre tek alt boyutta farklılaştığı gözlemlenmiştir. Araştırmamızla benzerlik gösteren bir başka çalışma ise Duque ve arkadaşları tarafından, (2022) İspanyol basketbol antrenörleri ile yapılmış olan sporcular ve takım performans durumlarının incelendiği araştırmadır.

Öfke ifade tutumu birçok noktada sportif performans ve sonuca etki eden, bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle hareket kontrolü, zamanlama ve karşılıklı reaksiyonun önem arz ettiği branşlardan biri olan eskrimde de bu durum oldukça önem arz etmektedir. Sporcu kadar yarışmanın yürütülmesinde önemli bir etki gücüne sahip antrenörlerinde öfke ifade stillerinin, sporcuların performansına etki edeceği söylenebilir.

KAYNAKLAR

- Ahmadi, S. S., Besharat, M. A., Azizi, K., & Larijani, R. (2011). The relationship between dimensions of anger and aggression in contact and noncontact sports. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 30, 247-251.
- Demir, H., Sezan, T., Demirel, H., Yalçın, Y. G., & Altın, M. (2017). Sporcuların Öfke İfade Tarzları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(19), 408-414.
- Duque, V. H., Saenz-López, P., Gómez-Ruano, M. A., Ibáñez-Godoy, S. J., Conde, C., Almagro, B. J., & Rebollo, J. A. (2022). Analysis of the Different Scenarios of Coach's Anger on the Performance of Youth Basketball Teams. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(1).
- Gökmen, H., Kuru, E. (2021). Ankara Gençlik Spor İl Müdürlüğü'nde Görevli Spor Yapan/Spor Yapmayan

- Personellerin Öfke Kontrol Düzeylerinin Ölçülmesi. Spor, Eğitim ve Çocuk. 1 (2), 1-15. DOI: 10.5505/sec.2021.43531
5. Kara, M., Kara, N. Ş., Çetin, M. Ç. (2021). The relationship between karate trainers' continuous angry and angry expressions and levels of cognitive flexibility. Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi, 2(3), 1-12.
 6. Mohamed Moustafa, M., Mohamed Mourad, G., Tawfik El Bakry, S., Said Sayed, F. (2022). Effect of Anger Management Educational Program on Mode of Anger Expression among Nursing Students. Journal of Nursing Science Benha University, 3(1), 940-952. doi: 10.21608/jnsbu.2022.215874
 7. Özer, A. K. (1994). Sürekli Öfke ve Öfke İfade Tarzı Ölçekleri Ön Çalışması. Türk Psikoloji Dergisi, 9(31), 26-35.
 8. Spielberger, C. D., Johnson, E. H., Russell, S. F., Crane, R. J., Jacobs, G. A., & Worden, T. J. (1985). The experience and expression of anger: Construction and validation of an anger expression scale. Anger and hostility in cardiovascular and behavioral disorders, 5-30.
 9. Sunay, H., Bal, E., Kaya, B., & Cengiz, R. (2021). Self-Esteem Level And Anger Control In Trainers (An Example From Ankara). About This Special Issue, 18(22), 211.
 10. Türk Dil Kurumu 2022. Erişim Tarihi 02.02.2022 Erişim Adresi: <https://sozluk.gov.tr/>
 11. Üstun, F., & Taşgın, E. (2020). Trait Anger and Anger Expression Styles in Muay Thai Athletes. Journal of Education and Learning, 9(1), 258-267.

